

Ks. Czesław Andrzej Klimuszko

ZIOŁO- LECZNICTWO

Część III

wydane przez

Powrót do Natury
Katolickie publikacje

80-345 Gdańsk-Oliwa ul. Pomorska 86/d
tel/fax. (058) 556-33-32

SPIS TEMATÓW:

Szukajmy szczęścia w przyrodzie	s. 5
Co wybrać: leki roślinne czy chemiczne?	s. 7
Zasadniczy warunek ziołolecznictwa	s. 9
Racjonalne stosowanie ziół.....	s. 10
Przygotowanie odwaru z ziół.....	s. 11
Legenda i prawda o niektórych ziołach.....	s. 12
Choroby oskrzelowo-płucne.....	s. 13
Składy mieszanek ziółowych	s. 15
Gruźlica płuc Tuberculosis pulmonum.....	s. 15
Odpowiedniki tacińskie.....	s. 15
Krwotoki płucne Pneumohaem Orphagiae.....	s. 15
Gruźlica odporna na antybiotyki.....	s. 16
Rozedma płuc i nieżyt oskrzeli Emphysema Pulmonum – Bronchitis.....	s. 16
Krzusiec (koklusz) Pertusis.....	s. 16
Gorączka i grypa.....	s. 17
Dychawica oskrzelowa Asthma bronchiale.....	s. 17
Pylica płuc Pneumoconiosis.....	s. 17
Układ krążenia.....	s. 17
Ostabienie mięśnia sercowego Asthenia Circulatoria.....	s. 18
Niewydolność wieńcowa – Dusznica bolesna Insufficiencia Coronaria – Angina pectoris.....	s. 18
Nadciśnienie tętnicze Morbus Hybertonicus Hypertensio Vascularis.....	s. 18
Podciśnienie tętnicze Hypotensio Arterialis.....	s. 19
Stwardnienie tętnic Arterioscleriosclarosis.....	s. 20
Zapalenie zakrzepowe żył Thromboangitis obliterans.....	s. 20
Żylaki goleni Varices.....	s. 20
Zapalenie mięśnia sercowego Myocarditis.....	s. 21
Guzy odbytnicze (guzy krwawnicze) Haemorrhoides.....	s. 21
Dychawica sercowa Asthma cardiale.....	s. 22
Nerwica serca Neurosis cardiale.....	s. 22
Uzupełnienia praktyczne.....	s. 23
Choroby krwi Naprawa szkód po antybiotykach.....	s. 23
Anemia złośliwa Anaemia pernicioso.....	s. 24
Białaczka Leucemia.....	s. 24
Ziarnica złośliwa Lymphobranulomatosis maligna.....	s. 25
Blednica Chlorosis.....	s. 25
Czerwienica Polycythaemia.....	s. 25
Agronulocytoza Agronulocytosis.....	s. 26
Plamica Purpura.....	s. 26
Krwawiczka Haemofilia.....	s. 27
Zachwianie czynności śledziony.....	s. 27
Brak witamin Avitaminosa.....	s. 27
Zaburzenia w przemianie materii.....	s. 28
Cukrzyca Diabetis mellitus.....	s. 29
Otyłość Adipositas.....	s. 29
Wychudzenie Emaciatio.....	s. 30
Nadczynność tarczycy Hyperthyreoidismus.....	s. 30
Wole zwykłe (obojętne) Struma simplex (neutralis).....	s. 31
Przerost gruczołu krokowego Hypertrophia prostatae.....	s. 31
Migrena Hemicrania.....	s. 31
Pokrzywka Urticaria.....	s. 32
Pokrzywka powstała na tle zaburzenia miesiączkowania.....	s. 32

Choroby wątroby i dróg żółciowych.....	s.32
Ostre zapalenie wątroby Hepatitis acuta.....	s.32
Marskość wątroby Cirrhosis hepatis.....	s.33
Kamica żółciowa Cholelithiasis.....	s.33
Choroby przewodu pokarmowego.....	s.33
Niedokwaśność żołądka.....	s.34
Nadkwasota żołądka Hyperaciditas gastrica.....	s.34
Chroniczne zapalenie żołądka Gastritis chronica.....	s.34
Wrzód żołądka Ulcus ventriculi.....	s.35
Wrzód dwunastnicy Ulcus duodeni.....	s.35
Rak żołądka Carcinoma ventriculi.....	s.36
Mdłości i wymioty nerwowe Vomitus et nausea.....	s.36
Niestrawność nerwowa Dyspepsia nervosa.....	s.37
Zwiotczenie żołądka Atonia ventriculi.....	s.37
Wzdęcie żołądka Aerogastria.....	s.37
Rozstrój żołądka Biegunka – diarrhoea.....	s.38
Zaparcie Obstipatio.....	s.38
Ostre zapalenie przełyku Oesophagitis acuta.....	s.39
Zapalenie wrzodziejące jelita grubego Colitis ulcerosa.....	s.39
Nieżyt jelita grubego.....	s.39
Wzdęcie jelitowe Bębnica– Meteorismus.....	s.40
Puchlina wodna brzuszna Wodobrzusze – ascites.....	s.40
Tasiemczyca Taeniasis (Cestodiaceae).....	s.40
Owsica Oxyuriasis.....	s.41
Choroby dróg moczowych.....	s.41
Ostre zapalenie nerek Nephritis acuta.....	s.41
Zapalenie kłębuszków nerkowych Glomerulonephritis.....	s.42
Zapalenie miedniczek nerkowych Pyleonephritis.....	s.42
Kamica nerkowa Nephrolithiasis.....	s.42
Kamica nerkowa szczawianowa Nephrolithiasis oxalica.....	s.42
Kamica nerkowa fosforanowa węglanowa Nephrolithiasis phosphorica et carbonica.....	s.43
Mocznica Uraemia.....	s.43
Zapalenie pęcherza moczowego Cystitis.....	s.43
Nerczyca Nephrosis.....	s.44
Choroby gośćcowo-reumatyczne.....	s.44
Rwa kulszowa Ischias.....	s.44
Zapalenie stawów Arthritis.....	s.45
Reumatyzm Rheumatismus.....	s.45
Gościec zniekształcający Rheumatismus deformans.....	s.46
Gościec ścięgnisto-mięśniowy Rheumatismus muscularis.....	s.46
Gościec przewlekły Arthritis rheumatica chronica.....	s.46
Gościec klimakteryjny.....	s.47
Choroby uczuleniowe.....	s.47
Uczulenia różnorodne.....	s.47
Alergiczny nieżyt sienny Catarrhus aestivalis.....	s.47
Alergia wypryskowa Egzema alergicum.....	s.48
Uczulenie migreniczne Allergia migrenica.....	s.48
Choroby nerwicowe.....	s.48
Padaczka Epilepsia.....	s.49
Psychoza rozszczepienna Schizophrenia (z wyjątkiem choroby religijnej).....	s.49
Stwardnienie rozsiane Schlerosis multiplex.....	s.50
Udar mózgu Apopleksja cerebri.....	s.50

Bezsennać Insomnia.....	s.51
Nerwobóle Neuralgiae.....	s.51
Psychonerwica ogólna – histeria Hysteria.....	s.51
Wyczerpanie nerwowe-neurastenia Neurasthenia.....	s.52
Mimowolne moczenie nocne Enuresis nocturna.....	s.52
Niemoc płciowa – impotencja Impotentia Coeundi.....	s.53
Świąd Pruritus.....	s.54
Choroby skórne.....	s.54
Łuszczyca Psoriasis vulgaris.....	s.55
Wyprysk ostry Egzema acutum.....	s.55
Wyprysk przewlekły Egzema chronicum.....	s.56
Róża Erysipelas.....	s.56
Pótpasiec Herpes Zoster.....	s. 56
Wyłysienie plackowate Alopecia Areata.....	s.57
Wyłysienie łojowate Alopecia Seborrhoeica.....	s.57
Nadmierne pocenie się Hyperhidrosis.....	s.58
Toczeń pospolity Lupus vulgaris Toczeń rumieniowaty Lupus Erythematodes.....	s.58
Grzybica skóry Derna Tomycosis.....	s.59
Łupież ostry Pityriasis Versicolor.....	s.59
Pęcherzyca pospolita Pemphigus Vulgaris.....	s.59
Trądzik różowaty Acne Rosacea.....	s.60
Trądzik pospolity Acne vulgaris.....	s.60
Rybia łuska pospolita Ichthyosis Vulgaris.....	s.60
Liszajec zaraźliwy lpetygo Contagiosa.....	s.61
Liszaj czerwony płaski Lichen Ruber Planus.....	s.61
Piegi Ephelides.....	s.61
Brodawki Verrucae.....	s.62
Choroby kobiece.....	s.62
Brak menstruacji Amenorrhoea.....	s.62
Miesiączkowanie skąpe Oligomenorrhoea.....	s.63
Nadmierne krwawienie menstruacyjne Hypermonorrhoea.....	s.63
Bolesne miesiączkowanie Dysmenorrhoea.....	s.63
Menstruacja bolesna i skąpa Oligodysmenorrhoea.....	s.64
Menstruacja bolesna i obfita Hyperdysmenorrhoea.....	s.64
Alergia związana z menstruacją.....	s.65
Coitus bolesny Dyspareunia.....	s.65
Zapalenie pochwy Colpitis.....	s.66
Nadżerka części pochwowej macicy Erosio Uteri Partis Vaginali.....	s.66
Ostre swędzenie warg sromowych i przedsionka pochwy Pruritus Vaginalis Acutus.....	s.67
Zapalenie przydatków Adnexitis.....	s.67
Bezpłodność Sterilitas.....	s.67
Mięśniaki maciczne Myomata Uteri.....	s.68.

ZIOŁOLECZNICTWO

I

Szukajmy szczęścia w przyrodzie

Wszystkie łąki i pastwiska,
wszystkie góry i pagórki
są aptekami.

(*Paracelsus*)

Im większe mamy osiągnięcia w dziedzinie wiedzy medycznej, tym bardziej się przekonujemy, jaki przed nami jeszcze pozostaje ogrom zagadek nierozwiązanych.

W świecie lekarskim wciąż się powtarza zdanie, że Hipokrates jest ojcem medycyny. Wydaje się jednak, iż to mniemanie jest nie tylko mocno przesadzone, ale nawet w wielu umysłach ludzkich może nasunąć przypuszczenie, że przed nim medycyna i wiedza medyczna nie istniała. A przecież nikt w to nie wątpi, że historia medycyny pokrywa się ściśle z dziejami ludzkości. Z rozwojem cywilizacji wśród dawnych ludów także powstała nauka i sposoby zwalczania cierpień człowieka. Już w Asyrii i Babilonii obserwujemy rozkwit sztuki lekarskiej. W Egipcie zaś naukę medycyny wzniesiono na szczyty. Kaptani egipcscy, w rękach których prawie wyłącznie spoczywał monopol wszelkiej wiedzy, sztukę medyczną podnieśli do najwyższego poziomu. Wśród licznych metod leczenia znali prawdopodobnie sztukę postępowania się hipnotyzmem, a ich sztuka balsamowania ciał pozostaje jeszcze dla dzisiejszej nauki zagadką. Co więcej - umieli oni drogą obliczeń znaleźć w piramidach taki punkt, w którym tkanki zwierzęce i roślinne nie ulegały rozkładowi gnilnemu, co dzisiejsza nauka drogą doświadczeń potwierdza.

Stąd wynika jasno, że daleko wcześniej przed Hipokratesem byli wielcy lekarze, których imiona nie są znane, ponieważ zaginęły w mrokach dziejowych.

Starożytni Grecy rozwinęli wszechstronnie myśl filozoficzną, ale robili również duże postępy w medycynie. Rzymianie natomiast przyswajali dla siebie wiedzę Egiptu i Grecji, ale jednocześnie poszerzali również sztukę medycyny. Z rzymskich lekarzy i uczonych znamy między innymi słynnego Galena, żyjącego w II wieku n.e.

Nadszedł niestety wiek V, w którym pod ciosami dzikich szczepów azjatyckich ze straszliwym łoskotem runęło w gruzy Światowładne imperium rzymskie, a z nim cały dorobek umysłowy minionych wieków. Upadek Rzymu stał się przełomem historycznym między starożytnością a wiekami średniowiecza. Dzięki hordy germańskie niby szarańcza zalały obszar dawnego imperium rzymskiego. W następstwie tego wszelkie zdobyczne naukowe dawnych wieków zostały unicestwione, chociaż jednak nie całkowicie.

Wnet zaczęły powstawać zakony benedyktyńskie, które krzewiły naukę wśród narodów Europy i to naukę o wielkim zakresie wszechstronności, łącznie z medycyną. Równocześnie następuje rozkwit nauki wśród Maurów osiadłych w Hiszpanii i w Północnej Afryce. Z Hiszpanii praktyczna wiedza mauretańska w dużym stopniu wsączała się w umysły narodów całej Europy. W wieku złócił się swą sławą wielkiego lekarza i myśliciela syn narodu arabskiego Ibn Sina, znany w Europie pod imieniem Awicenna. Na przełomie średniowiecza i okresu nowożytnego pojawił się fenomenalnie utalentowany lekarz, filozof, chemik i - można rzec ś miało - pierwszy farmaceuta, który w preparowaniu leków połączył zioła z pierwiastkami chemicznymi: na imię mu było Teofras Paracelsus.

I kiedy tak przeglądamy dzieje ludzkości, spostrzegamy ze zdumieniem, że na przestrzeni wielu tysięcy lat, pomimo twórczego rozwoju myśli ludzkiej, pomimo ofiarnej pracy wybitnych uczonych i lekarzy w walce z chorobami ludzkimi, do niedawna stosunkowo tak mało zrobiono. Dowodem na to jest fakt,

że często powstawały straszliwe epidemie o szerokim zasięgu, zwłaszcza dżumy, która zabijała setki tysięcy mieszkańców Europy. Kroniki podają, że w XIV wieku jedna czwarta ludności Europy padła ofiarą tej zarazy. A człowiek wobec tego śmiertelnego widma stał bezradny i ostupiały z przerażenia. Pod wpływem tej masowej tragedii zaczęto szukać cudownego wszechleku, zwanego panaceum. Gorąco poszukiwano "kamienia filozoficznego" i "piątego żywiołu" (quinta essentia).

Wszelkie jednakże w tym kierunku usiłowania pozostawały jedynie w sferze złudnych marzeń.

Walka z chorobami zakaźnymi, głównie ze śmiertelnościami epidemiami, musiała się zakończyć klęską. Nieznane były ciągle źródła i przyczyny powstania chorób. Szerzące się zarazy nazywano "mrowym powietrzem". Nikomu wówczas nawet przez myśl nie przemknęło, że w powietrzu, w brudnych osiedlach ludzkich, we wnętrzach domów, na ludzkiej skórze, we wnętrzach ludzkiego organizmu kryje się niestychanie liczebny, niewidzialny wróg, który jadem zabija ludzi, często w sposób masowy. Tym wrogiem jest bakcyl.

Dopiero w drugiej połowie XIX wieku pojawia się niby słońce w ponurej pogodzie genialny człowiek Ludwik Pasteur, który odkrył nowy świat bakterii, zarówno dobroczynnych, jak i zabójczych dla człowieka. Tego właśnie uczonego o epokowym znaczeniu powinno się nazywać ojcem medycyny, twórcą bakteriologii, mikrobiologii i immunologii. Od momentu bowiem wykrycia i poznania sprawcy chorób człowieka medycyna wkroczyła na nowe tory. Z pozycji defensywnej przeszła do ofensywy uwieńczywszy wspaniałym zwycięstwem.

Straszliwe epidemie, takie jak dżuma, cholera, dur brzuszny, tyfus plamisty – przestały nękać narody Europy. Zaczynamy już nawet unieszkodliwiać najpotworniejszego wroga ludzkości, jakim jest trąd.

Nie tak dawno odkryliśmy innego bardzo groźnego wroga, trudno zauważalnego i podstępnego, kryjącego w sobie jeszcze wiele tajemnic, przez naukę nie wyjaśnionych. Wrogiem tym jest wirus, występujący w wielu gatunkach i odmianach. Jednakże i na niego medycyna ma już dziś broń mniej lub więcej skuteczną.

Dla obrony zdrowia i życia dzisiejszego człowieka medycyna współczesna dysponuje olbrzymim arsenatem przeróżnych środków leczniczych, bakteriobójczych, profilaktycznych, wzmacniających, regulacyjnych, bodźcowych, odżywczych. Czy jednak wobec tak wielkich osiągnięć medycyny jesteśmy zabezpieczeni przed nieszczęściem, jakim jest ciężka choroba i jej następstwa? Czy mamy gwarancję przeciw chorobom i czy możemy już nie obawiać się chorób, skoro dzięki posiadaniu leków możemy z każdej próby wyjść zwycięsko? Niestety.

Medycyna w obronie zdrowia ludzkiego wygrywa na wielu polach nawet ciężkie bitwy, ale nie jest w stanie wygrać wojny. Toczy się ta wojna coraz zażarciej, jednakże nic nie wskazuje na to, aby miała się ona zakończyć dla nas zwycięsko, przynajmniej w najbliższej przyszłości.

Na drodze do całkowitego zwycięstwa nauk medycznych pojawił się nieprzekraczalny na razie mur, jakim okazała się współczesna samobójcza cywilizacja. Dzisiejszy szaleńczy postęp techniczny i przemysł, elektronika, swoim zasięgiem objęły prawie cały świat i zastraszająco szybko codziennie zatruwają powietrze, wodę, glebę osadami trującymi, gazami spalinowymi i opadami radioaktywnymi i w efekcie masowo i brutalnie niszczą naturalne środowisko człowieka i całą żywą przyrodę.

Jak w takim skażonym środowisku może być zdrowy człowiek?

Jak go obronić, kiedy czynniki destrukcyjne są silniejsze i liczniejsze od środków obronnych i regeneracyjnych, jakie wytwarza sam organizm we własnej obronie i od leków stosowanych przez medycynę?

Z powodu skażenia środowiska zaczęły się mnożyć różnego rodzaju nerwice, alergie, grzybice, choroby serca, nowotwory itp.

W tej zmienionej sytuacji trzeba znowu szukać nowej broni i nowych metod zwalczania wymienionych schorzeń. Kiedy dzięki wprowadzeniu do leczenia penicyliny w roku 1942, a w kilka lat później wielu innych silnych antybiotyków, uratowano od śmierci wiele milionów ludzi, zdawało się, że już osiągnięto całkowite zwycięstwo nad chorobami ludzkości. I znowu, niestety, nastąpiło rozczarowanie. W ostatnich czasach wyjaśniono, że organizmy ludzkie uodparniają się na działanie nawet najsilniej-

szych antybiotyków, a jednocześnie ulegają niezwykle szkodliwym działaniom ubocznym.

Wskutek takiej sytuacji doby dzisiejszej medycyna stanęła znowu na rozdrożu. Co czynić dalej? Czym zwalczać choroby ludzkie, mnożące się w skażonym środowisku?

I tu właśnie wszystko przemawia za tym, że trzeba stanowczo zrehabilitować ziołolecznictwo i znowu do niego powrócić. Oczywiście, nie do niego wyłącznie, lecz do zastosowania ziołolecznictwa jako ważnej dziedziny pomocniczej w oficjalnej wielostronnej medycynie.

II Co wybrać: leki roślinne czy chemiczne?

*Wszystkie tkanki roślinne dojrzewające w słońcu -
gromadzą w sobie energię życia.*

(Nauka Jogi)

Słynny niemiecki uczonec, profesor medycyny August Bier, pewnego razu zagał swój wykład takim zdaniem: "Panowie! Należy się mocno dziwić, że pomimo naszych porad lekarskich jeszcze niektórzy pacjenci wracają do zdrowia."

Jakże wiele ta paradoksalna anegdotka, wypowiedziana przed 50 laty, zawiera w sobie głębokiej prawdy i aktualności do dnia dzisiejszego. Wszak taką samą myśl wypowiedział przed wiekami Hipokrates, ostrzegając, by lecząc chorego nie zaszkodzić mu bardziej od samej choroby (*Primum non nocere*). Jak właściwie należy ten paradoks rozumieć? Najpierw - co to jest choroba?

Każde zaburzenie i naruszenie równowagi biologicznej w prawidłowych czynnościach naszego organizmu nazywamy chorobą. Nad przywróceniem równowagi w naszym ustroju pracuje usilnie i maksymalnie sam organizm, angażując do tego wszystkie czynniki obronne, jakie on sam zna lepiej niż umysł ludzki. Bywają jednak wypadki, gdy siły destruktywne występujące w ludzkim organizmie są silniejsze od sił obronnych. Wówczas nasz ustrój potrzebuje pomocy w formie leków. Chodzi głównie o to, by nasze leki istotnie pomagały w zlikwidowaniu choroby, a nie do jej pogłębienia, lub nawet wywołania leczenia innych schorzeń, nowych i groźniejszych, co się dziś często zdarza z winy nie lekarza, lecz z winy leków.

Różne są metody i przeróżne są środki, którymi medycyna usiłuje leczyć chorych ludzi. Wszystkie leki można podzielić na dwa główne rodzaje: środki chemiczne, którymi operuje alopedia, oraz leki roślinne, jakie stosują tylko niektórzy, nieliczni lekarze.

Jakimi zatem mamy przywracać zdrowie: chemicznymi czy ziołowymi?

Przed dwoma laty pojawiła się w prasie szokująca wypowiedź pewnego profesora Akademii Medycznej o ziołolecznictwie. Zioła według niego - działają tylko na zasadzie psychoterapii, a celowość stosowania ziół w chorobach np. serca, można porównać - według tego profesora - do wysiłków łapania w Gdańsku spirytusu, którego flaszkę wylano do Wisły w Krakowie.

Porównanie mocniejsze niż żelazobeton. Autor powyższej sławetnej opinii wyciągnął ciężką armatę, by zabić słońca, a tymczasem nie ustrzelił nawet komara, bo strzelił ślepym nabojem. A czymże to jest naparstnica, konwalia, mitek wiosenny, kozłek lekarski, chinina, rumianek, szatwia, kruszyna, jak nie ziołami, używanymi w medycynie na całym świecie? Do wyliczonych ziół dodajmy jeszcze około stu innych gatunków, a będziemy mieli ziołolecznictwo całkowite.

Każda wypowiedź zbyt apodyktyczna jest zawsze niepoważna, a dla nauki szkodliwa. Można mieć swoje poglądy i ich przestrzegać np. w filozofii, czy w innych dziedzinach, ale nie wolno w medycynie, która stoi na straży zdrowia i życia ludzkiego, narzucać swoich osobistych przekonań i starych szablonów, często już nieaktualnych i przeżytych.

W medycynie trzeba szukać coraz to nowych metod, nowych zdobyczy i doświadczeń, jeśli one

wzbogacają wiedzę i prowadzą do właściwych i korzystnych celów. Jest rzeczą godną uwagi, że np. w byłych obu republikach niemieckich, mimo ich realizmu ostrożności i dokładności mają u siebie wiele działań medycyny i wiele metod leczenia. I tak np. alopattia, homeopattia, fitoterapia, psychoterapia, nipnoterapia i inne, są tam powszechnie przyjęte i z powagą stosowane w lecznictwie. Takie stanowisko jest jak najbardziej słuszne. Nie ma bowiem na świecie jednej metody doskonałej, wystarczającej do leczenia, ani też nie ma leków niezawodnych do leczenia wszystkich niemocy ludzkich.

Praktycznie rzecz biorąc musimy przyjąć w obecnej rzeczywistości spośród różnych metod dwa główne działy w lecznictwie: chemioterapię, stosującą chemiczne i syntetyczne środki farmakologiczne oraz fitoterapię, stosującą leczenie ziołami. Trzymanie się kurczowe wyłącznie tylko środków chemicznych, a potępiać zioła lecznicze byłoby grubym nieporozumieniem i na odwrót - uznawać leczenie samymi tylko ziołami byłoby równoznaczne z fanatyzmem i to bardzo niebezpiecznym.

Bójmy się uczonego, który swą wiedzę czerpał tylko z jednej książki. Obie metody lecznicze, chemioterapia i fitoterapia, stosowane samodzielnie nie są kompletne, mają swoje plusy i minusy. Dopiero racjonalne połączenie tych metod przynosi dobre i pożądane efekty.

I tak na przykład - w wypadku chorób zakaźnych, ostrych stanów zapalnych płuc czy opon mózgowych, wszelkich krwotoków wewnętrznych, zawałów serca, słowem wszędzie tam, gdzie konieczna jest pomoc natychmiastowa - należy zastosować środki farmakologiczne z antybiotykami łącznie.

Natomiast w chorobach przewlekłych, takich jak wrzody i nieżyty żołądka i dwunastnicy, przy chronicznych stanach zapalnych wątroby i woreczka żółciowego, łącznie z kamicą, przy schorzeniach przewodów moczowych, przy nadciśnieniu, złej przemianie materii - należy stosować terapię ziołową, ponieważ wyleczyć się z tych chorób można najlepiej przy pomocy ziół.

Medycyna klasyczna, oficjalna, operuje dawkami uderzeniowymi, stosuje leki zbyt silne - pomimo ostrożności lekarza. Prawie wszystkie leki są toksyczne, wywierające szkodliwe działanie uboczne i wpływające niebezpiecznie na inne organa ustroju. Wiemy dobrze, jak groźne spustoszenie czynią antybiotyki w ludzkich ustrojach. Zabijają w organizmie całą florę bakteryjną, zarówno tę chorobotwórczą jak i tę dobroczynną, zmniejszają znacznie odporność na różne inne choroby. Dlatego też po leczeniu środkami chemicznymi, a zwłaszcza antybiotykami, powinno się przez pewien czas pić odpowiednie zioła.

Fitoterapia natomiast stosuje leki roślinne, które działają powoli, bezwstrząsowo, regeneratywnie i bez szkodliwych działań ubocznych.

Leki chemiczne leczą tylko dany organ, leki zaś roślinne przyprowadzają cały organizm do biologicznej równowagi. Organizmy dzisiejszych ludzi są przesycone różnymi chemikaliami, pochodzącymi z pokarmów wyrostych na sztucznych nawozach i skażonych pestycydami. Dlatego organizm ludzki broni się przed dodatkową porcją chemikaliów zawartych w lekach. Broni się przed lekami chemicznymi również i dlatego, że są one ciałem obcym dla naszego ustroju, sztucznym i nieprzyswajalnym.

Odwrotnie zaś leki roślinne ustrój nasz chętnie przyswaja jako naturalny napój i pokarm, z którego wyławia potrzebne dla siebie pierwiastki, sole mineralne, mikroelementy, cukry, enzymy, różne biokatalizatory i zasila nimi wszystkie komórki i tkanki. To co mu nie jest potrzebne, wyrzuca z organizmu jako balast. W takim układzie nie ma obawy o przedawkowanie lekami roślinnymi ani też nie potrzeba się obawiać o szkodliwe działania uboczne. Prócz tego zaletą leków roślinnych - według stwierdzeń prof. Muszyńskiego - jest jeszcze to, że:

- zawierają w sobie związki organiczne, do których nasz organizm jest od tysięcy lat przyzwyczajony;
- zawierają związki czynne, których organizm potrzebuje,
- posiadają działania zespołowe (synergetyczne), to znaczy, że poszczególne składniki ziołowe połączają swoją aktywność,
- zawierają wielkie bogactwo witamin, soli mineralnych, garbników, olejków eterycznych, które są niezbędne do normalnego funkcjonowania naszego ustroju, a zwłaszcza układów trawienia, przyswajania pokarmów, wydalania, odtruwania produktów przemiany materii itd. Nasz organizm jest strukturą bardzo delikatną, czułą i wrażliwą. W sposób zróżnicowany reagują na produkty naturalne i sztuczne.

Na przykład, inaczej nasz organizm przyswaja naturalną witaminę zawartą np. w chrzanie, dzikiej róży, cytrynie, cebuli, owocach i warzywach, a inaczej syntetyczną witaminę "C" spreparowaną w laboratorium. Zresztą wiele witamin niezbędnych dla naszego organizmu nie udało się jeszcze w czystym stanie wyodrębnić. Sztuki takiej potrafi dokonać jedynie nasz organizm.

Sensacyjną nowością ostatnich czasów stało się wykrycie radiowitalności komórek roślinnych. Według najnowszych poglądów naukowych każda żywa komórka wysyła promienie i różnej długości fali. Francuski inżynier L. Simenotona nazwał to promieniowanie radiowitalnością i przeprowadził za pomocą specjalnego aparatu pomiary długości fal w angstromach. Zbadał w ten sposób radiowitalność komórek człowieka roślin i bakterii.

Okazało się, że komórki ustroju człowieka mają długość fali około 6500 angstromów. Według twierdzenia Simenotona wszystkie pokarmy i leki, które mają długość fal poniżej 300 angstromów są dla ustroju człowieka szkodliwe. Ażeby więc unieszkodliwić jady bakterii chorobotwórczych w naszym ustroju należy mu dostarczyć leki i pokarmy o jak największej długości fal. Pomiary Simenotona wykazały, że większość leków farmakologicznych posiada radiowitalność równą zero, czyli nie wykazują one żadnej radiacji i są martwe. Jedynie antybiotyki posiadają wystarczającą długość fali swego promieniowania. Na przykład penicylina ma 8500 A, a już streptomycyna tylko 8000 A.

Natomiast radioaktywność ziół jest bardzo wysoka. Nie tylko żywe rośliny, ale nawet ich odwary mają aż 9000 A.

Trzeba też pamiętać że wiele roślin kryje w sobie własności antybiotyczne, np. rdest ptasi, skrzyp, kwiat słonecznika.

Z powyższego można by wyciągnąć wniosek nie wymagający dyskusji, tj. zdecydowanie na korzyść leków roślinnych. Tak wszakże nie jest. Rozsądek i praktyka życiowa nakazują zawsze trzymać się złotego środka. Mimo wszystko nie wolno lekceważyć leków farmakologicznych. One działają doraźnie, szybko, silnie bodźcowo, hamująco, a przede wszystkim bakterioobójczo. Zioła zaś oddziałują na nasz ustrój profilaktycznie, regulatywnie i regeneratywnie. Oba te działy leczenia wzajemnie się uzupełniają.

Dawna mądra zasada Hipokratesa, by lecząc nie szkodzić choremu, dla nas już dziś nie jest wystarczająca. Nam obecnie chodzi o to, aby wybrać taką metodę leczenia, która choremu człowiekowi przywróci całkowite zdrowie.

III

Zasadniczy warunek ziołolecznictwa

*Wszystkie łąki i pastwiska,
wszystkie lasy i góry –
są aptekami.*

(Paracelsus)

Ażeby móc leczyć się skutecznie ziołami, trzeba je posiadać. Niestety, jest faktem zastraszającym, że z każdym rokiem asortyment ziół w sklepach zielarskich gwałtownie maleje. Co pewien czas zostają wycofywane różne, czasami zasadnicze pozycje ziół. Zaistniała obecnie taka sytuacja, że łatwiej wygrać milion w toto-łotka, aniżeli skompletować wymagany zestaw ziołowy na daną chorobę. Niedługo chyba będziemy się leczyć tylko wódką, bo tej nigdy nie brakuje, a natomiast "Herbapole" świecą pustkami.

Gdzie leży tej anomalii przyczyna? Nie chodzi już o zioła importowane, takie jak aminek egipski (*Fucus Ammi Visnagae*) rozmaryn lekarski (*Folium Rosmarini*) czy lukrecję gładką (*Radix Glycyrrhizae*). Ale od szeregu lat nie kupisz już chmielu, kocanki piaskowej i – o dziwo – rdestu ptasiego, czy liści czarnej borówki. Co więcej, przez kilka lat liści pokrzywy nie było w żadnym sklepie zielarskim. A przecież te zioła

można kosą kosić i ładować na auta ciężarowe.

Uczeni francuscy dowiedli, że liście czarnej jagody, czyli borówki czernicy (Folium Myrtilli), leczą choroby nowotworowe i szeroko je stosują. U nas tego towaru prawie nigdy nie ma w "Herbapolu". A przecież jest pełno w naszych lasach i zagajnikach. Pytamy więc raz jeszcze – dlaczego tak się dzieje?

Niedawno wycofano z wszystkich aptek i sklepów zielarskich żywokost lekarski (Radix Symphyti). Rzekomo jest on rakotwórczy. Cóż to za geniusz, który po tysiącach lat odkrył tak wielką rzecz!

Dumał, dumał i wydumał! Ale tylko wydumał, bez oparcia o prawdę. Przecież żywokost jest zbawienną rośliną, którą szeroko stosowali starożytni Grecy, Rzymianie i cała Europa po dzień dzisiejszy. Korzeń żywokostowy leczy nieżyty dróg oddechowych, gruźlicę płuc, wrzody na żołądku i dwunastnicy, a przede wszystkim wszelkie trudno gojące się rany i wylewy podskórne. Sam stosowałem korzeń żywokostowy bardzo szeroko, uzyskiwałem nadzwyczajne wyniki. Żywokost bowiem regeneruje komórki tkanki, powleka i chroni rany przed infekcją. Jedynie w przypadkach złośliwego raka może być niewskazany, bo istnieje obawa, wprawdzie mała, czy nie aktywizuje on chorych komórek rakowych. Ale to tylko małe przypuszczenie. Twierdzenie natomiast, że jest on rakotwórczy, uważam za niepoważny i bardzo szkodliwy wymysł.

Skoro tak coraz trudniej osiągalne są zioła, trzeba je zbierać samemu. W Niemczech przed wojną dzieci szkolne pod kierownictwem fachowców zbierały zioła w czasie specjalnych wycieczek do lasu lub na łąki. Czyniono to bezinteresownie i rozrywkowo, a także pożytecznie. Dlaczego u nas nie można tego zastosować?

Mamy na całym świecie około 2000 roślin uznanych za lecznicze, z czego na Europę przypada około 400, a na Polskę około 200. To tylko teoria, bo w praktyce dysponujemy zaledwie około 100 gatunkami ziół i to, jak zaznaczyliśmy, z wielkimi niedoborami. Trzeba więc samemu zbierać zioła, a przynajmniej te, które są nieosiągalne w "Herbapolu", a są ważne i potrzebne. Do takich np. należą... tysiącznik pospolity (Herba Centaurii) jaskótcze ziele, czyli glistnik (Herba Chelidonii), liście orzecha włoskiego (Folium Juglandis) kwiat nagietka (Flos Calendulae) i kwiat słonecznika (Flos Helianthi).

Trzeba dobrze poznać zioła lecznicze, aby umieć je zbierać: Nie wszystkie też części roślin są potrzebne w lecznictwie. Większość ziół używa się w pełnej całości, określając je fachowo jako "herba", czyli ziele, praktycznie 2/3 całej rośliny, licząc od jej wierzchołka do ziemi. Z innych zaś roślin do celów leczniczych używa się kwiatów, liści, owoców, korzeni, kory. Zbieranie ziół, liści i kwiatów muszą poprzedzać trzy dni słoneczne i zbierać je należy o godzinie 15-tej, bo wtedy rośliny zawierają najwięcej olejków eterycznych oraz substancji leczniczych.

Suszyć zioła należy w cieniu, najlepiej na strychu, po rozłożeniu na czystym papierze. Ziele zbiera się w czasie kwitnienia lub przed zakwitaniem.

Nazwy ziół i roślin podawane są we wszystkich podręcznikach polskich i zagranicznych w języku łacińskim, celem jednolitego porozumiewania się fachowców. W ludowych nazwach ziół nawet geniusz łatwiej i prędszej by się zgubił, niż w mitycznym greckim labiryncie. W Niemczech, o ile się nie mylę, nie ma ani jednego zioła o jednej powszechnej nazwie. Każde zioło ma tam po kilka, a nawet po kilkanaście nazw ludowych. Każdy rejon kraju nadaje tej samej roślinie swoją własną nazwę i z tego powodu żaden Niemiec nie potrafi się zorientować w całym tym galimatiasie.

Dobrodziejstwo łacińskich nazw ziół zrozumiałem dokładnie, kiedy będąc przed kilku laty w Niemczech, widziałem, jak moje recepty ziołowe pacjenci realizują zupełnie bez trudu w każdej aptece.

Dokładne nazwy ziół w dwóch językach: łacińskim i polskim, podane są w osobnym skorowidzu na końcu niniejszej książki.

Należy jeszcze przypomnieć, że przy zbieraniu kwiatów, zrywa się u niektórych roślin cały kwiat, jak np. głogu, róży, rumianku, malwy. U innych zaś tylko płatki, np. nagietka, słonecznika, kupalnika itd.

Racjonalne stosowanie ziół

Mimo szacunku pionierów ziołolecznictwa i dla ich w tej dziedzinie wiedzy teoretycznej nie potrafię zrozumieć, dlaczego ci sami ludzie na każdą chorobę przepisują po dwa lub trzy zioła celem jej zwalczania. Jest to tylko zabawa w leczenie, a nie prawdziwie leczenie chorób.

Trzeba podkreślić z całym naciskiem, że taka praktyka jest nie tylko bezcelowa, lecz może być nawet wręcz szkodliwa. Niech ktoś przez cały miesiąc popija codziennie szklankę piołunu, nawet z dodatkiem innego zioła – może sobie poważnie uszkodzić wątrobę. Przecież każde zioło ma inne działanie: jedno działa na śluzówkę żołądka drażniąco, inne powlekająco, jedno rozwalniająco, drugie zatrzymująco jedno pobudza wydzielanie soków i kwasów żołądkowych i żółciowych, inne je obniża, jedno działa szybko, a inne powoli.

Dopiero zioła zastosowane zespolowo i to w harmonijnej współzależności, mogą przywrócić równowagę biologiczną w chorym ustroju. Ale też bezwzględny warunkiem uzyskania dobrych wyników i uzdrawiających efektów leczenia ziołami jest umiejętność ich dobrania i złączenia w odpowiedni zestaw.

Należy z naszej strony okazać wielki szacunek i wdzięczność dla tych ludzi, którzy w naszym kraju wypuścili na rynek gotowe mieszanki ziołowe na niektóre zasadnicze choroby. Są to kompozycje złożone prawidłowo. Można ich używać bez żadnych wahań.

W moich zestawach recepturowych, które stosuję od ponad 30 lat dla chorych ludzi, komponuje niezmiennie składniki ziołowe w liczbie nieparzystej, a więc po 7, 9 czy 11 gatunków. Nie jest to żaden zabobon ani okultyzm, a tylko uzgodnienia z odwiecznymi prawami żywej przyrody i prawdopodobnie całego kosmosu. W całej żywej przyrodzie nie ma nic parzystego. Na ten temat można napisać szeroki traktat jeśli by ktoś tego zażądał.

Może też kogoś zdziwić, że w zestawach na różne choroby wiele razy występują te same zioła. Odpowiedź na to jest bardzo prosta.

Przecież jest wiele takich gatunków ziół, które leczą nie jedną, ale jeszcze cały szereg innych chorób i to skutecznie. Weźmy na przykład liście brzozy. Są one skuteczne na nerki, na reumatyzm, na puchlinę wodną, na zapalenie pęcherza itd. Jeszcze szersze zastosowanie ma pokrzywa, dziurawiec, skrzyp i wiele innych.

Przygotowanie odwaru z ziół

Do każdego jednorazowego użycia należy brać kopiastą łyżkę stołową odpowiedniej mieszanki ziołowej, zalać ją szklanką wrzącej wody i pozostawić pod przykryciem na trzy godziny. Następnie przeceścić, lekko podgrzać i w ten sposób pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem. Jedynie zioła na przeczyszczenie pić raz dziennie i to po lekkim posiłku.

Ziół, poza korą i korzeniami, nie wolno gotować, ponieważ przez gotowanie tracą na sile leczniczej. Tracą bowiem witaminę 'C', olejki eteryczne oraz inne substancje lecznicze. Zioła za każdym razem trzeba zaparzać świeże, nie wolno ich stędzić ani wypijać duszkiem, lecz należy pić powoli, spokojnie, z wiarą w ich skuteczność.

W czasie leczenia ziołami, często w czwartym lub piątym dniu może nastąpić pogorszenie, może wystąpić ból, ale nie trzeba się tym przstraszać i nie przerywać kuracji. Jest to zwyczajna reakcja świadcząca o tym, że coś się dzieje, że kuracja postępuje prawidłowo i że za parę dni ból minie bezpowrotnie. W leczeniu kamicy nerkowej ból może wystąpić po dwóch tygodniach i będzie to znakiem, że kamień się nie rozsypał na piasek, lecz podziurawiony zsuwa się w dół w przewodzie ku pęcherzowi. Wówczas należy ograniczyć picie ziół do pół szklanki i tylko do 2 razy dziennie. Na koniec trzeba przypomnieć, jak długo można pić zioła. Otóż po wypiciu całego zestawu ziół trzeba zrobić przerwę na 7 dni i potem zacząć pić taki sam zestaw. Po wykończeniu drugiego zestawu należy zrobić przerwę na 12 dni, a następnie wypić trzeci raz ten zestaw już w celach profilaktycznych.

Chciałbym jeszcze dodać jedną zasadniczą uwagę dotyczącą używania ziół. W niniejszej książce przy zestawach ziół podane jest ogólne wskazanie, aby napary z ziół pić przed jedzeniem. Ma to swoje uzasadnienie, ale wcale nie jest nakazem nienaruszalnym. Tak jak wszędzie, i tu są wyjątki. Mianowicie, przy chorobach przewodu pokarmowego, chorobach wątroby, przy ciężkich nerwicach, picie naparów przed jedzeniem może czasem wywołać zbyt silne reakcje w postaci biegunek, lekkich bólów lub złego samopoczucia. W takich przypadkach należy pić zioła po posiłkach. Każdy zresztą pacjent powinien sam sprawdzić swój organizm i dopasować metodę wyboru momentu picia naparów do swoich właściwości osobniczych.

Legenda i prawda o niektórych ziołach.

Cur moriatur homo cui salvia in horto cresit? Dlaczego człowiek umiera, skoro w jego ogrodzie rośnie szatwia?

Szatwia – to skromne i szare ziele, opinia ludzka w średniowieczu podniosła do rangi cudotwórczego leku, czyniącego człowieka prawie nieśmiertelnym. Dlatego śmierć każdego człowieka wśród otoczenia szatwi wywoływała konsternację. Jakże mógł ten człowiek umrzeć, skoro w jego ogrodzie rosta szatwia? – Takie sobie zadawano pytanie.

Można też szatwię nazwać zieleciem cesarskim, ponieważ cesarz Karol Wielki nakazał uprawiać szatwię każdemu, kto posiadał ogródek. W Austrii ogłoszono, że przed rosnącą szatwią należy zdejmować czapkę lub kapelusz. Nazywano ją też napojem. Już sama jej nazwa ma znamienne wymowę: pochodzi od słowa "salus" – zbawienie, ocalenie, wyzdrowienie.

W psychice ludzkiej tkwi zawsze odruch idealizowania zjawisk czy rzeczy owianych pewną tajemnicą. Aczkolwiek szatwia w dzisiejszym ziołolecznictwie daleko szersze ma zastosowanie, aniżeli przed wieloma wiekami, to jednak absolutnie nie można jej nazwać zieleciem cudownym chroniącym życie ludzkie przed śmiercią w nieskończoność. Owszem, jest to lek, który był znany w starożytności. Rzymianki używały szatwii do celów higieny osobistej. Żołnierze zaś leczyli rany odniesione na polu bitwy. Jest to bowiem środek mocno dezynfekujący, skuteczny na rany, ropniaki, zapalne ogniska zewnętrzne. Ma też dobroczynne działanie wewnątrz naszego ustroju: neutralizuje nadmierne poty zwłaszcza u gruźlików, usprawnia przewod pokarmowy, zwiększa wydajność mleczną u matek karmiących, wzmacnia w pewnym stopniu cały organizm.

Drugą z kolei "cudowną rośliną" nazywaną w średniowieczu "boska" – "Gotteskraut", jest tysięcznik, oceniany na wartość złota. Po łacinie nazwany został "centaurium", to znaczy, że wart jest "centum surum", czyli sto sztuk złota lub złotych monet. W Niemczech wartość tego ziółka podniesiono aż do tysiąca złotych guldenów i nazywano go "Tausendguldenkraut". W Polsce nazwano to ziele tysięcznikiem. Nie znaczy to, jakoby za tę roślinę płacono aż tysiąc guldenów, ale tą fikcyjną nazwą chciano podkreślić uniwersalną jej moc leczniczą. W rzeczywistości jednak tysięcznik poza leczeniem nieżytu przewodu pokarmowego niewielkie ma zastosowanie w ziołolecznictwie. A prócz tego – musi być umiejętnie i ostrożnie stosowany, ponieważ w razie przedawkowania może uszkodzić żołądek i wątrobę.

Opisane powyżej tzw. "cudowne zioła" wcale nie były tak nadzwyczajne w lecznictwie, nie różniły się od innych, ale jednak świat je apoteozował, z tego powodu, że nie znał wartości innych ziół.

Można natomiast wysunąć twierdzenie, że dopiero dzisiaj odkrywamy w niektórych ziołach i roślinach ogromne wartości lecznicze. Jednocześnie jednak stwierdzamy, że zioła kryją w sobie jeszcze wiele tajemnic, wiele zagadek, i wiele spraw dotąd nie wyjaśnionych i nie zbadanych.

Do takich bodajże należy nasza zwyczajna pokrzywa. zawiera ona oprócz żelaza, kwasu mrówkowego, licznych soli mineralnych, karotenów, witaminy 'C' – jeszcze cały szereg innych substancji dobroczynnych, aktywizujących i regenerujących organizm ludzki. Dlatego pokrzywę stosuje się w połączeniu z innymi ziołami na bardzo wiele schorzeń, a zwłaszcza na anemię i wycieńczenie organizmu. Badania naukowe wykrywają coraz to nowe właściwości roślin. Na przykład z dziedziny socjologii roślin dowiadu-

jemy się, że istnieje jakaś tajemnicza symbioza pokrzywy z człowiekiem. Rośnie ona na terenach zamieszkałych przez człowieka. czyli tam gdzie człowiek, tam i pokrzywa. W podobnej symbiozie żyje chaber (bławatek) z żytem.

Drugim z kolei ziołem, które można nazwać cudownym jest pietruszka. Nie leczy ona bezpośrednio jakiejś choroby, ale uodparnia organizm ludzki w najwyższym stopniu przed zapadalnością na wszelkie schorzenia oraz daje niebywałą tężyznę życia oraz długowieczność. Pietruszka powinna być spożywana na surowo.

Następna cenna roślina – to borówka czernica, nazywana też czarną jagodą (Fructus Myrtilli). Odświeża ona organizm ludzki, oczyszcza go i odmładza. Reguluje przemianę materii, utrzymuje w równowadze florę bakteryjną jelit, normuje pracę żołądka. Z tego względu powinno się w sezonie jagodobrania spożywać po dwie szklanki dziennie jagód surowych lub ze świeżą śmietaną. W zimie natomiast dobrze jest raz w tygodniu wypić kompot z czarnych jagód, a w razie rozwolnienia żołądka przez trzy dni spożywać codziennie na śniadanie przed (posiłkiem i przed kolacją) po trzy łyżki suszonych jagód.

Z kolei – grzyby. To wielkie dobrodziejstwo dla Europy, ale wskutek nieświadomości mało są doceniane. Istnieje ogromna różność grzybów. Samych gatunków grzybów szacuje się na około 75 tysięcy: Dzielimy je na 5 klas. Nas interesują jedynie grzyby wyższej klasy, do której zaliczamy workowce i podstawczaki. Grupa podstawczaków obejmuje 20 tysięcy pozycji. Do tej grupy należą przede wszystkim grzyby kapeluszowe.

Któż z nas nie poznał wartości smakowych zup zaprawianych suszonymi grzybami lub samych grzybów w różnej formie przyrządzania. Grzyby mają nie tylko wartości smakowe, ale jeszcze również walory odżywcze, lecznicze i bakteriobójcze. Są to pokarmy zawierające w sobie substancje antybiotyczne bez ubocznych działań ujemnych. A więc – frontem do grzybów!

Dzika róża – ze wszystkich owoców, jakie wyrastają na terenie naszego kraju posiada najwięcej cennych wartości odżywczych i zapobiegawczych przeciw wszelkim chorobom. Bardzo jest wskazane spożywać powidła z owocu róży oraz pić herbatę z płatków róży zamiast herbaty prawdziwej.

Ogłoszono, że z Urzędowego Spisu Leków mają być skreślone trzy sympatyczne zioła: kwiat bławatka (Flos Cyani sine calicibus), kwiat jasnoty białej (Folium Fragariae) i liść poziomki. Stanie się to z wielką szkodą, ponieważ wszystkie te trzy zioła mają szerokie zastosowanie w lecznictwie.

Płatki kwiatów bławatka bez okrywy koszyczkowej stosuje się w schorzeniach nerek, przewodów moczowych, przy zatrzymaniu moczu, również przy kamicy nerkowej, także w schorzeniach wątroby i przy żółtacze. Czyszczą one krew i obniżają gorączkę. Ciekawe też jest, że – jak stwierdzono – pomiędzy żytem rosnącym na polu a bławatką (chabrem) istnieje jakaś korzystna dla obu gatunków symbioza. Żyto, w którym nie ma chabru, jest słabsze, aniżeli to, w którym wyrastał ten chwast, oczywiście w pewnej optymalnej proporcji, wynoszącej 1:5000.

Kwiat jasnoty białej znajduje zastosowanie przy biegunkach, krwawieniach wewnętrznych, w zaburzeniach przemiany materii, przy upławach i krwawieniach macicznych.

Liść poziomki stosowany jest dla uszczelniania naczyń krwionośnych, przy miażdżycy i nadciśnieniu, przy wysiękach, jako regulujący przemianę materii.

Dzieciom naszym nie żałujmy pestek z dyni. One chronią skutecznie organizmy dziecięce przed robaczycami łącznie z tasiemcem.

Chrzan zamiast musztardy poleca się spożywać dla dorosłych jako dodatek do pokarmów, zwłaszcza mięsnych.

Czosnek i cebula – to dwa gatunki organów ziemnych znane już od zamierzcztych czasów jako pokarmy i przyprawy pokarmowe wśród ludów Azji i Egiptu. Początkowo tylko elita społeczna używała czosnku, a plebs zjadał cebulę. Później zaś odwrotnie – tylko arystokracja spożywała cebulę, zaś dla biedoty pozostał czosnek.

Spożywanie czosnku, zwłaszcza po czterdziestym roku życia, w dużym stopniu zabezpiecza przed sklerozą i jej następstwami oraz przed osłabieniem całego organizmu. Dobrze jest brać zwykle po 3 ząb-

ki czosnku średniej wielkości, pokroić na drobniutkie cząsteczki, położyć na chleb posmarowany ma-
stem i spożyć przed kolacją, codziennie przez cały miesiąc. Po miesiącu zrobić przerwę tygodniową
i potem znowu kontynuować to samo. Cebula zaś może być spożywana przez wszystkich, zwłaszcza
w zimie co trzeci dzień. Przyrządzać ją należy w sposób następujący: Jedną dużą cebulę lub dwie śred-
nie pokrajać na plasterki, posolić, polać oliwą, a w jej braku olejem, przykryć na godzinę i spożyć przed
obiadem lub kolacją. Cebula jako lek jest najskuteczniejszym środkiem na wrzody i czyraki. W tym jed-
nak celu trzeba obraną ze skórki cebulę upiec w całości, ugnieść ją na papkę, ująć w bandaż, przyto-
żyć na wrzód i razem owinąć bandażem. Po 8 godzinach zdjęć bandaż i ranę przemyć ciepłym odwa-
rem rumianku. Wrzód pęka, wydziela ropę i rana szybko się goi.

Jeszcze odnośnie czosnku pragnę zaznaczyć, że podany sposób jego spożywania przez ludzi star-
szych może się okazać zbyt uciążliwy, kiedy są jeszcze zdrowi. Wobec tego trzeba go spożywać od
okresu stwierdzenia ostrej sklerozy oraz każdorazowo przy przeziębieniu i grypie.

W ostatnich latach pojawiły się głosy wybitnych lekarzy, że spożywanie codziennie trzy razy po jed-
nym owocu migdałów oraz kukurydzy w różnej formie, w dużym stopniu zabezpiecza przed nowotwora-
mi. Ja bym tu jeszcze dodał czosnek, cebulę, surową słodką kapustę, czarne jagody i żywe liście zielo-
nej pietruszki.

Od dawna moją uwagę przykuwa do siebie mech leśny, a zwłaszcza dwa gatunki: płonnik (*Polytri-
chum commune*) i bielistka (*Leucobrium glaucum*).

Wystarczy ten pierwszy. Choć ta roślina nie figuruje w katalogu ziół leczniczych, to jednak upatruje
się w niej duże właściwości lecznicze, przede wszystkim na rany zewnętrzne. Na dowód tego przytoczę
następujące zdarzenia.

Przed trzydziestu laty zwróciła się do mnie Polka, mieszkanka Nowego Jorku, że otrzymuję błagalne li-
sty o pomoc nie tylko z całej Jorku z prośbą o pomoc w swej beznadziejnej, według jej przekonania,
chorobie. Jej nazwisko było J. Makarewicz, o ile dobrze pamiętam. Przez osiem lat miała ona obie nogi
pokryte wrzodami, które głęboko rozkładały tkankę, tworząc po wycieku ropy jakoby głębokie leje.
Żadne leki jej nie pomagały, może dlatego, że kobieta ta miała już 80 lat. Zgodnie z jakąś intuicją oraz
pewną obserwacją runa leśnego podałem jej mieszankę z trzech składników: mech leśny, rumianek
i suche igliwie ze świerku. Polecilem w wywarze z tej mieszanki, dość gorącym moczyć nogi wieczorem
przez pół godziny codziennie. Po upływie 10 dni ku wielkiej radości pacjentki nogi całkowicie się wygo-
iły.

W tym miejscu w imię obiektywnej prawdy muszę marginesowo przynajmniej wyjaśnić, że otrzymuję
błagalne listy o pomoc nie tylko z całej Europy, prócz Turcji, lecz również z USA, Kanady, Japonii, Indii,
Australii, Afryki, a nawet z Nowej Zelandii.

Jest to dziwne zjawisko, którego nie pojmuję, a które dla mnie stało się koszmarem życia. Jestem już
sterany wiekiem i wycieńczony nadludzką pracą, od której nie ma dla mnie ucieczki.

Taka właśnie sytuacja zmusza mnie do coraz głębszego zapuszczania się w labirynt ogromnie boga-
tej flory, aby wydobyć z niej coraz więcej zbawiennych tajemnic dla dobra cierpiącej ludzkości.

Nie jestem ani uzdrowiaczem, ani cudotwórcą, ani nieomylnym, dlatego nie zawsze i nie każdemu
potrafię pomóc w jego cierpieniach.

Chciałbym przynajmniej odrobinę zdobytej wiedzy i doświadczenia przekazać innym dla dobra
człowieka oraz przedstawić to ogromne bogactwo, jakie nam daje żywa przyroda dla ludzkiego zdro-
wia i radości życia.

Choroby oskrzelowo-płucne

Tlen jest niezbędnym składnikiem koniecznym dla życia człowieka, zwierząt i roślin. Narządem, który
dostarcza czerpany z powietrza tlen dla organizmu są płuca. Każdy wdech powietrza do płuc wynosi
0,5l. W tej ilości powietrza znajduje się 20% tlenu, który dociera do płuc, a z płuc krew transportuje go

do tkanek całego ustroju. Z zanieczyszczonym powietrzem dostają się do płuc, niestety, również substancje szkodliwe w postaci pyłów, sadzy, spalin, a jednocześnie również groźne bakterie, zwane lasecznikami albo prątkami. Te wszystkie trujące czynniki niszczą płuca bezboleśnie aż do ich rozpadu i śmierci człowieka. Do niedawna gruźlica płuc zbierała ogromne żniwo śmierci wśród ludzi zwłaszcza Europy. Gdy ktoś zapadł na tę chorobę, automatycznie też zapadł na niego wyrok śmierci. Medycyna pomimo wielkich wysiłków stała wobec niej bezradna. Dopiero po drugiej wojnie światowej udało się nauce wynaleźć przeciw tej zmurze ludzkości skuteczną broń, dzięki której zasadniczo położono kres gruźlicy.

Zdarzają się jednak niektóre organizmy odporne na leki powszechnie stosowane, albo też organizmy, które tych leków nie tolerują. Dla takich pozostają wówczas jedynie leki ziołowe.

Zresztą każdy pacjent leczący się na gruźlicę zarówno w czasie kuracji, jak i po jej zakończeniu powinien pić zioła celem przyspieszenia regeneracji tkanki płucnej oraz zabezpieczenia jej przed ewentualnym nawrotem. Poleca się również wszystkim rekonwalescentom przebywanie przez jakiś czas na spacerach w lesie iglastym, na suchym terenie.

IV

Składy mieszanek ziołowych

Gruźlica płuc

Tuberculosis pulmonum

1. Ziele miodunki plamistej (płucnik lek.) – *Hb. Pulmonariae*
2. Ziele poziewnika – *Hb. Galeopsidis*
3. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*
4. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*
5. Ziele przetacznika *Hb. Veronicae*
6. Liść babki – *Fol. Plantaginis*
7. Kwiatostan kocanki – *Infl. Helichrysi*
8. Liść podbiału – *Fol. Farfarea*
9. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*
10. Porost islandzki – *Lichenis islandici*

Standartowa recepta sporządzania mieszanej ziołowych.

Sposób użycia: Wszystkie powyższe składniki zmieszać razem i wziąć kopiastą łyżkę stołową tej mieszanki, zalać szklanką wrzątku i odstawić pod przykryciem na trzy godziny. Potem precedzić, lekko podgrzać i wypić przed posiłkiem. Pić trzy razy dziennie, za każdym razem zioła świeże. Każdy ze składników stosować po 50 g. Zasada obowiązuje przy wszystkich zestawach ziół.

Odpowiedniki łacińskie

Korzeń – *Radix Fructus* – owoc
Kora – *Cortex Herba* – zioła
Flos, flores – Kwiaty *Strobilus* – szyszka
Folium – liść

Krwotoki płucne

Pnumohaem Orphagiae

1. Ziele jemioty – *Hb. Visci*
2. Ziele rdestu ostrogorzkiego – *Hb. Polygoni hydropip.*

3. Ziele tasznika – Hb. *Bursae past.*
4. Ziele krwawnika – Hb. *Millefolli*
5. Liść mięty pieprzowej – Fol. *Menthae piper.*
6. Liść pokrzywy – Fol. *Urticae*
7. Kłącze Pięciornika – Rhiz. *Tormentillae*
8. Kora wierzby – Cort. *Salicis*
9. Liść ruty – Fol. *Rutae*

Sporządzić według standartowej recepty. Pić trzy razy dziennie przed posiłkiem.

Gruźlica odporna na antybiotyki

1. Ziele rdestu ptasiego – Hb. *Plygoni avicul.*
2. Skrzyp polny – Hb. *Equiseti*
3. Ziele poziewnika – Hb. *Galeopsidis*
4. Korzeń lukrecji – Rd. *Glycyrrhizae*
5. Ziele krwawnika – Hb. *Mollefolli*
6. Korzeń mniszka lekarskiego – Rd. *Taraxaci*
7. Kwiat słonecznika – Flos. *Helianthi*
8. Pączki sosny – Gemmae *Pini*
9. Korzeń lubczyka – Rd. *Levistici*

Sporządzić według standartowej recepty. Pić trzy razy dziennie przed posiłkiem.

Rozedma płuc i nieżyt oskrzeli Emphysema Pulmonum – Bronchitis

1. Liść podbiatu – Fol. *Farfarae*
2. Korzeń arcydzięgla – Rd. *Archangelicae*
3. Korzeń omanu – Rd. *Inulae*
4. Korzeń lukrecji – Rd. *Glycyrrhizae*
5. Owoc róży – Fr. *Rosae*
6. Owoc jarzębiny – Fr. *Sorbi*
7. Kwiat bzu czarnego – Flos. *Sambuci*,
8. Ziele przetacznika – Hb. *Veronicae*
9. Pączki sosny – Gemmae *Pini* 10. Infl. *Tilliae*,
11. Ziele macierzanki – Hb. *Serpylli*

Sporządzić według standartowej recepty. Pić trzy razy dziennie przed posiłkiem.

Krztusiec (koklusz)

Pertusis

1. Pączki sosny – Gemmae *Pini*
2. Kwiat bławatka – Flos. *Cyani*
3. Ziele przetacznika – Hb. *Veronicae*
4. Liść szatwi – Fol. *Salviae*
5. Owoc kopru włoskiego – Fruct. *Foeniculi*
6. Ziele tymianku – Hb. *Thymi*
7. Ziele macierzanki – Hb. *Serpylli*
8. Kwiat pierwiosnka – Flos *Primulae*
9. Kwiat bzu czarnego – Flos *Sambuci*
10. Ziele przetacznika leśnego – Hb. *Veronicae*
11. Porost islandzki – Lichen *Islandicus*

Sporządzić według standartowej recepty. Pić trzy razy dziennie przed posiłkiem.

Gorączka i grypa

1. Kwiat bzu czarnego – *Flos Sambuci*
2. Kwiatostan lipy – *Flos Tiliae*
3. Kwiat słonecznika – *Flos Helianthi*
4. Kwiat wiązówki – *Flos Ulmariae*
5. Liść mącznicy – *Fol. Uvae ursi*
6. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Angelicae*
7. Korzeń lubczyka – *Rd. Levistici*
8. Owoc maliny – *Fr. Rubi idaei*
9. Owoc głogu – *Fr. Crataegi*

Sporządzić według standardowej recepty. Pić trzy razy dziennie przed posiłkiem.

Dychawica oskrzelowa Asthma bronchiale

1. Ziele szanty – *Hb. Marrubii*
2. Owoc kopru włoskiego – *Fr. Foeniculi*
3. Korzeń omanu – *Rd. Inulae*
4. Liść podbiatu – *Fol. Farfarae*
5. Korzeń prawoślazu – *Rd. Althaeae*
6. Korzeń Arcydzięgla – *Rd. Angelicae*
7. Kwiat bzu czarnego – *Flor. Sambuci*,
8. Pączki sosny – *Gemmae Pini*
9. Kwiat lawendy – *Flos Lavendulae*
10. Kwiat ślazu – *Flos Malvae*
11. Liść satwii – *Fol. Salviae*

Sporządzić według standardowej recepty. Pić trzy razy dziennie przed posiłkiem.

Pylica płuc Pneumoconiosis

1. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
2. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
3. Pączki sosny – *Gemmae Pini*
4. Ziele miodunki – *Hb. Pulmonariae*
5. Kwiatostan kocanki – *Infl. Helichrysi*
6. Ziele poziewnika – *Hb. Galeopsidis*
7. Korzeń lukrecji – *Rd. Glycyrrhizae*
8. Liść podbiatu – *Fol. Farfarae*
9. Ziele krwawnika – *Hb. Mollefolii*
10. Kłącze Pięciornika – *Rhiz. Tormentillae*
11. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*

Sporządzić według standardowej recepty. Pić trzy razy dziennie przed posiłkiem.

Układ krążenia Apparatus Circulatorius

Krew nie tylko warunkuje życie, lecz jest samą istotą życia ludzkiego. Niech się zatrzyma krew w swym biegu na przeciąg 20 minut, życie ludzkie ustanie na zawsze. Cudowny ten eliksir życia zwany krwią płynie nieustannie poprzez ogromną sieć rurek, czyli naczyń krwionośnych i dociera do każdej komórki organizmu ludzkiego, mając na celu spełnienie licznych żywotnych zadań, jakimi są:

a) transport odżywczy – krew przenosi substancje odżywcze pobrane z przewodu pokarmowego oraz tlen zaczerpnięty z płuc do wszystkich komórek i tkanek celem ich sprawnego funkcjonowania,

b) wydalanie – wszystkie produkty zużyte oraz substancje szkodliwe krew wydalą z organizmu przez płuca i nerki na zewnątrz,

c) czynności obronne – różnego rodzaju infekcje, spowodowane przez bakterie, które przedostają się do organizmu różnymi drogami oraz trucizny chemiczne – krew neutralizuje lub całkowicie unieszkodliwia przez wytwarzanie w ustroju czynników obronnych i uodporniających,

d) utrzymanie równowagi biologicznej – krew odgrywa również wielką rolę w gospodarce wodnej i mineralnej, utrzymując równowagę kwasowo-zasadową płynów ustroju.

Cudownym narzędziem, które ustawicznie rozprowadza krew po całym organizmie, jest serce. To "perpetuum mobile", ta gigantyczna pompa ssąco-tłocząca, ten niepojęty motor, nie zasilany przez człowieka żadnym materiałem napędowym, pracuje bez przerwy przez 80 lat i więcej, wprawia w zdumienie najgłębsze umysły. Praca serca jest oszałamiająca. W ciągu godziny serce ludzkie przetacza blisko 400 litrów krwi, w ciągu doby – około 10 tysięcy litrów. Jest to ilość równa pojemności wagonu – cysterny. W ciągu 70 lat życia człowieka przepompowuje około 250 milionów litrów krwi, to małe ludzkie serce. Do jej przewiezienia trzeba by użyć około 250 pociągów po 100 wagonów cystern. Gdyby pracę serca wykonaną przez 70 lat życia człowieka skoncentrować i zużytkować od razu, to wystarczyłaby ona do wyniesienia człowieka na księżyc.

Według słusznych obliczeń niektórych naukowców serce człowieka posiada w sobie zapas energii na 150 lat życia ludzkiego i więcej. Jednakże człowiek musiałby żyć w odpowiednich warunkach i bardzo racjonalnie oszczędzać pracę swojego serca.

Tymczasem człowiek dzisiejszy obraca się we wręcz zabójczym środowisku. Zamiast tlenu wdychamy gazy spalinowe, często rakotwórcze. Zamiast czystych związków chemicznych organicznych zawartych w płodach ziemi – spożywamy w pokarmach sztuczne nawozy chemiczne, czego ludzki organizm nie toleruje. Na domiar złego – technika i szaleńcze tempo dzisiejszego życia szarpie ponad granice jego wytrzymałości system nerwowy, co w efekcie prowadzi do nerwic serca, niewydolności krążenia, zawałów serca i różnych innych przypadłości.

Trzeba jednak sięgnąć swoją własną ręką po silniejsze trucizny, jakimi są alkohol i papierosy. Na Zachodzie dołączają się do tego jeszcze różne narkotyki. Czy w takim razie z obecnego pokolenia wielu ludzi dożyje do 80 lat – oto wielkie pytanie.

Oslabienie mięśnia sercowego Asthenia Circulatoria

1. Ziele serdecznika – *Hb. Leonuri*
2. Kwiatostan głogu – *Infl. Crataegi*
3. Owoc głogu – *Fr. Crataegi*
4. Korzeń lubczyka – *Rd. Levistici*
5. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
6. Liść melisy – *Fol. Melissa*
7. Owoc róży – *Fr. Rosae*
8. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
9. Kwiatostan kocanki – *Infl. Helichrysi*

Pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem. Odbywać częste spacerunki na wolnym powietrzu rano i wieczorem. Zaleca się wypić przed obiadem po pół szklanki czerwonego wina, pijąc powoli.

Niewydolność wieńcowa – Dusznica bolesna Insufficiencia Coronaria – Angina pectoris

1. Ziele jemioty – Hb. Visci
2. Liść ruty – Hb. Rutae
3. Kwiat bzu czarnego – Flos Sambuci
4. Kwiatostan gógu – Infl. Crataegi
5. Ziele macierzanki – Hb. Serpyllii
6. Ziele serdecznika – Hb. Leonuri
7. Liść melisy – Fol. Melissa
8. Korzeń kozłka – Rd. Valerianae
9. Ziele srebrnika (pięciornika gęsiego) – Hb. Anserinae

Pić – jak wyżej. Ograniczyć na pewien czas pokarmy rozdymające, jak fasola, groch, oraz ciężkie przyprawy, jak pieprz, musztarda itp. Uprawiać lekką gimnastykę na wolnym powietrzu.

Nadciśnienie tętnicze Morbus Hybertonicus Hypertenisio Vasularis

Rozróżniamy nadciśnienie samorodne i pochodne, tj. powstałe na tle innych chorób, takich jak niewydolność nerek i trzustki, schorzenia wątroby. Naciśnienie, jak każda nieprawidłowość serca, jest niebezpieczne, gdyż może spowodować pęknięcie naczynka krwionośnego w mózgu, czego następstwem jest paraliż lub śmierć.

W takich wypadkach obok środków farmakologicznych trzeba pomocniczo leczyć się ziołami.

1. Morszczyn pęcherzykowy – Fucus vesiculosus
2. Ziele jemioty – Hb. Visci
3. Kwiatostan głogu – Infl. Crataegi
4. Owoc głogu – Fr. Crategi
5. Skrzyp polny – Hb. Equiseti
6. Owoc tróży - Fr. Rosae
7. Korzeń kozłka – Rd. Levistici
8. Kwiat bzu czarnego – Flos. Sambuci
9. Liść ruty – Fol. Rutae.

Pić tylko dwa razy dziennie, rano i wieczorem po szklance.

Podciśnienie tętnicze Hypotensio Artelialis

Spadek ciśnienia powstaje między innymi na tle osłabienia organizmu po przebytej ciężkiej chorobie lub wykrwawieniach.

1. Ziele drapacza – Hb. Cnici bened.
2. Ziele krwawnika – Hb. Mollefolli
3. Ziele skrzypu polnego – Hb. Equiseti
4. Ziele tymianku – Hb. Thymi
5. Korzeń lubczyka – Rd. Levistici
6. Ziele tasznika – Hb. Bursae past.
7. Liść szatwii – Fol. Salviae
8. Owoc tróży – Fr. Rosae
9. Kora kasztanowca – Cort. Hippocastani
10. Liść melisy – Fol. Melissa
11. Korzeń kozłka – Rd. Valerianae

Uwaga! Brać tej mieszanki nie tyżkę, lecz tylko tyżeczkę (pełną^o, zalać zawartością pół szklanki wrzątku, odstawić pod przykryciem na trzy godziny, potem przecedzić, lekko podgrzać i wypić. Pić trzy razy dziennie po pół szklanki przed posiłkiem.

Dopuszcza się również raz dziennie filiżankę kawy, a przed kolacją mały kieliszek koniaku – to pobudza akcję serca.

Stwardnienie tętnic **Arteriosclerosis**

Jest to schorzenie wieku starczego, chociaż czasem występuje już przed 50 rokiem życia. Stwardnienie tętnic zakłóca krążenie krwi, rytmikę serca oraz równowagę ruchów. Pokarmy dla chorych muszą być jaskie, z wykluczeniem potraw nadymających, jak również kawy, alkoholu i palenia papierosów, zwłaszcza na czczo.

1. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
2. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
3. Liść szatwii – *Fol. Salviae*
4. Skrzyp polny – *Hb. Equiseti*
5. Ziele jemioty – *Hb. Visci*,
6. Kwiatostan głogu – *Infl. Crataegi*
7. Owoc kminku – *Fruct. Carvi*
8. Ziele krwawnika – *Hb. Mollefolli*
9. Owoc róży – *Fr. Rosae*
10. Morszczyn pęcherzykowy – *Fucus vesiculosus*
11. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Pilygoni avicul.*

Pić trzy razy dziennie po szklance, a po 70 roku życia po pół szklanki, przed posiłkiem.

Zapalenie zakrzepowe żył **Thromboangitis obliterans**

Na wypadek zatorów w żyłach, a zwłaszcza w płucach oraz przy silnych obrzękach i bólach nóg, trzeba niezwłocznie zawezwać lekarza. Równocześnie należy stosować kurację ziołową, jako pomocniczą.

1. Ziele nawłoci – *Hb. Solidaginis*
2. Ziele jemioty – *Hb. Visci*
3. Liść ruty – *Hb. Rutaе*
4. Ziele serdecznika – *Hb. Leonuri*
5. Kwiatostan głogu – *Infl. Crataegi*
6. Kwiat wiązówki – *Flos. Ulmariae*
7. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
8. Kwiat bzu czarnego – *Flos. Sambuci*
9. Liść brzozy – *Fol. Betulae*

Pić 2-3 razy dziennie po szklance przed posiłkiem.

Żylaki goleni **Varices**

Żylaki na nogach to największa udręka kobiet, bo one najbardziej atakują kobiety. Podłożem tej choroby jest najczęściej niewydolność krążenia oraz praca wymagająca długiego stania na nogach przy warsztatach pracy. Często daje dobre wyniki kuracja ziołowa. Otwarte i krwawiące żylaki są trudne do zlikwidowania.

Jeszcze najskuteczniejszym lekiem na krwawiące żylaki jest maść propolisowa, a w jej braku maść

żywokostowa. Smarować obrzeża rany i lekko zabandażować.

1. Ziele szanty – Hb. *Marrubii*
2. Hb. Ziele krwawnika – Hb. *Mollefolii*
3. Ziele rdestu ptasiego – Hb. *Polygoni avicul.*
4. Kora kasztanowca – Cort. *Hippocastani*
5. Kora wierzby – Cort. *Salicis*
6. Liść podbiatu – Fol. *Farfarae*
7. Kwiatostan głogu – Infl. *Crataegi*
8. Owoc tróży – Fr. *Rosae*
9. Ziele jemioty – Hb. *Visci*

Pić dwa razy dziennie po szklance przed posiłkiem. Dobrze jest również stosować następujące kompresy:

1. Kora kasztanowca – Cort. *Hippocastani*
2. Kłocze tataraku – Rhiz. *Calami*
3. Liść podbiatu – Fol. *Farfarae*
4. Koszyczki arniki – Anth. *Arnicae*
5. Ziele drapacza – Hb. *Cnici bened.*

Wszystkie powyższe zioła mieszać i każdorazowo brać pięć łyżek tej mieszanki, zalać litrem wody, gotować 10 minut, odstawić na 30 minut i przecedzić. Tym odwarem nasączyć czystą szmatkę, którą należy okładać nogi. Zmieniać i tak długo robić kompresy, aż się wyczerpie odwar. Wykonać to wieczorem.

Zapalenie mięśnia sercowego Myocarditis

1. Owoc jarzębiny – Fruct. *Sorbi*
2. Owoc róży – Fr. *Rosae*
3. Korzeń lubczyka – Rd. *Levistici*
4. Ziele serdecznika – Hb. *Leonuri*
5. Kwiatostan głogu – Infl. *Crataegi*
6. Kwiat tarniny – Flos *Pruni spin.*
7. Liść melisy – Fol. *Melissae*
8. Ziele krwawnika – Hb. *Millefolii*,
9. Ziele nostryka – Hb. *Melilotis*

Pić rano i przed kolacją po pół szklanki. Przed samym śniadaniem dobrze jest rozpuścić łyżeczkę miodu w szklance herbaty lub mleka i wypić. Tak praktykować przez trzy tygodnie.

Guzy odbytnicze (guzy krwawnicze) Haemorrhoides

Guzy suche lub krwawiące na kiszce stolcowej są nieco odmienną formą żylaków, z tą tylko różnicą, że są bardziej bolesne i mocno niewygodne. Likwidowanie hemoroidów zabiegiem operacyjnym lub wkładanie do odbytnicy czopków jest zawodne.

Można je wyleczyć jedynie ziołami i to dwiema metodami: Trzy łyżki siemienia lnianego (*Semen Lini*) zalać pół litrem wody i gotować (w stanie wrzenia^o przez 10 minut. Po zdjęciu z ognia wlać do odwaru 4 łyżki świeżego mleka, zmieszać, płynem tym nasączyć watę i przykładać do kiszki stolcowej nad miednicą aż do wyczerpania odwaru. Robić to wieczorem.

1. Kora kruszyny – Cort. *Frangulae*
2. Kwiat tarniny – Flos *Pruni spin.*
3. Liść melisy – Fol. *Melissae*
4. Liść mięty pieprzowej – Fol. *Menthae piper.*
5. Koszyczki rumianku – Anth. *Chamomillae*

6. Ziele tasznika – Hb. *Bursae past.*
 7. Ziele krwawnika – Hb. *Mollefolli*
 8. Ziele rdestu ostrogorzkiego – Hb. *Polygoni hydropip.*
 9. Owoc kopru włoskiego – Fr. *Foeniculi*
- Pić dwa razy dziennie po szklance rano i przed kolacją.

Dychawica sercowa

Asthma cardiale

Nie wolno zapominać o tej zasadzie, że każde zaburzenie serca wymaga natychmiastowej pomocy lekarskiej i dokładnego zbadania choroby. Potem dopiero można się zabrać do odpowiedniego leczenia. Dokładnie stosowanie ziół najczęściej daje dobre wyniki.

1. Ziele nawłoci – Hb. *Solidaginis*
2. Ziele serdecznika – Hb. *Leonuri*
3. Ziele srebrnika – Hb. *Anserinae*
4. Ziele krwawnika – Hb. *Mollefolli*
5. Strąk fasoli – Peric. *Phaseoli*
6. Znamię kukurydzy – Stgm. *Maydis*
7. Korzeń kozłka – Rd. *Valerianae*
8. Kwiatostan głogu – Flos *Crataegi*
9. Ziele macierzanki – Hb. *Serpylli*

Pić 2-3 szklanki dziennie. Przed spaniem dobrze jest nacierać plecy i piersi mokrym, zimnym ręcznikiem, po czym dobrze się wytrzeć suchym ręcznikiem i to powtarzać przez 9 dni. Wskazana też jest lekka gimnastyka na wolnym powietrzu.

Nerwica serca

Neurosis cardiale

Wszelkiego rodzaju nerwice, w tym nerwice serca, najskuteczniej można zwalczać nie środkami psychotropowymi, lecz psychoterapią bezlekową. Jeśli na kogoś dobrze wpływa towarzystwo, powinien dobrać sobie grono przyjaciół o optymistycznym usposobieniu i wśród nich szukać od czasu do czasu uspokojenia. Na odwrót, jeżeli dany osobnik najlepiej czuje się w samotności, nie powinien pozostawać w niej beczynnie, lecz powinien czymkolwiek się zająć, np. jakąś lekką pracą fizyczną, czytaniem interesującej dla niego lektury itp. Jak najczęściej należy przebywać wśród przyrody, w lesie, w ogrodzie, na łące.

Bardzo dobrze robią ćwiczenia oddechowe w sposób następujący: w lecie po przebudzeniu się rano wstać z łóżka, stanąć przy otwartym oknie, w pozycji wyprostowanej, stopy złączone ze sobą, ręce położyć na głowie, jedną na drugiej. Nosem wciągnąć powietrze do płuc aż do oporu, wstrzymać oddychanie na 15 sekund (licząc do 15). Ćwiczenie to powtórzyć trzy razy. Potem położyć się z zupełnym rozluźnieniem mięśni na 5 minut. Powtarzać to codziennie przez 9 dni.

1. Szyszki chmielu – Strob. *Lupuli*
 2. Kwiat lawendy – Flos. *Lavendulae*
 3. Ziele serdecznika – Hb. *Leonuri*
 4. Liść melisy – Fol. *Melissae*
 5. Kwiatostan głogu – Infl. *Crataegi*
 6. Liść mięty pieprzowej – Fol. *Menthae piper*
 7. Korzeń kozłka – Rd. *Valerianae*
 8. Kwiat tarniny – Flos *Pruni spin.*
 9. Koszyczki rumianku – Anth. *Chamomillae*
 10. Ziele macierzanki – Hb. *Serpylli*
 11. Ziele srebrnika (pięciornika gęsiego) – Hb. *Anserinae*
- Pić 2-3 razy dziennie po szklance przed posiłkiem.

Uzupełnienia praktyczne

Wiele jest chorób ubocznych, jakby wtórnych, powstałych na podłożu schorzeń zaistniałych wcześniej. I tak np. przypadłości reumatyczne pociągają za sobą jakby automatycznie schorzenia sercowe, a niewydolność nerek powoduje nadciśnienie. W takich sytuacjach należy leczyć obie choroby równocześnie i to głównie metodą ziółową.

W przypadku na przykład, gdy na skutek zapalenia nerek wystąpi wzrost ciśnienia tętniczego, trzeba pić w jednym dniu zestaw ziół na nerki, a w drugim zestaw na nadciśnienie – i tak na przemian. Taka kuracja jest jedynie racjonalna i skuteczna.

Ponadto leczenie każdej choroby, nawet groźnej, musi być podbudowane silną wiarą w jej wyleczenie. To bowiem daje czasami więcej mocy leczniczej, niż same leki.

Nie tak rzadko otrzymuję listy z podziękowaniem od chorych, nawet na raka i paraliż, którzy po chorobie poczuli się tak dobrze, że nawet zaczęli normalnie pracować, nie odczuwając żadnych bólów. Oczywiście, to są wyjątki, ale – jak głosi przysłowie – wyjątki potwierdzają regułę. Nie wiemy jeszcze, jakie siły tajemne tkwią w naszym organizmie, naszej psychice i w żywej przyrodzie. Wszyscy w nieszczęściu, jakim jest choroba, szukamy szczęścia w odzyskaniu zdrowia. Wszelkie natomiast wątplenia w możliwość wyleczenia może tę możliwość przekreślić.

Choroby krwi

Naprawa szkód po antybiotykach

Prawdą jest, że dzięki antybiotykom wiele milionów ludzi uratowano od śmierci. Są one i dziś jeszcze w przypadkach ciężkich chorób zakaźnych jedyną i skuteczną bronią. Nieszczęście tkwi w tym, że jest to broń obosieczna. Antybiotyki leczą jeden organ kosztem całego organizmu. Nawet przy najostrożniejszym dawkowaniu antybiotyków nie da się uniknąć ich działania ubocznego, którego skutki często pozostają nieodwracalne. Organizm ludzki po kuracji serią antybiotyków, zwłaszcza silniejszych, przedstawia się jak las po pożarze. Pozostaje w nim zniszczona dobroczynna flora bakteryjna, zachwiana równowaga biologiczna i zmniejszona odporność na inne choroby. Nic więc dziwnego, że podnoszą się coraz liczniejsze głosy krytyczne przeciw wszelkim antybiotykom, tym bardziej, że ich skuteczność słabnie, ponieważ organizmy ludzkie uodporniają się na te leki, i to nawet organizmy tych, którzy wcale nie pobierali żadnych antybiotyków.

Ale – czym zastąpić antybiotyki? Niestety, jesteśmy zmuszeni ciągle jeszcze w groźnych przypadkach chorobowych sięgać z konieczności po antybiotyki. Ale musimy poznać sposób naprawiania szkód, jakie one wyrządzają w naszym ustroju. Witaminy z grupy "B" stanowczo nie zabezpieczają przed ubocznym działaniem w naszym ustroju, a tym bardziej nie naprawiają szkód już powstałych.

Dobrze jest w czasie leczenia antybiotykami oprócz witaminy "B" pobierać codziennie jedną ampułkę preparatu "Lakcid". Zawartość ampułki wysypać na tyżeczkę do herbaty i wypić z herbatą albo wodą przegotowaną. po zakończeniu kuracji trzeba oczyścić krew i zasilić wyjąłowiony organizm w sole mineralne oraz substancje niezbędne do prawidłowego funkcjonowania organizmu. W tym celu należy pić przez cały miesiąc następujące zioła.

1. Korzeń arcydzięgla – Rd. *Archangelicae*
2. Korzeń mniszka lekarskiego – Rd. *Taraxaci*
3. Korzeń lubczyka – Rd. *Levistici*
4. Kłocze perzu – Rhiz. *Agropyri*
5. Kłocze pięciornika – Rhiz. *Tormentillae*
6. Kłocze tataraku – Rhiz. *Calami*
7. Owoc tróży - Fr. *Rosae*
8. Owoc jarzębiny – Fr. *Sorbi*
9. Kwiat wiązówki – Flos *Ulmariae*
10. Liść borówki czernicy – Fol. *Myrtilli*

11. Ziele fiołka trójbarwnego – Hb. *Violae tricol.*

Pić trzy razy dziennie przed posiłkiem.

Wszyscy rekonwalescenci po kuracji antybiotykami, podobnie jak po przebytej operacji, a zwłaszcza dotknięci anemią – powinni przez jeden tydzień przeprowadzić kurację odżywczą w następującej formie. Na śniadanie spożyć tatarą z surowej cielęcej wątróbki z chrzanem, w ilości około 150 g. Na obiad spodeczek surowej kapusty zalanej oliwą prawdziwą z przyprawą z czosnku i cebuli. Jest to dieta niezawodna.

Anemia złośliwa **Anaemia perniciosa**

Muszę jeszcze raz przypomnieć o dawkowaniu ziół. Różni ziołarze przepisują różne ilości przy różnych chorobach. Jedni każą pić trzy razy dziennie po szklance odwaru, inni po dwa, niektórzy znów przy jednych chorobach polecają pić po pół szklanki, a jeszcze inni po 3 lub 4 łyżeczki dziennie. Takie wskazanie, żeby pić 3 lub 4 łyżeczki odwaru ziołowego – to rzecz niepoważna. Jest bawienie się w leczenie, a nie leczenie. Można i powinno się stosować takie dawki odnośnie różnych nalewek i kropli, ale nie odwarów. po mojej wieloletniej praktyce doszedłem do odpowiednich wniosków, wydaje mi się właściwych, dotyczących stosowania ziół leczniczych. otóż łyżkę kopiastrą ziół należy zalać szklanką wrzącej wody i odstawić pod przykryciem na trzy godziny. Jest to jakby macerowanie lub gotowanie przez 5 minut. Po przedczeniu pozostaje odwaru najwyżej trzy czwarte szklanki zawartości. Taka dawka jest dla każdego i na każdą chorobę właściwą. Dla dzieci zaś – od pół do jednej trzeciej szklanki, zależnie od wieku dziecka. Może się zdarzyć, choć to bardzo rzadko, że dany organizm zbyt mocno reaguje na zioła, wówczas zmniejsza się albo dawkowanie do pół szklanki odwaru albo też trzeba pić tylko dwa razy dziennie po 3/4 szklanki.

Przy anemii złośliwej;

1. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
2. Liść porzeczki czarnej – *Fol. Ribis nigri*
3. Liść orzecha włoskiego – *Fol. Juglandis*
4. Liść bobrka – *Fol. Menyanthidis*
5. Ziele krwawnika – *Hb. Mollefolli*
6. Korzeń mniszka lekarskiego – *Rd. Taraxaci*
7. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
8. Owoc róży – *Fr. Rosae*
9. Owoc jarzębiny – *Fr. Sorbi*
10. Kwiatostan głogu – *Infl. Crategi*
11. Owoc jałowca – *Fr. Juniperi*

Pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem.

Dobrze jest pić przed kolacją nalewkę, mały kieliszek, sporządzoną w następujący sposób: siedem łyżek drobno pokrajanych świeżych liści majowej pokrzywy zalać rozcieńczonym spirytusem na pół z przegotowaną wodą w ilości 3/4 litra. Po 10 dniach nalewka jest już gotowa do picia.

Prócz tego codziennie przyjmować doustnie jedną ampułkę Biostyminy.

Białaczka **Leucemia**

Białaczkę uważa się za przypadłość nowotworową.

Przebiega ona w formie ostrej lub przewlekłej. Rozróżniamy białaczkę szpikową i limfatyczną. Obie leczy się jednakowo.

1. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
2. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*
3. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*

4. Kłącze pięciornika – Rhiz. Tormenbtillae
 5. Korzeń arcydzięgla – Rd. Archangelicae
 6. Korzeń mniszka lekarskiego – Rd. Taraxaci
 7. Ziele tymianku – Hb. Thymi
 8. Liść pokrzywy – Fol. Urticae
 9. Korzeń lukrecji – Rd. Glycyrrhizae
 10. Ziele drapacza – Hb. Cnici bened.
 11. Liść bobrka – Fol. Menyanthidis
- Stosować – jak wyżej.

Ziarnica złośliwa

Lymphobranulomatosis maligna

Jest to choroba pokroju rakowego, trudna do wyleczenia. Do jej zwalczania potrzebny jest antybiotyk. Aktynomycyna oraz inne leki farmakologiczne. Ziota natomiast mogą tu spełniać jedynie rolę pomocniczą i uzupełniającą.

1. Kora wierzby – Cort. Salicis
2. Liść brzozy – Fol. Betulae
3. Ziele jemioty – Hb. Visci
4. Ziele dziurawca – Hb. Hyperici
5. Liść ruty – Hb. Rutaе
6. Korzeń łopianu – Rd. Bardanae
7. Korzeń mydlnicy – Rd. Saponariae
8. Kwiat wiązówki – Flos. Ulmariae
9. Liść bobrówki czernicy – Fol. Myrtilli

Pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem. Jednocześnie brać Biostyminę po jednej ampułce dwa razy dziennie.

Blednica

Chlorosis

Choroba ta występuje jedynie u kobiet. Podłożem jej jest niewydolność jajników, niedorozwój jajników, niedorozwój narządów rozrodczych oraz okres przekwitania.

1. Liść pokrzywy – Fol. Urticae
2. Korzeń omanu – Rd. Inulae
3. Korzeń cykorii – Rd. Cichorii
4. Liść melisy – Fol. Melissaе
5. Ziele bylicy pospolitej – Hb. Artemisiae
6. Liść szatwii – Fol. Salviae
7. Ziele przywrotnika – Hb. Alchemillae
8. Kłącze pięciornika – Rhiz. Tormenbtillae
9. Liść rozmarynu – Fol. Rosmarini

Pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem.

Czerwienica

Polycythaemia

Objawami tej choroby, jak sama nazwa wskazuje, są: wzrost 100% a nawet więcej, liczby czerwonych ciałek krwi w porównaniu do stanu normalnego, silny rumieniec na twarzy, krwawienie z nosa, zwiększone ciśnienie krwi, powiększenie śledziony.

1. Digestosan (gotowa mieszanka),
2. Liść ruty – Fol. Rutaе

3. Ziele glistnika – Hb. *Chelidonii*
4. Ziele przetacznika – Hb. *Veronicae*
5. Kora wierzby – Cort. *Salicis*
6. Ziele jemioty – Hb. *Visci*
7. Korzeń kozłka – Rd. *Levistici*
8. Kwiat lawendy – Flos *Lavendulae*
9. Owoc róży – Fr. *Rosae*

Pić – jak wyżej. Pożywienie stosować jaskie, wykluczyć mięso, prócz wieprzowego, spożywać w małej ilości, ograniczyć płyny. Tryb życia prowadzić przez pewien czas spokojny i wypoczynkowy.

Agonulocytoza **Agonulocytosis**

Choroba ta powstaje na skutek zatrucia środkami chemicznymi, nadmiernego naświetlenia promieniami Roentgena oraz przeżytych chorób zakaźnych. Objawia się nagłą wysoką gorączką, obrzękiem węzłów chłonnych, dziąseł, migdałków itd. Pacjent od samego początku musi być pod opieką lekarza, który zaaplikuje antybiotyki.

Kuracja ziołowa może odegrać rolę pomocniczą i ochronną na przyszłość.

1. Liść jeżyny – Fol. *Rubi frut.*
2. Korzeń lukrecji – Rd. *Glycyrrhizae*
3. Ziele krwawnika – Hb. *Millefolii*
4. Ziele rdestu ptasiego – Hb. *Polygoni avicul.*
5. Hb. *Equiseti*, – skrzyp polny
6. Liść poziomki – Fol. *Fragariae*
7. Liść orzecha włoskiego – Fol. *Juglandis*
8. Korzeń topianu – Rd. *Bardanae*
9. Owoc jałowca – Fr. *Juniperi*
10. Kłącze Pięciornika – Rhiz. *Tormentillae*
11. Ziele serdecznika – Hb. *Leonuri*

Pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem

Plamica **Purpura**

Pomijając fachowe ujęcie dotyczące etiologii i zakwalifikowania tej choroby, traktujemy ją tak jak widzimy. Uwidacznia się ona, jak sama nazwa wskazuje, pojawieniem się na ciele czerwonych plam na skutek wylewów podskórnych, jak również krwawych wybroczyn na zewnątrz. Plamica reumatyczna przejawia się ostrym bólem mięśni i stawów.

1. Kora dębu – Cort. *Quercus*
2. Kłącze pięciornika – Rhiz. *Tormentillae*
3. Kłącze tataraku – Rhiz. *Calami*
4. Ziele skrzypu polnego – Hb. *Equiseti*
5. Ziele tasznika – Hb. *Bursae past.*
6. Ziele rdestu ostrogorzkiego – Hb. *Polygoni hydropip.*
7. Ziele dziurawca – Hb. *Hyperici*
8. Ziele krwawnika – Hb. *Mollefolii*
9. Liść pokrzywy – Fol. *Urticae*
10. Owoc róży – Fr. *Rosae*
11. Liść ruty – Fol. *Rutae*

Pić jak wyżej.

Krwawiaczka Haemofilia

Choroba typowo męska, gdyż występuje u mężczyzn. W języku potocznym zwana jest chorobą królewską, ponieważ występowała najczęściej wśród członków rodów królewskich. Jej nosiciele cechują się słabym krzepnięciem krwi, co jest przyczyną dużych trudności przy hamowaniu krwotoku po skaleczeniu, a nawet przy wyrwaniu zęba. Typowym przykładem był Aleksiej, syn cara Mikołaja II, następcą tronu. Wyleczył go z tej choroby słynny Grisha Rasputin za pomocą silnej sugestii.

1. Ziele jemioty – Hb. *Visci*
2. Liść pokrzywy – Fol. *Urticae*
3. Ziele krwawnika – Hb. *Mullefolii*
4. Ziele tasznika – Hb. *Bursae past.*
5. Ziele rdestu ostrogorzkiego – Hb. *Polygoni hydropip.*
6. Kłącze pięciornika – Rhiz. *Tormentillae*
7. Ziele skrzypu polnego – Hb. *Equiseti*

Pić trzy razy dziennie po szklance, pół godziny po posiłku.

Zachwianie czynności śledziony

1. Korzeń arcydzięgla – Rd. *Archangelicae*
2. Liść pokrzywy – Fol. *Urticae*
3. Kwiatostan kocanki – Infl. *Helichrysi*
4. Koszyczki rumianku – Anth. *Chamomillae*
5. Ziele dziurawca – Hb. *Hyperici*
6. Ziele glistnika – Hb. *Chelidonii*
7. Owoc kopru włoskiego – Fr. *Foeniculi*

Pić – jak wyżej.

Brak witamin Avitaminosa

Wszelki niedobór witamin powoduje przeróżne niedomogi w organizmie. W następstwie powstają zaburzenia w przemianie materii, a to z kolei prowadzi do zmniejszenia odporności przeciw licznym chorobom. W chorobach przewlekłych bardzo często witaminy przynoszą efekty lepsze niż antybiotyki. Ale witaminy powinny być w miarę możliwości naturalne, pobierane głównie z roślin.

1. Owoc tróży - Fr. *Rosae*
2. Owoc jarzębiny – Fr. *Sorbi*
3. Owoc głogu – Fr. *Crataegi*
4. Liść przeczki czarnej – Fol. *Ribis nigri*
5. Liść pokrzywy – Fol. *Urticae*
6. Liść mięty pieprzowej – Fol. *Menthae piper*
7. Liść szatwii – Fol. *Salviae*
8. Korzeń mniszka lekarskiego – Rd. *Taraxaci*
9. Kłącze Pięciornika – Rhiz. *Tormentillae*
10. Ziele krwawnika – Hb. *Mullefolii*
11. Kłącze tataraku – Rhiz. *Calami*

Pić jak wyżej.

Prócz tego na śniadanie spożyć 2 ząbki czosnku, drobno pokrajanego, i posypanego na kromkę chleba z masłem. Na kolację spożyć całą, średniej wielkości cebulę, pokrajaną i polaną oliwą z oliwek, razem z chlebem. Takie menu należy stosować przez trzy tygodnie.

Zaburzenia w przemianie materii

Organizm ludzki dla podtrzymania w sobie życia musi się ustawicznie odnawiać przez ciągłe pobieranie pokarmów. Pokarmy w swej różnorodności kryją w sobie niezliczone związki organiczne i mineralne oraz substancje niezbędne do budowy tkanek, do podtrzymywania procesów życiowych i zasilania ustroju w energię. Te ciągłe procesy przemiany materii, czyli metabolizm, polegają na ustawicznym przyswajaniu substancji pokarmowych i budowaniu z nich żywych tkanek oraz na dysymilacji, czyli rozkładzie substancji składowych tkanek i wydalaniu niepotrzebnych produktów tego rozkładu.

Wiele jednakże czynników powstaje w naszym ustroju, które harmonijność prawidłowych procesów zakłócają tak dalece, że nasz organizm nie wykorzystuje drogocennych dla siebie substancji pobieranych z pokarmów. To właśnie zjawisko jest przyczyną powstawania licznych schorzeń. Zaburzenia przemiany materii są tak różnorodne, liczne i często nieuchwytnie, że trudno się w tym chaosie zorientować i skomponować skuteczny lek ziołowy. Trzeba więc próbować kilku zestawów ziołowych bez obawy, że mogą sprawę pogorszyć i mieć nadzieję na uzyskanie polepszenia.

Zestaw I.

1. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
2. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
3. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Violae tricol.*
4. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
5. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
6. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*
7. Kora kruszyny – *Cort. Frangulae*
8. Ziele tymianku – *Hb. Thymi*
9. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
10. Korzeń cykorii – *Rd. Cichorii*

Zestaw II.

1. Korzeń lukrecji – *Rd. Gliceyrrhizae*
2. Korzeń mniszka lekarskiego – *Rd. Taraxaci*
3. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae piper.*
4. Ziele szanty – *Hb. Marrubii*
5. Liść bobrka – *Fol. Menyanthidis*
6. Ziele krwawnika – *Hb. Mollefolli*
7. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
8. Ziele drapacza – *Hb. Cnici bened.*
9. Korzeń prawoślazu – *Rd. Althaeae*
10. Owoc jałowca – *Fr. Juniperi*
11. Ziele nawłoci – *Hb. Solidaginis*

Pić trzy razy dziennie po szklance 20 minut przed posiłkiem.

Przy chorobach gośćcowo-reumatycznych obok przypadłości sercowych ma miejsce również zła przemiana materii, którą leczy się następująca mieszanką ziołową:

Zestaw III.

1. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*
2. Kwiat bzu czarnego – *Flos Sambuci*
3. Kwiatostan lipy – *Infl. Tiliae*
4. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
5. Ziele nawłoci – *Hb. Solidaginis*
6. Korzeń wilżyny – *Rd. Ononidis*
7. Strąk fasoli – *Peric. Phaseoli*
8. Ziele krwawnika – *Hb. Mollefolli*
9. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*

Pić trzy razy dziennie po szklance 20 minut przed posiłkiem.

Cukrzyca **Diabetis mellitus**

W organizmie ludzkim dotkniętym cukrzycą występują automatycznie zaburzenia gospodarki wodnej, białkowej i węglowodanowej, a to z kolei prowadzi do różnych dodatkowych schorzeń, często śmiertelnych. Przy leczeniu tej choroby chodzi głównie o to, aby obniżyć poziom cukru we krwi oraz zwiększyć asymilację ustroju. Zwalcza się, a raczej hamuje to groźne schorzenie przy pomocy insuliny, wyłącznie pod ścisłą kontrolą i dyrektywą lekarza.

Pomocniczymi środkami w leczeniu cukrzycy są zioła oraz racjonalna dieta. Należy koniecznie wykluczyć z jadłospisu cukier, ciasta wszelkie słodkie. Położyć natomiast nacisk na spożywanie warzyw, a więc sałaty, ogórków, kalafiorów, kapusty, czarnej rzodkwi, cebuli i chrzanu jako przyprawy. Mięso ograniczyć do minimum, spożywać tylko chude, gotowane. Z tłuszczów dopuszczalna jest oliwa z oliwek i śmietana. Ze słodkich zaś – w małej ilości prawdziwy miód.

Zestaw I.

1. Korzeń mniszka lekarskiego – *Rd. Taraxaci*
2. Korzeń kozłka – *Rd. Valerianae*
3. Liść borówki czernicy – *Fol. Myrtylli*
4. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
5. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
6. Kwiat bzu czarnego – *Flos Sambuci*
7. Liść szatwii – *Fol. Salviae*
8. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Viola tricolor*
9. Owoc jałowca – *Fr. Juniperi*
10. Ziele rutwicy – *Hb. Galeae*
11. Strąk fasoli – *Peric. Phaseoli*

Zestaw II.

1. Ziele rutwicy – *Hb. Galeae*
2. Owoc jałowca – *Fr. Juniperi*
3. Ziele przywrotnika – *Hb. Alchemillae*
4. Kwiatostan lipy – *Infl. Tiliae*
5. Ziele poziomki – *Hb. Fragariae*
6. Liść mącznicy – *Fol. Uvae ursi*
7. Liść borówki czernicy – *Fol. Myrtylli*
8. Ziele jemioty – *Hb. Visci*
9. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
10. Ziele tysiącznika – *Hb. Centaurii*

Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem.

Otyłość **Adipositas**

Na wstępie warto przytoczyć starą anegdotkę. Pewnego razu wybrał się pewien chłop z zapadłej wsi do miasteczka. Po drodze się wygłodził, więc poszedł do restauracji zaspokoić głód. Ponieważ kiedyś zastyszał, że w jadłodajniach podają zbyt skąpe porcje, przeto zamówił u kelnera na raz trzy obiady. Kelner szybko spełnił życzenie chłopca. Zjadł sobie chłop trzy obiady, chwilę posiedział i zawołał kelnera. Gdy ten się zjawił, chłop mu mówi: "Panie kelner, próbki były dobre, a teraz przynieś pan trzy obiady!". W tej bajeczce kryje się wiele prawdy. Znam jedną Jugosłowiankę, dla której trzy obiady, to wcale nie za dużo. Potrafi bez ociągania się zjeść porcję jadła, wystarczającą dla trzech zdrowych chłopców. Wiele jest takich żartków. Nic też dziwnego, że osoba, która trawi potrójną porcję jadła, musi obrosnąć tłuszczem do wymiarów beczki do wina. Ale bywa i inaczej., zwłaszcza u kobiet starszych.

Bardzo mało jedzą, a niepowstrzymanie tyją. Powodem takiej tuszy jest wadliwa przemiana materii z powodu różnych niekorzystnych czynników zaistniałych w ustroju. Chcąc zatem zrzucić nadwagę, trzeba przeprowadzić ostrożnie odpowiednią dietę, a przy tym prowadzić racjonalny tryb życia. W dużym stopniu na tuszę mają wpływ Srodki ziołowe.

1. Morszczyk pęcherzykowy – *Fucus vesiculosus*

2. Kora kruszyny – *Cort. Frangulae*

3. Korzeń mniszka lekarskiego – *Rd. Taraxaci*

4. Korzeń wilżyny – *Rd. Ononidis*

5. Korzeń lubczyka – *Rd. Levistici*

6. Znamię kukurydzy – *Stgm. Maydis*

7. Strąk fasoli – *Peric. Phaseoli*

8. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*

9. Liść szatwii – *Fol. Salviae*

10. Ziele srebrnika – *Hb. Anserinae*

11. Ziele krwawnika – *Hb. Millefolii*

Pić trzy razy dziennie po szklance., 20 minut przed posiłkiem.

Wychudzenie Emaciatio

Są osoby, które odżywiają się obficie i kalorycznie wystarczająco, a jednak są chudeuszmi. Gdzie wszystko w ich organizmie się zatracza.

Najczęściej przyczyną wychudzenia są choroby przewodu pokarmowego, nadmierna nerwowość życia, natógowe palenie papierosów w dużych ilościach, zwłaszcza na czczo, oraz jeszcze inne nieznanne czynniki. pierwszym obowiązkiem jest wyleczyć się z nerwowości. po każdym obiedzie trzeba się położyć i przez pół godziny spokojnie, relaksowo wypocząć. Trzeba uprawiać lekką gimnastykę i pracę fizyczną

1. Owoc róży – *Fr. Rosae*

2. Porost islandzki – *Lichen Islandicus*

3. Korzeń lukrecji – *Rd. Glycyrrhizae*

4. Korzeń prawoślazu – *Rd. Althaeae*

5. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*

6. Ziele krwawnika – *Hb. Mollefolii*

7. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*

8. Owoc jarzębiny – *Fr. Sorbi*

9. Liść maliny – *Fol. Rubi idaei*

Nadczynność tarczycy Hyperthyreoidismus

1. Morszczyk pęcherzykowy – *Fucus vesiculosus*

2. Ziele nostryka – *Hb. Meliloti*

3. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*

4. Ziele przetacznika – *Hb. Veronicae*

5. Kora dębu – *Cort. Quercus*

6. Porost islandzki – *Lichen Islandicus*

7. Korzeń lukrecji – *Rd. Glycyrrhizae*

8. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*

Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem.

Wole zwykłe (obojętne) **Struma simplex (neutralis)**

1. Ziele rdestu ptasiego – Hb. *Polygoni avicul.*
2. Owoc róży - Fr. *Rosae*
3. Owoc jarzębiny – Fr. *Sorbi*
4. Kora dębu – Cort. *Quercus*
5. Liść pokrzywy – Fol. *Urticae*
6. Liść orzecha włoskiego – Fol. *Juglandis*
7. Korzeń kozłka – Rd. *Levistici*
8. Korzeń lukrecji – Rd. *Glycyrrhizae*
9. Porost islandzki – Lichen *Islandicus*

Pić – jak wyżej. Poleca się spędzić wczasowy pobyt nad morzem i często przechadzać się nad brzegiem morza, aby wdychać jod.

Przerost gruczołu krokowego **Hypertropia prostatae**

1. Korzeń lopianu – Rd. *Bardanae*
2. Kłącze pięciornika – Rhiz. *Tormentillae*
3. Kora wierzby – Cort. *Salicis*
4. Ziele jemioty – Hb. *Visci*
5. Ziele nawłoci – Hb. *Solidaginis*
6. Znamię kukurydzy – Stgm. *Maydis*
7. Ziele srebrnika – Hb. *Anserinae*
8. Ziele tymianku – Hb. *Thymi*

Pić – jak wyżej.

Migrena **Hemicrania**

Wielu specjalistów dopatruje się przyczyny tej uporczywej choroby w schorzeniu woreczka żółciowego, wątroby, przewodu pokarmowego, w chorobach kobiecych i złej przemianie materii. Taki pogląd jednakże nie wydaje się zbyt przekonujący. Jej etiologia jest raczej nieznaną. Choroba polega na nagłym występowaniu cyklicznych bólów w obu skroniach głowy i szybkim ich zanikaniu. w chorobach kobiecych i złej przemianie materii. Taki pogląd jednakże nie wydaje się zbyt przekonujący. Jej etiologia jest raczej nieznaną. Choroba polega na nagłym występowaniu cyklicznych bólów w obu skroniach głowy i szybkim ich zanikaniu.

W czasie ataku migreny dobrze jest nacierać kark i plecy między łopatkami zimnym, mokrym ręcznikiem, a potem mocno się wytrzeć suchym ręcznikiem. Następnie skronie i czoło natrzeć nalewką bursztynową, po czym położyć się na wznak na kilka minut. Ból powinien przeminąć.

1. Szyszki chmielu – Strob. *Lupuli*
2. Liść melisy – Fol. *Melissae*
3. Kwiat lawendy – Flos *Lavendulae*
4. Kwiat pierwiosnka – Flos *Primulae*
5. Korzeń kozłka – Rd. *Levistici*
6. Ziele dziurawca – Hb. *Hyperici*
7. Ziele bukwicy – Hb. *Betonicae*
8. Ziele przetacznika – Hb. *Veronicae*
9. Kłącze tataraku – Rhiz. *Calami*
10. Kora kaliny koralowej – Cort. *Viburni opuli*
11. Owoc kopru włoskiego – Fr. *Foeniculi*

Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem.

Pokrzywka Urticaria

Schorzenie to powstaje na skutek degeneracji flory bakteryjnej w przewodzie pokarmowym, na tle nerwicy, zakłócenia cyklu menstruacyjnego i równowagi harmonijnej u kobiet. Mogą je też wywołać środki chemiczne, z jakimi się pacjent styka w czasie pracy zawodowej

1. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*
 2. Ziele krwawnika – *Hb. Mollifolii*
 3. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
 4. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
 5. Liść orzecha włoskiego – *Fol. Juglandis*
 6. Korzeń Lopianu – *Rd. Bardanae*
 7. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
 8. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
 9. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
 10. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
 11. Kora kruszyny – *Cort. Frangulae*
- Pić – jak wyżej.

Pokrzywka powstała na tle zaburzenia miesiączkowania

1. Ziele przywrotnika – *Hb. Alchemillae*
 2. Ziele szanty – *Hb. Marrubii*
 3. Ziele macierzanki – *Hb. Asperulae*
 4. Ziele krwawnika – *Hb. Millefolii*
 5. Ziele tysiącznika – *Hb. Centaurii*
 6. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae piper.*
 7. Liść bobrka – *Fol. Menyanthidis*
 8. Korzeń lukrecji – *Rd. Glycyrrhizae*
 9. Kwiat jasnoty białej – *Flos. Lamii*
- Pić – jak wyżej.

Choroby wątroby i dróg żółciowych

Wątroba jest największym gruczołem w organizmie człowieka, bo też spełnia wielkie i trudne zadania. Waży około 1,5 kg. Jest to nad podziw precyzyjny mechanizm o potężnej mocy wytwórczej i przetwórczej. Jest to samoczynne laboratorium chemiczne o wielokierunkowym działaniu, nie mające odpowiednika, w żadnym kombinacie chemicznym, żadnym laboratorium wykonanym ludzką ręką. Wątroba stoi twardo na straży prawidłowej czynności prawie wszystkich procesów życiowych naszego organizmu. Dlatego jest wtłoczona pomiędzy dwa układy: trawienia i krążenia.

Wątroba dzięki żółci i innym sokom przez nią wytwarzanym wypełnia przynajmniej połowę pracy w procesie trawiennym, zwłaszcza, jeśli chodzi o tłuszcze. Najważniejszą jej rolą jest oczyszczanie przetrawionej treści pokarmowej z wszelkich trucizn, które wchłania w siebie i dlatego właśnie często sama ulega zatruciu. Trzeba w tym zadaniu jej dopomóc. Najskuteczniejszą pomocą na schorzenia wątrobowe są mieszanki ziółowe.

Ostre zapalenie wątroby Hepatitis acuta

1. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*
2. Ziele krwawnika – *Hb. Mollifolii*

3. Ziele dziurawca – Hb. *Hyperici*
 4. Liść mięty pieprzowej – Fol. *Menthae piper.*
 5. Liść bobrka – Fol. *Menyanthidis*
 6. Liść jeżyny – Fol. *Rubi frut.*
 7. Kora kruszyny – Cort. *Frangulae*
 8. Korzeń mniszka lekarskiego – Rd. *Taraxaci*
 9. Koszyczki rumianku – Anth. *Chamomillae*
 10. Kłącze perzu – Rhiz. *Agropyri*
 11. Owoc róży – Fr. *Rosae*
- Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem.

Marskość wątroby **Cirrhosis hepatis**

1. Kwiatostan kocanki – Infl. *Helichrysi*
2. Liść pokrzywy – Fol. *Urticae*
3. Kłącze perzu – Rhiz. *Agropyri*
4. Korzeń mniszka lekarskiego – Rd. *Taraxaci*
5. Ziele drapacza – Hb. *Cnici bened.*
6. Korzeń omanu – Rd. *Inulae*
7. Liść borówki czernicy – Fol. *Myrtylli*
8. Liść melisy – Fol. *Melissae*
9. Korzeń cykorii – Rd. *Cichorii*
10. Liść brzozy – Fol. *Betulae*
11. Kora kruszyny – Cort. *Frangulae*

Pić – jak wyżej. Gdyby się okazało, że 3 szklanki dziennie to za dużo, wtedy należy ograniczyć dawkowanie do 2 szklanek albo pić 3 razy po pół szklanki. Przy ostrych bólach wątroby ulgę przynosi lekkie ogrzewanie jej, np. za pomocą poduszki elektrycznej.

Kamica żółciowa **Cholelithiasis**

1. Kwiatostan kocanki – Infl. *Helichrysi*
2. Ziele rdestu ptasiego – Hb. *Polygoni avicul.*
3. Liść bobrka – Fol. *Menyanthidis*
4. Liść mięty pieprzowej – Fol. *Menthae piper.*
5. Ziele dziurawca – Hb. *Hyperici*
6. Ziele krwawnika – Hb. *Mollefolli*
7. Ziele glistnika – Hb. *Chelidonii*
8. Korzeń mniszka lekarskiego – Rd. *Taraxaci*
9. Kora kruszyny – Cort. *Frangulae*
10. Kłącze perzu – Rhiz. *Agropyri*
11. Ziele drapacza – Hb. *Cnici bened.*

Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem.

Codziennie przed snem wypić łyżkę surowej oliwy z oliwek, potem wypić sok z całej cytryny zmieszany z oliwą. Praktykować tak przez 9 dni. Ta metoda przyspiesza rozkruszanie kamieni, w woreczku żółciowym. Przez cały czas leczenia unikać tłuszczów zwierzęcych oraz pokarmów wywołujących wzdęcia.

Choroby przewodu pokarmowego

Podobnie jak w całym kosmosie panuje nieustanny ruch cząstek materii i energii, tak również w świecie istot żywych panuje ciągły ruch, doptyw materii i energii, dla równowagi biologicznej i podtrzymania

nia życia, którym te istoty zostały obdarzone. Ten dopływ i odpływ materii i energii przejawia się w organizmie człowieka - w najbardziej skomplikowanej i różnorodnej formie. Człowiek bezwiednie pobiera nieustannie życiodajną energię z kosmosu i tlen z atmosfery, natomiast świadomie pobiera ją z codziennych pokarmów.

Łaknienie jest sygnałem, że w organizmie człowieka zaistniała pewna próżnia, zabrakło w nim materii, a to może grozić utratą energii życiowej. Na ten spontaniczny sygnał człowiek dostarcza tej żądanej przez organizm materii w postaci pokarmu, który dostaje się do przewodu pokarmowego obejmującego żołądek, dwunastnicę i jelita.

Zbiornikiem pokarmu jest żołądek. Z chwilą, gdy się do niego dostanie pokarm, natychmiast wydaje soki trawienne, za pomocą których treść pokarmowa zamienia się na półpłynną papkę, którą ruchy śluzówki żołądkowej przesuwiają się do dwunastnicy. Jest to pierwsza faza procesu trawienia. Dwunastnica zaś dzięki sokom trzustki i żółci dokonuje rozładu tłuszczów i całą zawartość treści pokarmowej przesuwa do jelit, gdzie dokonuje się końcowa i ostateczna przeróbka pokarmu na życiodajne substancje dla organizmu.

Wśród licznych niedomagań żołądkowych często występuje bezkwaśność lub niedokwasota żołądka. Taki stan rzeczy powoduje zachwianie procesu trawienia. Chroniczna zaś niedokwasota prowadzi do raka żołądka. Temu nieszczęściu trzeba zaradzić zawczasu.

Niedokwasota żołądka

1. Liść bobrka – *Fol. Menyanthidis*
2. Ziele świetlika – *Hb. Euphrasiae*
3. Ziele nostryka – *Hb. Meliloti*
4. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
5. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
6. Kwiat bzu czarnego – *Flos Sambuci*
7. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
8. Owoc kopru włoskiego – *Fr. Foeniculi*
9. Liść szatwii – *Fol. Salviae*
10. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae piper.*
11. Ziele piołunu – *Hb. Absinthii*

Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem.

Nadkwasota żołądka Hyperaciditas gastrica

1. Ziele majeranku – *Hb. Majoranae*
 2. Ziele krwawnika – *Hb. Mollefolli*
 3. Ziele srebrnika – *Hb. Anserinae*
 4. Ziele szanty – *Hb. Marrubii*
 5. Korzeń prawoślazu – *Rd. Althaeae*
 6. Kwiatostan lipy – *Infl. Tiliae*
 7. Liść melisy – *Fol. Melissa*
 8. Porost islandzki – *Lichen Islandicus*
 9. Kłącze perzu – *Rhiz Agropyri*
- Pić – jak wyżej.

Chroniczne zapalenie żołądka Gastritis chronica

1. Korzeń prawoślazu – *Rd. Althaeae*
2. Liść podbiatu – *Fol. Farfarae*

3. Korzeń arcydzięgla – Rd. *Archangelicae*
 4. Korzeń omanu – Rd. *Inulae*
 5. Ziele tysiącznika – Hb. *Centaurii*
 6. Ziele srebrnika – Hb. *Anserinae*
 7. Ziele tymianku – Hb. *Thymi*
 8. Liść szatwii – Fol. *Salviae*
 9. Liść melisy – Fol. *Melissae*
 10. Liść mięty pieprzowej – Fol. *Menthae piper.*
 11. Korzeń kozłka – Rd. *Valerianae*
- Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem.

Wrzód żołądka **Ulcus ventriculis**

Wrzód żołądka i dwunastnicy – to choroby cywilizacji. Powstają one zasadniczo na podłożu nerwicowym oraz na skutek przetadowywania ustroju zbyt ostrymi pokarmami, napojami alkoholowymi, a również na skutek zatruwania organizmu papierosami. Do niedawna choroby te były chorobami typowo męskimi, obecnie zaś nie omijają one również i kobiet. Leczenie wrzodów żołądka trwa dosyć długo, ale jest skuteczne. Jest to oczywiście kuracja ziołowa. W trakcie leczenia wskazane jest na pewien czas zmienić miejsce pobytu, zmienić otoczenie, oderwać się od warsztatu codziennej pracy, zając się lekką pracą fizyczną odbywać spokojne spacer, nabrać maksimum optymizmu. Powstrzymać się od palenie papierosów.

1. Kłącze Pięciornika – Rhiz. *Tormentillae*
2. Ziele tasznika – Hb. *Bursae past.*
3. Ziele krwawnika – Hb. *Mollefolli*
4. Korzeń prwoślazu – Rd. *Althaeae*
5. Liść podbiatu – Fol. *Farfarae*
6. Korzeń kozłka – Rd. *Levistici*
7. Liść melisy – Fol. *Melissae*
8. Kwiat lawendy – Flos *Lavendulae*
9. Korzeń mniszka lekarskiego – Rd. *Taraxaci*
10. Liść pokrzywy – Fol. *Urticae*
11. Ziele srebrnika – Hb. *Anserinae*

Pić – jak wyżej. Ponadto dobrze jest pić balsam Szostakowskiego w ilości jednej łyżeczki na czczo, pół godziny przed śniadaniem oraz łyżeczkę przed spaniem. Po wypiciu balsamu należy pić odwar z siemienia lnianego. Trzy łyżki siemienia lnianego zalać pół litrem wody, gotować 10 minut, odstawić na 30 minut, zlać płyn i wypić przed snem, jeden raz dziennie.

Wrzód dwunastnicy **Ulcus duodeni**

1. Korzeń arcydzięgla – Rd. *Archangelicae*
2. Korzeń mniszka lekarskiego – Rd. *Taraxaci*
3. Liść podbiatu – Fol. *Farfarae*
4. Korzeń prawoślazu – Rd. *Althaeae*
5. Korzeń kozłka – Rd. *Levistici*
6. Porost islandzki – Lichen *Islandicus*
7. Korzeń lukrecji – Rd. *Glycyrrhizae*
8. Ziele drapacza – Hb. *Cnici bened.*
9. Koszyczki rumianku – Anth. *Chamomillae*
10. Ziele dziurawca – Hb. *Hyperici*
11. Kwiat ślazu – Flos *Malvae*

Sposób użycia – dokładnie jak przy wrzodzie żołądka.

Uwaga: Lukrecja (*Glycyrrhizae*) likwiduje wrzód żołądka, a jeszcze bardziej dwunastnicy, w przeciągu trzech tygodni, oczywiście nie sama lukrecja tylko, lecz w zestawie z innymi ziołami. Jednakże nie wolno jej stosować w podeszłym wieku, przez chorych na miażdżycę, na nadciśnienie i na nerki. Radzi się jednak każdemu nie chorującemu na wymienione przypadłości używać lukrecji w pierwszym zestawie ziół. Natomiast w drugim zestawie, który stosuje się zabezpieczająco, nie używać lukrecji. Jej miejsce może zastąpić mech islandzki (*Lichen islandicus*).

Rak żołądka Carcinoma ventriculi

Wciąż się pocieszamy, że znajdziemy w końcu lek na tę straszną plagę, która gasi życie milionów istnień ludzkich, zwłaszcza w krajach o wyższej cywilizacji i stopie życiowej. Marzenia o tym zbawczym leku pozostają ciągle tylko marzeniami. Czasami udaje się lekarzom w niektórych organizmach zatrzymać na pewien czas proces rozkładowy. A nawet zdarzają się, zwłaszcza w pierwszym stadium choroby, wypadki całkowitego jej wyleczenia. Są to wypadki bardzo rzadkie, ale się jednak zdarzają.

Podana poniżej mieszanka ziołowa, wypróbowana w okresie wielu lat, istotnie wiele pomaga w zahamowaniu choroby i przedłużeniu życia ludzkiego o kilka lat, co już jest poważnym osiągnięciem.

1. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
2. Ziele jemioty – *Hb. Visci*
3. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
4. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Viola tricol.*
5. Liść borówki czernicy – *Fol. Myrtylli*
6. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
7. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
8. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*,
9. Korzeń omanu – *Rd. Inulae*
10. Korzeń prawoślazu – *Rd. Althaeae*
11. Pączki sosny – *Gemmae Pini albo Porost Islandzki – Lichen islandicus.*

Pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem. Ponadto pić codziennie przed snem sok z surowej stołkowej kapusty, jedną szklankę.

Mdłości i wymioty nerwowe Vomitus et nausea

1. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
2. Korzeń lubczyka – *Rd. Levistici*
3. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
4. Liść melisy – *Fol. Melissa*
5. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
6. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae piper.*
7. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
8. Liść ruty – *Fol. Ruta*
9. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*
10. Ziele nostryka – *Hb. Meliloti*
11. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*

Pić – jak wyżej. Wieczorem natrzeć całe ciało mokrym zimnym ręcznikiem, a potem wytrzeć się do sucha i położyć do łóżka.

Niestrawność nerwowa

Dyspepsia nervosa

Przypadłość ta pokrywa się z nerwicą wegetatywną, przy której żołądek jest zdrowy, a mimo to treści pokarmowe pozostają w nim niestrawione. Choroba ta najczęściej pochodzi z przemęczenia pracą umysłową, lub przeżyć psychicznych, długotrwałych zmartwień itp.

Na wszelkie nerwice bardzo dobrym środkiem leczniczym jest zawsze hydroterapia, kąpiele, nacieranie mokrym ręcznikiem oraz, oczywiście, leki psychotropowe. W lżejszych przypadkach pomagają leki ziołowe.

1. Liść melisy – *Fol. Melissa*
2. Liść bobrka – *Fol. Menyanthidis*
3. Ziele tymianku – *Hb. Thymi*
4. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*
5. Ziele marzanki – *Hb. Asperulae*
6. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
7. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
8. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
9. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
10. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
11. Kwiat lawendy – *Flos Lavendulae*

Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem.

Zwiotczenie żołądka

Atonia ventriculi

Schorzenie to występuje w wieku starszym lub na skutek osłabienia całego organizmu po przebytej ciężkiej chorobie, albo też z deficytu w ustroju soli mineralnych lub witamin.

1. Owoc jarzębiny – *Fr. Sorbi*
2. Owoc tróży – *Fr. Rosae*
3. Korzeń cykorii – *Rd. Cichorii*
4. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*
5. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*
6. Liść orzecha włoskiego – *Fol. Juglandis*
7. Ziele tysiącznika – *Hb. Centaurii*
8. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*
9. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
10. Ziele krwawnika – *Hb. Mollefolli*
11. Korzeń kozłka – *Rd. Valerianae*

Pić – jak wyżej. Prócz tego stosować następujące kąpiele:

1. Pączki sosny – *Gemmae Pini*
2. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
3. Ziele macierzanki piaskowej – *Hb. Sepsylli*
4. Kora wierzby – *Cort. Salicis*

Wszystkie te cztery zioła mieszać i na jedną kąpiel brać 7 łyżek tej mieszanki, zalać dwoma litrami wody, gotować do wrzenia przez 10 minut i odstawić pod przykryciem na 30 minut. Potem przecedzić i ten odwar wlać do kąpielowej, gorącej wody w wannie. I tak kąpać się przez 15 minut co drugi dzień.

Wzdęcie żołądka

Aerogastria

Na powstawanie tej choroby, jak i każdej innej, składa się wiele czynników, które zakłócają prawidłowość procesu trawienia. W tym wypadku czynniki te powodują nadmierną fermentację w XoLAdku

i jelitach. Często przy pobieraniu leków przeciwgruźliczych występuje silna fermentacja w przewodzie pokarmowym oraz wzdęcia na skutek nagromadzonych gazów w jelitach.

1. Owoc kolendry – *Fruct. Coriandri*
2. Ziele drapacza – *Hb. Cnici bened.*
3. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*
4. Owoc kopru włoskiego – *Fr. Foeniculi*
5. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae piper.*
6. Korzeń kozłka – *Rd. Valerianae*
7. Liść bobrka – *Fol. Menynthidis*
8. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
9. Ziele tymianku – *Hb. Thymi*
10. Liść melisy – *Fol. Melissae*
11. Ziele krwawnika – *Hb. Millefolii*

Pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem.

Rozstrój żołądka Biegunka – diarrhoea

1. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
2. Liść maliny – *Fol. Rubi idaei*
3. Liść borówki czernicy – *Fol. Myrtylli*
4. Kora dębu – *Cort. Quercus*
5. Liść szatwii – *Fol. Salviae*
6. Liść podbiatu – *Fol. Farfarae*
7. Ziele poziomki – *Hb. Fragariae*
8. Kłącze pięciornika – *Rhiz. Tormenbtillae*
9. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae piper.*
10. Ziele przywrotnika – *Hb. Alchemillae*

Pić dwa razy dziennie po szklance przed śniadaniem i przed kolacją.

Zaparcie Obstipatio

Zatrzymanie się wypróżnień przez dłuższy okres czasu powoduje zatrucie całego organizmu. Na skutek tego często występują różne wysypki na twarzy i poważniejsze powikłania chorobowe wewnątrz ustroju. Trzeba się starać, aby nie dopuścić do chronicznego zaparcia. Wskazane jest przeprowadzić raz w roku płukanie jelit. Praktykuje się to u nas na przykład w Zakładzie Sanatoryjnym w Szczawnicy. Francuzi mają zwyczaj przeprowadzać raz w miesiącu całkowitą głodówkę celem oczyszczenia całego organizmu ze złogów w jelitach. Robią to łącznie z użyciem środków przeczyszczających.

1. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
2. Ziele drapacza – *Hb. Cnici bened.*
3. Kłącze rzewienia – *Rhiz. Rhei*
4. Kwiat ślazu – *Flos Malvae*
5. Korzeń omanu – *Rd. Inulae*
6. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
7. Liść melisy – *Fol. Melissae*
8. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
9. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*

Pić dwa razy dziennie po szklance, po obiedzie i po kolacji

Uwaga: Dla niektórych osób działanie rzewienia (*Rhizoma Rhei*) może być zbyt silne. W takim wypadku należy zmniejszyć dawkę tego składnika w zestawie.

Ostre zapalenie przełyku Oesophagitis acuta

Schorzenie to powinno być dokładnie zbadane przez lekarza. W większości wypadków jest ono leczone środkami farmakologicznymi. Nie bez znaczenia jednak jest tu również kuracja ziołowa.

1. Koszyczki arniki – *Anth. Arnicae*
2. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*
3. Kwiat nagietka – *Flos Calendulae*
4. Liść szatwii – *Fol. Salviae*
5. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae piper.*
6. Nasiona kozieradki sproszkowanej – *Sem. Foenugraeci pulv.*
7. Ziele krwawnika – *Hb. Mollefolli*
8. Liść melisy – *Fol. Melissae,*
9. Liść podbiatu – *Fol. Farfarae*
10. Korzeń prawoślazu – *Rd. Althaeae*
11. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*

Półtorej łyżki mieszanki zalać ilością półtorej szklanki wrzątku, przykryć i odstawić na trzy godziny. Potem przecedzić i pić, trzy razy dziennie po pół szklanki, a mianowicie: przed obiadem, przed kolacją oraz trzeci raz po kolacji przed udaniem się na spoczynek.

Zapalenie wrzodziejące jelita grubego Colitis ulcerosa

Przyczyny tych przypadłości jelitowych są mniej więcej te same, co i schorzeń żołądkowych, tzn. psychoneurozy i wyrafinowane pokarmy.

1. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
2. Korzeń prawoślazu – *Rd. Althaeae*
3. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
4. Liść podbiatu – *Fol. Farfarae*
5. Kwiat lawendy – *Flos Lavendulae*
6. Porost islandzki – *Lichen Islandicus*
7. Kora kruszyny – *Cort. Frangulae*
8. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri,*
9. Kwiatostan głogu – *Infl. Crataegi*

Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem

Nieżyt jelita grubego

1. Ziele przetacznika – *Hb. Veronicae*
2. Ziele srebrnika – *Hb. Anserinae*
3. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
4. Korzeń prawoślazu – *Rd. Althaeae*
5. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
6. Kłącze Pięciornika – *Rhiz. Tormentillae*
7. Pączki sosny – *Gemmae Pini*
8. Liść melisy – *Fol. Melissae*
9. Korzeń lukrecji – *Rd. Glycyrrhizae.*

Pić, jak wyżej. Przed snem wypić szklankę siemienia lnianego. Dwie łyżki siemienia naszklankę wody, gotować 10 minut, zlać płyn i wypić.

Wzdęcie jelitowe Bębnicza- Meteorismus

Pacjenci często skarżą się na "ból wewnątrz", jak to sami określają oraz jednocześnie na ból serca pochodzące z niewydolności krążenia. W takich przypadkach trzeba unormować trawienie, usunąć zaparcie i zneutralizować gazy.

1. Kwiatostan głogu – *Infl. Caraegi*
 2. Ziele serdecznika – *Hb. Leonuri*
 3. Liść rozmarynu – *Fol. Fosmarini*
 4. Owoc kolendry – *Fr. Coriandri*,
 5. Owoc kopru włoskiego – *Fr. Foeniculi*
 6. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
 7. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
 8. Liść melisy – *Fol. Melissae*
 9. Ziele tymianku – *Hb. Thymi*
 10. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae piper*
 11. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*
- Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem.

Puchlina wodna brzuszna Wodobrzusze – ascites

W tej chorobie kuracja ziołowa spełnia ważną rolę pomocniczą oraz zabezpieczającą przed nawrotem.

1. Kwiat wiązówki – *Flos Ulmariae*
2. Kwiat bzu czarnego – *Flos. Sambuci*
3. Kwiatostan głogu – *Infl. Crategi*
4. Kwiatostan lipy – *Infl. Tiliae*
5. Liść mącznicy – *Fol. Uvae ursi*
6. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
7. Liść melisy – *Fol. Melissae*
8. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*
9. Ziele serdecznika – *Hb. Leonuri*
10. Ziele nawłoci – *Hb. Solidaginis*
11. Strąki fasoli – *Peric. Phaseoli*

Pić trzy razy dziennie po pół szklanki przed posiłkiem. Podczas kuracji ziołowej należy brać raz dziennie leki nasercowe.

Tasiemczyca Taeniasis (Cestodiace)

Każdego człowieka napawa wstrętem myśl o zagnieżdzeniu się w jego przewodzie pokarmowym obrzydliwego stwora, jakim jest tasiemiec. Wyniszcza on organizm, pożerając wielkie ilości substancji pokarmowych. Walka z tym pasożytem, jest trudna, ale możliwa do wygrania. należy zastosować następującą kurację: Wieczorem po słabej kolacji wypić odpowiednią porcję olejku rycynowego na przeczyszczenie. na drugi dzień rano z 60 gramów pestek dyni wytuskać czysty miąższ, zmiażdżyć go w naczynku na miazgę, dodać łyżkę prawdziwego miodu i dokładnie 5 gramów kwiatu wrotyczu (*Flos Tanacetii*). To wszystko dobrze wymieszać i spożyć na raz, całkiem na czczo. Śniadania już w tym dniu nie wolno spożywać. Dopiero po trzech godzinach po przyjęciu powyższego leku spożyć sałatkę z solonego śledzia z kwaszonym ogórkiem i miazgą czosnku. Gdyby po takiej pierwszej kuracji tasiemiec nie został wyrzucony, przede wszystkim jego głowa, to po upływie tygodnia trzeba taką samą kurację powtórzyć.

Jeszcze raz godzi się przypomnieć, że rodzice nie powinni swym dzieciom żatować od czasu do czasu pestek dyni do spożywania.

Pestki te chronią od wszelkiej robaczycy jelit, a prócz tego dają zdrowy tłuszcz roślinny, potrzebny do normalnego rozwoju młodych organizmów.

Owsica Oxyuriasis

Te pasożyty gnieźdzą się w odbytnicy. Tam też należy je niszczyć drogą lewatyw kilkurodzajowych.

a) Trzy ząbki czosnku świeżego utrzeć w moździerzu na miazgę, zalać pełną szklanką przegotowanej zimnej wody, odstawić pod przypryciem na dwie godziny i taką nalewką robić wieczorem lewatywę przez trzy dni z kolei,

b) Dwie łyżki carných jagód świeżých lub suszonych (*Fructus Myrtilli*), a z braku jagód można użyć liści borówki czernicy (*Flos Myrtilli*) oraz jrdną łyżkę wrotyczu (*Flos Tanaceti*) zmieszać razem, zalać tę mieszankę wrzątkiem, przykryć i odstawić na trzy godziny, potem precedzić. Wieczorem podgrzać i robić lewatywę. W razie potrzeby po upływie tygodnia kurację powtórzyć.

Choroby dróg moczowych

W wyniku procesów przemiany materii w komórkach i tkankach całego ustroju powstają niepotrzebne już odpady, które są substancjami trującymi, zakłócającymi normalny przebieg procesów życiowych całego organizmu. Te toksyczne produkty organizm wydala z siebie na zewnątrz różnymi drogami, a więc przez skórę w postaci potu, przez kiskę odchodową oraz przez nerki. Wiemy, że zarówno procesy przyswajania, jak też i procesy wydalania odbywają się za pośrednictwem krwi. Największą rolę w procesie wydalniczym spełniają nerki. W ciągu doby przez nerki przepływa około 1730 litrów krwi, której ostateczne oczyszczenie drogą filtracji odbywa się właśnie przez nerki.

Nerki również utrzymują w równowadze całą gospodarkę wodną w organizmie. Według wielu danych należy przyjąć przypuszczenie, że nerki dodatkowo jeszcze biorą udział w regulacji ciśnienia krwi oraz funkcji krwiotwórczej.

Zgodnie jednak z biologicznym prawem również i nerki na skutek ciągłej pracy same się zużywają, tracą na sile i podlegają schorzeniom. Trzeba je ratować zawczasu, aby nic nie straciły ze swej siły sprawnego działania.

Ostre zapalenie nerek Nephritis acuta

1. Ziele nawłoci – *Hb. Solidaginis*
2. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
3. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*
4. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Violae tricol.*
5. Kwiat wiązówki – *Flos Ulmariae,*
6. Kłącze pięciornika – *Rhiz. Tormenbtillae*
7. Korzeń wilżyny – *Rd. Ononidis*
8. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*
9. Znamię kukurydzy – *Stgm. Maydis*
10. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
11. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*

Pić w pierwszym tygodniu dwa razy dziennie po pół szklanki, przed posiłkiem, a w następnych tygodniach 3 razy dziennie po pół szklanki

Zapalenie kłębuszków nerkowych Glomerulonephritis

1. Liść mącznicy – *Fol. Uvae ursi*
 2. Ziele serdecznika – Ziele serdecznika – *Hb. Leonuri*
 3. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
 4. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
 5. Liść podbiatu – *Fol. Farfarae*
 6. Kwiat bzu czarnego – *Flos. Sambuci*
 7. Kwiatostan kocanki – *Infl. Helichrysi*
 8. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*
 9. Kora kaliny koralowej – *Cort. Viburni opuli*
 10. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri,*
 11. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
- Pić – jak wyżej.

Zapalenie miedniczek nerkowych Pyleonephritis

Wszystkie stany zapalne nerek są niebezpieczne dla ustroju. Zapalenie miedniczek prowadzi do wysokiego nadciśnienia krwi, a zapalenie nerek nawet do ich marskości.

1. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
 2. Strąk fasoli – *Peric., Phaseoli*
 3. Liść borówki czernicy – *Fol. Myrtylli*
 4. Liść podbiatu – *Fol. Farfarae*
 5. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
 6. Ziele serdecznika – *Hb. Leonuri*
 7. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
 8. Ziele świetlika – *Hb. Euphrasiae*
 9. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*
 10. Korzeń mniszka lekarskiego – *Rd. Taraxaci*
- Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem na ciepło.

Kamica nerkowa Nephrolithiasis

Do wyleczenia każdego rodzaju kamicy nerkowej potrzebny jest ośmiotygodniowy okres czasu. kamienie nerkowe daleko łatwiej jest rozkruszyć i wydalić z ustroju, aniżeli kamienie żółciowe.

Kamica nerkowa szczawianowa Nephrolithiasis oxalica

1. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae piper.*
2. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*
3. Ziele krwawnika – *Hb. Mollefolli*
4. Ziele nawłoci – *Hb. Solidaginis*
5. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Viola tricolor.*
6. Kwiat nagietka – *Flos. Calendulae*
7. Kwiat bławatka – *Flos. Cyani*
8. Kwiat wrzosu – *Flos. Erica (Callunae)*
9. Ziele glistnika – *Hb. Chelidonii* lub znamię kukurydzy – *Stigmatis Maydis*

Uwaga: Pić przed śniadaniem i przed obiadem po pół szklanki, natomiast po kolacji wypić pół szklanki naparu z Normosanu, ale tylko przez 7 dni. W następnym tygodniu i już do końca kuracji pić tyl-

ko napar z powyższego zestawu ziół, trzy razy dziennie po pół szklanki. Ponieważ w aptekach i sklepach "Herbapolu" trudno jest otrzymać Herba Chelidonii, tj. glistnik albo jaskótcze ziele, przeto dobrze jest poradzić sobie samemu przez nazbieranie tego ziele na wiosnę. W diecie trzeba ograniczyć sól kuchenną do minimum, wykluczyć całkowicie na pewien czas kawę, kakao i herbatę. Pić więcej soków owocowych.

Kamica nerkowa fosforanowa węglanowa **Nephrolithiasis phosphorica et carbonica**

1. Korzeń Lopianu – Rd. *Bardanae*
2. Liść bobrówki czernicy – Fol. *Myrtilli*,
3. Liść mącznicy – Fol. *Uvae ursi*
4. Ziele rdestu ptasiego – Hb. *Polygoni avicul.*
5. Owoc jałowca – Fr *Juniperi*
6. Znamię kukurydzy – Stgm. *Maydis*
7. Kora wierzby – Cort. *Salicis*
8. Ziele skrzypu polnego – Hb. *Equiseti*
9. Ziele macierzanki – Hb. *Serpylli*
10. Strąk fasolli – Peric. *Phaseoli*
11. Liść podbiatu – Fol. *Farfarae*

W pierwszym tygodniu pić napar po szklance przed śniadaniem i obiade, a po kolacji szklankę naparu z Normosanu. W następnych tygodniach pić tylko napar z zestawu powyższego, trzy razy dziennie przed posiłkiem. Ponadto pić trzy razy dziennie sok z czerwonych porzeczek. One bowiem, tak samo jak sok, rozpuszczają kamienie nerkowe.

Mocznica **Uraemia**

1. Kwiatostan kocanki – Infl. *Helichrysi*
 2. Liść bobrka – Fol. *Menyanthidis*
 3. Liść mącznicy – Fol. *Uvae ursi*
 4. Liść brzozy – Fol. *Betulae*
 5. Kwiat wiązówki – Flos *Ulmariae*
 6. Korzeń mniszka lekarskiego – Rd. *Taraxaci*
 7. Ziele nawłoci – Hb. *Solidaginis*
 8. Ziele dziurawca – Hb. *Hyperici*
 9. Ziele skrzypu polnego – Hb. *Equiseti*
- Poć trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem.

Zapalenie pęcherza moczowego **Cystitis**

Ten satn zapalny objawia się parciem na pęcherz, pieczeniem przy oddawaniu moczu. Mocz jest mętny.

1. Liść jeżyny – Fol. *Rubi frut.*
2. Liść mięty pieprzowej – Fol. *Menthae piper.*
3. Liść pokrzywy – Fol. *Urtacae*
4. Kwiat bzu czarnego – Flos. *Sambuci*
5. Koszyczki rumianku – Anth. *Chamomillae*
6. Ziele krwawnika – Hb. *Mollefolli*
7. Ziele skrzypu polnego – Hb. *Equiseti*
8. Liść podbiatu – Fol. *Farfarae*

9. Kłącze perzu – Rhiz. Agropyri

Pić dwa razy dziennie po szklance przed posiłkiem. Często dają dobre wyniki ciepłe kompresy lub nagrzewanie pęcherza i dołu brzucha poduszką elektryczną.

Jeśli chodzi o dietę, trzeba mocno ograniczyć spożywanie wszelkich soków, kwaśnych owoców, natomiast dużo pić słodkiego mleka. Kuracja ziołowa pęcherza postępuje powoli, ale przynosi dobre wyniki.

Nerczyca Nephrosis

Choroba ta przejawia się wysokim białkomoczem, bladością twarzy i złym samopoczuciem. W diecie uwzględnić mleko i ser, a z potraw mięsnych: cielęcinę i nietłuste ryby.

1. Owoc róży – Fr. Rosae

2. Owoc jarzębiny – Fr. Sorbi

3. Nasienie kozieradki sproszkowanej – Sem. Foenugraeci pulv.

4. Korzeń omanu – Rd. Inulae

5. Kłącze pięciornika – Rhiz. Rormentillae

6. Korzeń prawoślazu – Rd. Althaeae

7. Liść brzozy – Fol. Betulae

8. Ziele fiołka trójbarwnego – Hb. Violae tricol.

9. Ziele skrzypu polnego – Hb. Equiseti

10. Liść mącznicy – Fol. Uvae ursi

11. Ziele rdestu ptasiego – Hb. Polygoni avicul.

Pić trzy razy dziennie po pół szklanki, 20 minut przed posiłkiem.

Choroby gośćcowo-reumatyczne

Różnego rodzaju schorzenia gośćcowe i reumatyczne powstają zasadniczo nie tylko na podłożu przebytych chorób zakaźnych, zwłaszcza wirusowych, lecz głównie z powodu działania takich czynników jak: środowisko, w jakim się przebywa, mieszkanie, warsztat pracy, data urodzenia, cechy konstrukcyjne, wiek itd.

Głównym powodem powstawania wszelkich chorób stawowych jest wilgoć, a więc: dom wśród mokradł, zawilgocone mieszkanie, warunki w warsztatach pracy, rzeźnia, betonowa posadzka, zagrybiata piwnica, dla marynarzy woda. Takie są przyczyny powstawania nawet u najzdrowszych osobników bolesnych reumatyzmów i zniekształcających gośćców. Na choroby stawów najbardziej są podatni ludzie urodzeni w miesiącach listopadzie i grudniu. U osób tych leczenie jest trudne. Kobiety, zapadają częściej na choroby reumatyczne i gośćcowe niż mężczyźni, ponieważ schorzenia te wiążą się z niedomogami jajników. I dalej – wydaje się to dziwne, a jednak jest prawdziwe, że blondyni częściej chorują na choroby gośćcowe, niż bruneci. W wieku podeszłym natomiast wszyscy są podatni na różne przypadłości stawowe.

Rwa kulszowa Ischias

Ściśle rzecz biorąc, trudno to schorzenie zaliczyć do chorób stawowych. Jest to zapalenie nerwu kulszowego, objawiające się gwałtownym i ostrym bólem.

1. Ziele bylicy pospolitej – Hb. Artemisiae

2. Ziele dziurawca – Hb. Hyperici

3. Liść brzozy – Fol. Betulae

4. Liść borówki brusznicy – Fol. Vitis idaeae

5. Liść borówki czernicy – Fol. Myrtylli

6. Kwiat lawendy – Flos Lavendulae

7. Kwiat wierzby – *Flos Ulmariae*
8. Kwiat pierwiosnka – *Flos. Primulae*
9. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*,
10. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
11. Kora kaliny koralowej – *Cort. Viburni opuli*

Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem. Równocześnie nacierać miejsce bolące wodą chrzanową, sporządzoną w sposób następujący: łyżkę rozartego chrzanu zalać szklanką przegotowanej, zimnej wody i pozostawić na dwie godziny. Potem precedzić i wodą tą smarować.

Zapalenie stawów Arthritis

Ponieważ zapalenie stawów występuje w różnych postaciach, wobec tego stosuje się różne mieszanki ziołowe.

Mieszanka I

1. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*
2. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Violae tricol.*
3. Ziele nawłoci – *Hb. Solidaginis*
4. Ziele krwawnika – *Hb. Millefolii*
5. Kwiat bzu czarnego – *Flos Sambuci*
6. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
7. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
8. Liść melisy – *Fol. Melissa*
9. Liść czarnej porzeczki – *Fol. Ribis nigri*

Pić – jak wyżej.

Mieszanka II

1. Korzeń mniszka lekarskiego – *Rd. Taraxaci*
2. Ziele drapacza – *Hb. Cnici bened.*
3. Ziele poziomnika – *Hb. Galeopsidis*
4. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
5. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*
6. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
7. Kwiat bzu czarnego – *Flos Sambuci*
8. Kwiat wierzby – *Flos Ulmariae*
9. Liść ruty – *Fol. Ruta*
10. Ziele serdecznika – *Hb. Leonuri*
11. Kwiatostan głogu – *Infl. Crataegi*

Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem.

Reumatyzm Rheumatismus

1. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
2. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
3. Kora kaliny koralowej – *Cort. Viburni opuli*
4. Korzeń wilżyny – *Rd. Ononidis*
5. Kwiat wierzby – *Flos Ulmariae*
6. Ziele serdecznika – *Hb. Leonuri*
7. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
8. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
9. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*
10. Owoc maliny – *Fr. Rubi ideai*

11. Ziele przywrotnika – Hb. *Alchemillae*

Pić – jak wyżej. Ponieważ reumatyzm oraz wszystkie przypadłości gośćcowe upośledzają czynności serca przeto należy równocześnie zażywać leki nasercowe, ziółowe lub chemioterapeutyki. Często dają dobre wyniki kąpiele. Do tego celu wziąć w równych częściach otręby pszenne, słomę owsianą i suche siano zalać wodą w dużym garnku, gotować 10 minut do wrzenia, zlać płyn przez sito lub gruną szmatkę do gorącej wody w wannie i w tym roztworze kąpać się przez 15 minut co drugi dzień.

Gościec zniekształcający **Rheumatismus deformans**

1. Kwiat tarniny – *Flos Pruni spinosae*
 2. Owoc jarzębiny – *Fr. Sorbi*
 3. Ziele rdestu ptasiego – Hb. *Polygoni avicul.*
 4. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
 5. Kwiat nagietnika – *Flos Calendulae*
 6. Kwiatostan lipy – *Infl. Tiliae*
 7. Strąk fasoli – *Peric. Phaseoli*
 8. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
 9. Ziele skrzypu polnego – Hb. *Equiseti*
 10. Liść przeczki czarnej – *Fol. Ribis nigri*
 11. Ziele fiołka trójbarwnego – Hb. *Violae tricol.*
- Zastosowanie – jak wyżej.

Gościec ścięgnisto-mięśniowy **Rheumatismus muscularis**

Jak przy wielu chorobach – w pierwszym stadium należy ją zwalczać lekką gimnastyką i ruchem na świeżym powietrzu.

1. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
 2. Babka lancetowata – *Fol. Plantaginis*
 3. Ziele przywrotnika – Hb. *Alchemillae*
 4. Kłącze Pięciornika – *Rhiz. Tormentillae*
 5. Korzeń mniszka lekarskiego – *Rd. Taraxaci*
 6. Ziele drapacza – Hb. *Cnici bened.*
 7. Ziele majeranku – Hb. *Majoranae*
 8. Owoc kopru włoskiego – *Fr. Foeniculi*
 9. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*
- Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem.

Gościec przewlekły **Arthritis rheumatica chronica**

1. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*
 2. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
 3. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
 4. Korzeń wilżyny – *Rd. Ononidis*
 5. Kwiat więzówki – *Flos Ulmariae*
 6. Ziele skrzypu polnego – Hb. *Equiseti*
 7. Ziele fiołka trójbarwnego – Hb. *Violae tricol.*
 8. Kwiat bławatka – *Flos Cyani*
 9. Kwiat bzu czarnego – *Flos Sambuci*
- Pić - jak wyżej.

Gościec klimakteryjny

1. Kwiat wiązówki – *Flos Ulmariae*
 2. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
 3. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
 4. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*
 5. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
 6. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
 7. Kora kruszyny – *Cort. Frangulae*
 8. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
 9. Ziele potonicznika nagiego – *Hb. Herniariae*
 10. Ziele szantę – *Hb. Marrubii*
 11. Korzeń topianu – *Rd. Bardanae*
- Pić - jak wyżej.

Choroby uczuleniowe

W dobie obecnej pojawia się coraz więcej chorób alergicznych. Powstają one z wielu przyczyn, jak np. przyjmowanie różnych antybiotyków, przedawkowywanie leków, częste stykanie się ze środkami chemicznymi i pestycydami, noszenie ubrań ze sztucznych materiałów, wdychanie powietrza zatrutego gazami, nerwowy tryb życia itd.

Uczulenia różnorodne

1. *Fol. Plantaginis* – babka lancetowata
 2. Ziele przetacznika – *Hb. Veronicae*
 3. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*
 4. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*
 5. Ziele poziewnika – *Hb. Galaeopsidis*
 6. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*
 7. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
 8. Liść podbiatu – *Fol. Farfarae*
 9. Kłącze Pięciornika – *Rhiz. Tormentillae*
 10. Liść podbiatu – *Fol. Farfarae*
 11. Korzeń mniszka lekarskiego – *Rd. Taraxaci*
- Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed jedzeniem.

Alergiczny nieżyt sienny Catarrhus aestivalis

1. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Violae tricol.*
2. Ziele świetlika – *Hb. Euphrasiae*
3. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
4. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*
5. Ziele tasznika – *Hb. Bursae past.*
6. Owoc kolendry – *Fr. Coriandri*,
7. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
8. Ziele bylicy – *Hb. Artemisiae*
9. Kora kruszyny – *Cort. Frangulae*
10. Ziele bukwicy – *Hb. Betonicae*
11. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*

Pić - jak wyżej. Objawy kataru siennego występują głównie w okresie kwitnienia drzew. Pojawia się wtedy katar nosa, kaszel i zadyszka. Lecznicze działanie mają spacerowanie nad morzem, albo przynajmniej spacerowanie na świeżym powietrzu. Dobrze robią kąpiele, nawet domowe.

Alergia wypryskowa Egzema alergicum

1. Ziele serdecznika – Hb. Leonuri
 2. Ziele fiołka trójbarwnego – Hb. *Violae tricol.*
 3. Ziele dziurawca – Hb. *Hyperici*
 4. Ziele nostryka – Hb. *Meliloti*
 5. Ziele skrzypu polnego – Hb. *Equiseti*
 6. Ziele rdestu ptasiego – Hb. *Polygoni avicul.*
 7. Kwiatostan kocanki – Infl. *Helichrysi*
 8. Liść pokrzywy – Fol. *Urticae*
 9. Koszyczki rumianku – Anth. *Chamomillae*
 10. Kłącze perzu – Rhiz. *Agropyri*
 11. Korzeń mniszka lekarskiego – Rd. *Taraxaci*
- Pić - jak wyżej

Uczulenie migreniczne Allergia migrenica

1. Ziele świetlika – Hb. *Euphrasiae*
 2. Ziele nostryka – Hb. *Meliloti*
 3. Ziele dziurawca – Hb. *Hyperici*
 4. Liść podbiatu – Fol. *Farfarae*
 5. Kłącze perzu – Rhiz. *Agropyri*
 6. Ziele krwawnika – Hb. *Mollefolli*
 7. Ziele bylicy pospolitej – Hb. *Artemisiae*
 8. Ziele fiołka trójbarwnego – Hb. *Violae tricol.*
 9. Liść pokrzywy – Fol. *Urticae*
 10. Ziele skrzypu polnego – Hb. *Equiseti*
 11. Ziele przetacznika leśnego – Hb. *Veronicae*
- Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem.

Choroby nerwicowe

Wszelkiego rodzaju nerwice łącznie z chorobami psychicznymi stają się w dobie dzisiejszej prawdziwą epidemią, zwłaszcza w krajach o wysokiej cywilizacji. Im wyżej podnosi się w danym kraju stopa cywilizacji i dobrobytu, tym więcej nasila się tam liczba zachorowań na przeróżne neurpatie. Weźmy na przykład statystykę tych chorób w stanach zjednoczonych Ameryki. Jak wynika ze statystyk lekarskich, w kraju tym 16 milionów mieszkańców choruje na różne psychozy i psychoneurozy. Pięć milionów dzieci wykazuje niedorozwój umysłowy. Jest więc poniekąd uzasadniona obawa wypowiedziana przez wybitnego psychiatrę amerykańskiego, że za 250 lat cała ludzkość, zwłaszcza rasy białej, będzie umysłowo chora i całe miasta zamienią się w zakłady psychiatryczne, w których nie będzie ani lekarzy, ani leków. Oczywiście, ta ponura prognoza ma w sobie dużo przesady, ale też i prawdopodobieństwa. Wszak i w naszym kraju z każdym rokiem zwiększa się liczba psychicznie chorych, jeśli nie całkowicie, to jednak mieszczących się na pograniczu między chorobą typowo umysłową a psychonerwicową.

Mimo ponurych prognoz musimy jednak przy pomocy wiedzy medycznej, psychologii oraz fitoterapii przywrócić tym nieszczęsnym jednostkom zdrowie, godność człowieka i wejście na nowo do społeczeństwa zdrowego. Zaczniemy od najgroźniejszych chorób.

Padaczka Epilepsia

1. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
2. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
3. Liść ruty – *Fol. Rutae*
4. Liść melisy – *Fol. Melissa*
5. Kwiat lawendy – *Flos Lavandulae*
6. Korzeń topianu – *Rd. Bardanae*
7. Szyszka chmielu – *Strobilus Lupuli*
8. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
9. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*
10. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
11. Liść orzecha włoskiego – *Fol. Juglandis*

Wszystkie te składniki zmieszać razem, wziąć czubatą tyżkę tej mieszanki, zalać wrzątku i odstawić pod przykryciem na trzy godziny. Potem precedzić i po lekkim podgrzaniu pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem.

Równocześnie stosować następujące kąpiele:

1. Kora wierzby – *Cort. Salicis* 300 g
2. Owoce jałowca – *Fr. Juniperi* 200 g
3. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami* 400 g
4. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae* 200 g

Powyższe składniki wymieszać razem. Do każdej kąpieli wziąć 7 tyżek tej mieszanki, zalać 2 litrami wody, gotować 10 minut do wrzenia i odstawić pod przykryciem na 30 minut. Potem precedzić i wlać ten odwar do gorącej wody w wannie i w tym roztworze kąpać się przez 15 minut, co drugi dzień. Dla dzieci dawkę ziół należy obniżyć do połowy. Kuracja trwa do 3 miesięcy.

Psychoza rozszczepienna Schizophrenia (z wyjątkiem choroby religijnej)

Choroba ta należy do najgroźniejszych chorób psychicznych. W stadium jej nasilenia występują najdziwniejsze omamy oraz słyszenie przez chorego potwornych hałasów, niesamowitych głosów, co jest strasliwą torturą dla chorych, kończącą się nieraz samobójstwem. Choroba ta niejednokrotnie występuje okresowo, o nierównym nasileniu i z przerwami nieraz dość długimi.

Schizofrenicy poca atakami całkowitego wyłączenia mają zadziwiającą spostrzegawczość, bystrość, dobrą pamięć, a nawet zdolność logicznego myślenia.

Chorych dotkniętych tą chorobą leczy się silnymi środkami psychotropowymi. Dodatkowo jednak powinno się uzupełniać leczenie odpowiednimi ziołami.

1. Liść rozmarynu – *Fol. Rosmarini*
2. Kwiat tarniny – *Flos Pruni spin.*
3. Szyszki chmielu – *Strob. Lupuli*
4. Liść melisy – *Fol. Melissa*
5. Kwiat lawendy – *Flos Lavandulae*
6. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
7. Korzeń topianu – *Rd. Bardanae*
8. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
9. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
10. Liść ruty – *Fol. Rutae*
11. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*

Picie ziół i kąpiele stosować jak przy padaczce. Przebywać jak najczęściej nad morzem i w lasach.

Jest zalecana dodatkowa praktyka rozluźniająca nerwy za pomocą miedzi. Jeden drut miedziany połączyć z jedną rurą w łazience, drugi drut z drugą i końce drutów trzymać jedną ręką, drugi drugą ręką przez pół godziny wieczorem. Uzasadnienie: Według opinii niektórych naukowców natężenie prądów mózgowych u schizofreników jest dwa razy wyższe, niż u ludzi zdrowych. Jeśli np. natężenie u zdrowych wynosi 20 jednostek, to u chorych na schizofrenię 40 jednostek, czyli podwójnie. To właśnie u nich powoduje zaburzenia w funkcjonowaniu mózgu. Trzeba więc to natężenie obniżyć do normy. Sprawą tą powinni się zająć kompetentni fachowcy, bo ułatwiłoby to w ogromnym stopniu leczenie schizofreników.

Stwardnienie rozsiane Schlerosis multiplex

Etiologia tej choroby jest dotąd nieznaną. Jest to schorzenie ośrodkowego układu nerwowego i rdzenia kręgowego. Powoduje ono oczopląs, skandowanie mowy i porażenie kończyn dolnych. Występuje częściej u kobiet między 18 a 35 rokiem życia, chociaż i mężczyźni nie omijają. Jest w zasadzie nieuleczalna. Można ją jedynie na pewne okresy zahamować.

1. Ziele świetlika – Hb. *Euphrasiae*
2. Ziele jemioty – Hb. *Visci*
3. Ziele dziurawca – Hb. *Hyperici*
4. Liść ruty – Fol. *Rutae*
5. Ziele fiołka trójbarwnego – Hb. *Violae tricol.*
6. Morszczyn pęcherzykowy – *Fucus vesiculosus*
7. Kwiat bzu czarnego – Flos. *Sambuci*
8. Kora wierzby – Cort. *Salicis*
9. Kora kruszyny – Cort. *Frangulae*
10. Korzeń wilżyny – Rd. *Ononidis*
11. Liść mięty pieprzowej – Fol. *Menthae piper.*

Wyleczenie jest możliwe wcierając w miejsce chore 5% roztwór chlorku kobaltu CoCl_3 rozpuszczony w spirytusie.

Udar mózgu Apopleksja cerebri

Mózg jest główną centralą kierującą wszystkimi czynnościami tak psychicznymi, jak i fizjologicznymi aż do ostatniej komórki całego organizmu ludzkiego. Mózg ludzki, oceniając go z punktu widzenia anatomii, biologii i psychologii, jest strukturą najcudowniejszą, najwszechstronniejszą i najpotężniejszą w całym wszechświecie. Ale jest jednocześnie strukturą najdelikatniejszą. Mózg – to mój byt, to moja osobowość, to moje ja. Musimy pamiętać, że komórki mózgowe nieregenerują się. Muszą nam wystarczyć na całe życie. A więc niszczyć to arcydzieło byłoby największą głupotą i zbrodnią. Zbrodnią, jaką nagminnie popełnia nasza współczesna obłąkana młodzież przez narkotyki, alkohol i przedwczesne praktyki pęciowe.

Może jednak nastąpić i bez naszego udziału nagłe zaburzenie prawidłowego funkcjonowania mózgu na skutek zakrzepu, czy zatoru. Takie schorzenie powstaje najczęściej w następstwie nadciśnienia krwi, miażdżycy, wstrząsu mózgu i wielu chorób zakaźnych. Następstwem udaru mózgu jest paraliż połowy ciała, częściowa lub całkowita utrata mowy, czasami śmierć. W takich wypadkach, potrzebna jest zawsze natychmiastowa pomoc lekarska.

Po zażegnaniu choroby oprócz leków farmakologicznych dobrze jest stosować leki roślinne.

1. Ziele jemioty – Hb. *Visci*
2. Morszczyn pęcherzykowy – *Fucus vesiculosus*
3. Kwiatostan głogu – Infl. *Crategi*

4. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
 5. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
 6. Liść ruty – *Fol. Rutae*
 7. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Violae tricol.*
 8. Kwiat bzu czarnego – *Flos. Sambuci*
 9. Owoc róży – *Fr. Rosae*
 10. Ziele serdecznika – *Hb. Leonuri*
 11. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*
- Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem.

Bezsennaść Insomnia

Przyczyną bezsenności są różne nerwice, stresy, przemęczenie oraz niedyspozycje przewodu pokarmowego. Dobrym remedium na bezsennaść jest praca fizyczna, długie spacerowanie na świeżym powietrzu oraz unormowany tryb życia. Pomaga również kuracja ziołowa.

1. Liść melisy – *Fol. Melissa*
 2. Ziele marzanki – *Hb. Asperulae*
 3. Ziele nostryka – *Hb. Meliloti*
 4. Ziele serdecznika – *Hb. Leonuri*
 5. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
 6. Szyszki chmielu – *Strob. Lupuli*
 7. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
 8. Ziele bylicy pospolitej – *Hb. Artemisiae*
 9. Kwiat wrzosa – *Flos Erica (Callunae)*
 10. Kwiat pierwiosnki – *Flos. Primulae*
 11. Kwiat bzu czarnego – *Flos Sambuci*
- Pić – jak wyżej.

Nerwobóle Neuralgiae

Bóle neuralgiczne są bardzo dokuczliwe. Powstają one na skutek zapalenia lub uszkodzenia pnia nerwowego lub jego odgałęzienia.

1. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
2. Korzeń wilżyny – *Rd. Ononidis*
3. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
4. Kwiat bzu czarnego – *Flos. Sambuci*
5. Kwiat wiązówki – *Flos Ulmariae*
6. Kwiatostan lipy – *Infl. Tiliae*
7. Kwiat słonecznika – *Flos Helianthi*
8. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
9. Ziele tymianku – *Hb. Thymi*

Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem. Dobre skutki przynoszą również kompresy, robione w sposób następujący: Wziąć trzy łyżki kupałnika (*Flos Arnicae*) oraz trzy łyżki tymianku (*Herbu Thymi*), zalać 3/4 litra wody, gotować przez 5 minut, odstawić pod przykryciem na 30 minut, potem przecedzić. Płynem tym nasączyć czysty ręcznik i przykładać go na bolące miejsce.

Psychonerwica ogólna – histeria Hysteria

Wyrazem "hysteryczka" zwykliśmy bezmyślnie i złośliwie obdarzać biedne kobiety, które na skutek

przemęczenia, przeżyć moralnych oraz rozstroju nerwowego popadają w zmienność nastrojów, w stany depresji i lęków. A przecież histeria to nie kaprys, lecz ciężka choroba nerwicowa, granicząca niekiedy z chorobą psychiczną. Występuje ona nie tylko wyjątkowo u kobiet, lecz przejawia się także i u mężczyzn. Trzeba ją leczyć z powagą i starannie, jak każdą chorobę. Dobre wyniki przynosi kuracja ziołowa.

1. Ziele krwawnika – *Hb. Mollefolli*
2. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
3. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
4. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
5. Szyszki chmielu – *Strob. Lupuli*
6. Kwiat lawendy – *Flos Lavendulae*
7. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae piper.*
8. Liść rozmarynu – *Fol. Rosmarini*
9. Liść melisy – *Fol. Melissae*
10. Kwiat wrzосу – *Flos Ericae (Callunae)*
11. Ziele Marzanki – *Hb. Asperulae*

Pić jak wyżej.

Równocześnie dobrze jest stosować następujące kąpiele:

po 100 g.

1. Ziele macierzanki – *Hb. Serpylli*
2. Owoc jałowca – *Fr. Juniperi*
3. Liść szałwii – *Fol. Salviae*
4. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*

Wszystkie te cztery zioła zmieszać razem. Do każdej kąpieli wziąć 7 łyżek tej mieszanki, zalać 2 litrami wody i gotować 10 minut pod przykryciem, odstawić na 30 minut i przecedzić. Odwar ten wlać do gorącej wody w wannie i w tym roztworze kąpać się przez 15 minut co drugi dzień.

Wyczerpanie nerwowe-neurastenia

Neurasthenia

Objawy neurasteniczne występują u pacjentów z zaburzeniami trawiennymi, cierpiących na wzmózone odruchy, bezsenność i zawroty głowy. Neurastenicy mają skłonność do wmawiania sobie różnych chorób. Wiele z tych wmawianych sobie chorób trzeba ośmieszać, bo to jest jedna ze skuteczniejszych metod leczenia. Ale prawdziwe zaburzenia trzeba, niestety, troskliwie leczyć. Dobre skutki przynosi kuracja ziołowa.

1. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*
 2. Liść melisy – *Fol. Melissae*
 3. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
 4. Kwiat wrzосу – *Flos Ericae (Callunae)*
 5. Szyszki chmielu – *Strob. Lupuli*
 6. Korzeń cykorii – *Rd. Cichori*
 7. Korzeń lubczyka – *Rd. Levistici*
 8. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
 9. Kwiatostan głogu – *Infl. Crategi*
 10. Kwiat lawendy – *Flos Lavendulae*
 11. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
- Pić 2-3 razy dziennie po szklance, przed posiłkiem.

Mimowolne moczenie nocne

Enuresis nocturna

Przypadłość mimowolnego moczenia ma podłoże głównie nerwicowe, ale do tego dochodzą

jeszcze inne przyczyny, jak rozszczepienie kręgosłupa, osłabienie zwieracza oraz cały szereg jeszcze innych nieprawidłowości ustroju.

1. Liść mącznicy – *Fol. Uvae ursi*
2. Liść melisy – *Fol. Melissa*
3. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
4. Ziele tasznika – *Hb. Bursae past.*
5. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*
6. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*
7. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
8. Ziele rdestu ostrogorzkiego – *Hb. Polygoni hydropip.*
9. Koszyczki arniki – *Anth. Arnicae*

Pić dwa razy dziennie po szklance. Równocześnie stosować następujące kąpiele:

1. Kłócze tataraku – *Rhiz. Calami 400 g*
2. Pączki sosny – *Gemmae Pini 300 g*
3. Ziele macierzanki – *Hb. Serpylli 200 g*
4. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae 200 g*

Zioła te zmieszać razem, 7 łyżek dla dorosłych, a 5 łyżek dla dzieci, zalać 2 litrami wody, gotować przez 10 minut, odstawić na 30 minut, przecedzić i wlać do wody kąpielowej. Kąpać się w niej przez 15 minut, dzieci przez 10 minut, co drugi dzień.

Niemoc płciowa – impotencja **Impotentia Coeundi**

Nerwowy tryb życia, nadużywanie alkoholu, nadmierne palenie papierosów, przedwczesne rozbujaanie seksu – oto przyczyny powstawania dzisiaj coraz powszechniej niemocy płciowej u mężczyzn będących w sile wieku. Niemoc płciowa polega na niezdolności mężczyzny do aktu płciowego z kobietą z powodu braku erekcji lub przedwczesnego wytrysku nasienia, zanim dojdzie do kopulacji. U niektórych osobników występuje *impotentia* względna, której powodem są czynniki psychologiczne. Ten rodzaj niemocy polega na niezamierzonej selekcji partnerek. Otóż ten sam mężczyzna z jedną kobietą jest niezdolny do kopulacji z braku erekcji członka, natomiast z inną wykazuje żadnej nienormalności.

1. Liść melisy – *Fol. Melissa*
2. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
3. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
4. Kwiatostan kocanki – *Infl. Helichrysi*
5. Kwiat nagietnika – *Flos Calendulae*
6. Ziele krwawnika – *Hb. Mollefolli*
7. Kłócze tataraku – *Rhiz. Calami*
8. Porost islandzki – *Lichen Islandicus*
9. Sproszkowane nasienie kozieradki – *Sem. Foenurgaeci pulv.*

Pić dwa razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem. Dobrze jest również przeprowadzić następujące kąpiele:

1. Kłócze tataraku – *Rhiz. Calami 400 g*
2. Nasiona gorczycy białej – *Sem. Sinapis albae 200 g*
3. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae 300 g*
4. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae pip. 100 g*

Stosować jak każdą kąpiel ziołową. W dzień wolny od kąpiele nacierać wieczorem całe ciało mokrym i zimnym ręcznikiem, potem wytrzeć się do sucha. Kuracja trwa do 2 miesięcy.

Świąd Pruritus

Przyczyny tej tak przykrej przypadłości swędzenia skóry nie są jeszcze całkowicie poznane. Powodem może być cukrzyca, zaburzenia hormonalne, nerwice itp.

Zestaw I

1. Kora kaliny koralowej – *Cort. Viburni opuli*
2. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
3. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Violae tricol.*
4. Korzeń mniszka lekarskiego – *Rd. Taraxaci*
5. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
6. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
7. Ziele nostryka – *Hb. Meliloti*
8. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
9. Ziele drapacza – *Hb. Cnici bened.*

Zestaw II.

1. Kwiat wrzosu – *Fol. Ericae (Callunae)*
2. Ziele przywrotnika – *Hb. Alchemillae*
3. Korzeń Lopianu – *Rd. Bardanae*
4. Szyszka chmielu – *Strob. Lupuli*
5. Kwiat jasnoty białej – *Flos Lamii albi*
6. Liść bobrka – *Fol. Menyanthidis*
7. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
8. Ziele krwawnika – *Hb. Mollefolli*
9. Korzeń lukrecji – *Rd. Glycyrrhizae*

Pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem.

Kąpiele:

1. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae 100 g.*
2. Korzeń kozłka – *Rd. Valerianae 200 g.*
3. Nasiona gorczycy białej – *Sen. Sinapis Albae 300 g.*
4. Pączki sosny – *Gemmae Pini 200 g.*
5. Ziele nostryka – *Hb. Meliloti 200 g.*

Kąpiele:

1. Kora dębu – *Cort. Queercus 200 g.*
2. Ziele macierzanki – *Hb. Serpylli 200 g.*
3. Liść szatwii – *Fol. Salviae 200 g.*
4. Pączki sosny – *Gemmae Pinii 200 g.*
5. Koszyczki arniki – *Anth. Arnicae 200 g.*

Do każdej kąpieli brać 7 łyżek mieszanki, kąpać się 15 minut co drugi dzień.

Choroby skórne

Skóra jest nie tylko osłoną chroniącą i izolującą nasz organizm, lecz stanowi integralną część całego organizmu, jak każdy narząd. Dlatego poza przypadkami jej uszkodzenia przez odmrożenie czy poparzenie oraz wypadkami infekcji – skóra ulega schorzeniu na skutek zaburzenia powstałego w danym narządzie wewnętrznym naszego ustroju. Trzeba zatem w pierwszym rzędzie leczyć cały organizm, wówczas zaniknie choroba skórna. Trzeba jednak pamiętać, że schorzenia skórne są najtrudniejsze do wyleczenia, dlatego trzeba próbować wielu sposobów, by daną chorobę zwalczyć.

Łuszczyca **Psoriasis vulgaris**

Etiologia tej choroby pozostaje dotąd nieznaną. Istnieje tylko przypuszczenie, że wątroba w pewnych przypadkach nie wytwarza odpowiednich substancji, w braku których powstaje łuszczyca.

1. Liść bobrka – *Fol. Menyanthidis*
2. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
3. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
4. Korzeń Lopianu – *Rd. Bardanae*
5. Korzeń lukrecji – *Rd. Glycyrrhizae*
6. Kłącze Pięciornika – *Rhiz. Tormentillae*
7. Ziele drapacza – *Hb. Cnici bened.*
8. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*
9. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Violae tricol.*
10. Ziele poziomki – *Hb. Fragariae*
11. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*

Pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem.

Kąpiele:

1. Słoma owsiana lub sieczka – 2 garści,
2. Otręby pszenne – 2 szklanki
3. Gorczyca biała – 3 łyżki,
4. Pączki sosny – 4 łyżki.

Powyzsza porcja przeznaczona jest na jedną kąpiel. Takich kąpiele przeprowadzić razem 9, co drugi dzień.

Wymienione wyżej cztery składniki wymieszać, włożyć do dużego garnka, zalać wodą i gotować 10 minut do wrzenia. Odstawić na 30 minut, precedzić do gorącej wody w wannie i w tym roztworze kąpać się 15 minut co drugi dzień.

Wyprysk ostry **Egzema acutum**

Występuje przeważnie na rękach w postaci małych krostek, lekko swędzących i pękających. Czasami giną same, by wkrótce na nowo się pojawić już w formie ostrzejszej. Choroba ta jest uleczalna.

1. Liść melisy – *Fol. Melissa*
2. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae piper.*
3. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
4. Korzeń mniszka lekarskiego – *Rd. Taraxaci*
5. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
6. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
7. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*
8. Ziele serdecznika – *Hb. Leonuri*
9. Pączki topoli czarnej – *Gemmae Populi*

Pić jak wyżej.

Maść na wyprysk ostry:

1. Wosk pszczeli czysty – 30 gramów
2. Żywica ze świerka lub sosny – 30 gramów
3. Masto świeże – 30 gramów

Najpierw stopić w porcelanowym naczyniu wosk i żywicę, a potem dodać masto. Dobrze wymieszać. Tą maścią smarować wieczorem miejsca zaatakowane i lekko owinąć bandażem. Rano zmyć spirytusem salicylowym rozcieńczonym na pół z przegotowaną ostudzoną wodą. Tak postępować codziennie przez kilka dni. Kuracja daje pozytywne wyniki

Wyprysk przewlekły Egzema chronicum

1. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*
2. Kwiat jasnoty białej – *Flos Lammi albi*
3. Liść orzecha włoskiego – *Fol. Juglandis*
4. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
5. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
6. Liść jeżyny – *Fol. Rubi frut.*
7. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Violae tricol.*
8. Owoc kminku – *Fr. Carvi*
9. Nasienie kozieradki sproszkowanej – *Sem. Foenugraeci pulv.*

Sposób kuracji identyczny jak wyżej.

Dodatkowo dobrze jest zastosować następujące kompresy:

1. Kłącze pięciornika – *Rhiz. Tormentillae 100 g,*
2. Kora wierzby – *Cort. Salicis 100 g,*
3. Kora dębu – *Cort. Quercus 100 g,*
4. Koszyczki arniki – *Anth. Arnicae 100 g,*
5. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae 100 g.*

Powyższe składniki zmieszać razem. Wziąć 4 łyżki tej mieszanki zalać 3/4 litra wody, gotować przez 5 minut do wrzenia, odstawić na 30 minut. Tym odwarem nasączyć czystą szmatkę i przykładać na miejsca zaatakowane, aż do wyczerpania ilości odwaru.

Róża Erysipelas

Jest to choroba zakaźna, którą trzeba leczyć antybiotykami, zwłaszcza penicyliną. Równocześnie jednak należy zastosować kurację ziołową.

1. Kwiatostan kocanki – *Infl. Helichrysi*
2. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
3. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae piper.*
4. Liść bobrka – *Fol. Menyanthidis*
5. Kwiat wiązówki – *Flos Ulmariae*
6. Kwiatostan głogu – *Infl. Crategi*
7. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Violae tricol.*
8. Ziele krwawnika – *Hb. Mollefolli*
9. Ziele serdecznika – *Hb. Leonuri*
10. Liść ruty – *Fol. Rutaе*
11. Kora wierzby – *Cort. Salicis*

Pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem. Dodatkowo dobrze jest robić okłady ze świeżego twarogu na schorzałe miejsca.

Półpasiec Herpes Zoster

Choroba ta najczęściej pojawia się nagłym ostrym bólem. Powoduje ją zarazek przesączalny, który wywołuje stan zapalny nerwów obwodowych i tylnych zwojów rdzenia. Po kilku dniach pojawiają się na skórze pęcherzyki. Kuracja trwa dłużej.

1. Kwiat wiązówki – *Flos Ulmariae*
2. Kwiat bzu czarnego – *Flos. Sambuci*
3. Kwiat nagietnika – *Flos Calendulae*

4. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
5. Kora dębu – *Cort. Quercus*
6. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
7. Kłącze Pięciornika – *Rhiz. Tormentillae*
8. Liść szatwii – *Fol. Salviae*

Pić trzy razy dziennie po szklance 20 minut przed posiłkiem.

Dodatkowe kąpiele:

1. Ziele macierzanki – *Hb. Serpylli 200 g,*
2. Kwiat nagietka – *Flos Calendulae 200 g,*
3. Koszyczki arniki – *Anth. Arnicae 200 g,*
4. Kwiat wiązówki – *Flos Ulmariae 200 g,*
5. Nasiona kozieradki sproszkowanej – *Sem. Foenugraeci pulv. 200 g.*

Zmieszać składniki. Wziąć 7 łyżek tej mieszanki, dwa litry wody i gotować przez 5 minut. Przepędzić do wanny z wodą kąpielową. Kąpać się przez 15 minut co drugi dzień.

Wyłysienie plackowate **Alopecia Areata**

Niemitym zjawiskiem dla młodych mężczyzn jest zbyt wczesnełysienie. Co powoduje takie objawy, jak przedwczesna siwizna i przedwczesnełysienie – dotychczas naprawdę nie wiadomo. Może to być brak jakichś hormonów, a może jakaś awitaminoza i zaburzenia ustrojowe.

Do tych nieznanych czynników dochodzą przypuszczalnie stresy i nerwice, a właśnie za tym przemawiałby faktłysienia w ostatnich czasach nawet kobiet.

W dużym stopniu zabezpieczają przedłysieniem zioła, które należy cierpliwie stosować:

1. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
2. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
3. Ziele krwawnika – *Hb. Mollefolli*
4. Ziele przywrotnika – *Hb. Alchemillae*
5. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*
6. Ziele tymianku – *Hb. Thymi*
7. Kłącze pięciornika – *Rhiz. Tormentillae*
8. Korzeń Lopianu – *Rd. Bardanae*
9. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
10. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*
11. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Viola tricol.*

Pić dwa razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem. Nalewka do smarowania skóry głowy:

1. *Fol. Urticae* – 3 łyżki
2. *Fol. Betulae* – 3 łyżki
3. Spirytus z wodą – 3/4 litra

Liście pokrzywy i liście brzozy zalać 3/4 litra spirytusu rozcieńczonego na pół z wodą. Odstawić na 10 dni. potem przepędzić. Co drugi dzień nacierać włosy i skórę głowy tą nalewką 9 razy.

Wyłysienie łojowate **Alopecia Serborrhoica**

1. Liść bobrka – *Fol. Menyanthis*
2. Liść szatwii – *Fol. Salviae*
3. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
4. Ziele jemioty – *Hb. Visci*
5. Liść ruty – *Fol. Ruta*
6. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*

7. Ziele fiołka trójbarwnego – Hb. *Violae tricol.*

8. Korzeń kozłka – Rd. *Valerianae*

9. Korzeń Lopianu – Rd. *Bardanae*

10. Korzeń arcydzięgla – Rd. *Archangelicae*

11. Kora wierzby – Cort. *Salicis*

Pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem.

Poleca się równocześnie zwalczanie łojotoku myciem głowy następującym odwarem:

1. Liść pokrzywy – Fol. *Urticae* 100 g

2. Kora wierzby – Cort. *Salicis* 200 g

3. Ziele skrzypu polnego – Hb. *Equiseti* 100 g

4. Korzeń topianu – Rd. *Bardanae* 200 g

5. Koszyczki rumianku – Anth. *Chamomillae* 100 g

Powyższe składniki zmieszać razem. 7 łyżek mieszanki zalać ilością półtora litra wody, gotować 5 minut do wrzenia i odstawić pod przykryciem na 30 minut, potem przecedzić. Odwarem tym myć głowę wieczorem co drugi dzień.

Nadmierne pocenie się Hyperhidrosis

Nadmierne pocenie się powstaje na tle gruźlicy płuc, nerwicy, zaburzenia procesów trawiennych, a u kobiet z powodu nieprawidłowości w miesiączkowaniu.

1. Korzeń omanu – Rd. *Inulae*

2. Rad. Korzeń lubczyka – Rd. *Levistici*

3. Liść orzecha włoskiego – Fol. *Julandis*

4. Ziele poziewnika – Hb. *Galeopsidis*

5. Ziele skrzypu polnego – Hb. *Equiseti*

6. Ziele szanty – Hb. *Marrubii*

7. Liść szatwii – Fol. *Salviae*

8. Liść melisy – Fol. *Melissae*

9. Kora wierzby – Cort. *Salicis*

10. Kłącze pięciornika – Rhiz. *Tormrentillae*

11. Ziele tasznika – Hb. *Bursae past.*

Pić jak wyżej. Przy poceniu się nóg albo rąk należy moczyć je w ciepłym odwarze z liści orzecha włoskiego wieczorem przez 10 minut codziennie przez 7 dni.

Toczeń pospolity Lupus vulgaris Toczeń rumieniowaty Lupus Erythematodes

Pierwszy powstaje od prątków gruźlicy, które mogą się przedostać drogą krwionośną do skóry. Drugi – występuje po przebyciu chorób zakaźnych różnych oraz z powodu złej przemiany materii. Ale jedno i drugie schorzenie leczy się jednakowo.

1. Ziele skrzypu polnego – Hb. *Equiseti*

2. Korzeń Lopianu – Rd. *Bardanae*

3. Kłącze perzu – Rhiz. *Agropyri*

4. Kłącze tataraku – Rhiz. *Calami*

5. Kora dębu – Cort. *Quercus*

6. Liść podbiatu – Fol. *Farfarae*

7. Liść rozmarynu – Fol. *Rosmarini*

8. Liść szatwii – Fol. *Salviae*

9. Kłocze pięciornika – *Rhiz. Tormentillae*

Pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem. Dodatkowo dobrze jest stosować następujące kompresy.

1. Kłocze pięciornika – *Rhiz Tormentillae 100 g*

2. Korzeń łopianu – *Rd. Bardanae 100 g*

3. Nasiona kozieradki sproszkowanej – *Sem. Foenugrucei pulv. 100 g*

Wszystkie składniki zmieszać. Do każdorazowego użycia wziąć 5 łyżek mieszanki, zalać jednym litrem wody, gotować 10 minut, odstawić na 30 minut, przecedzić. Czystą szmatkę nasączyć tym odwarem i przykładać na chore miejsce aż do wyczerpania ilości odwaru.

Grzybica skóry Derna Tomycosis Łupież ostry Pityriasis Versicolor

1. Liść szatwii – *Fol. Salviae*

2. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*

3. Ziele krwawnika – *Hb. Mollifolii*

4. Korzeń łopianu – *Rd. Bardanae*

5. Ziele tasznika – *Hb. Bursae past.*

6. Ziele rdestu ostrogorzkiego – *Hb. Polygoni hydropip.*

7. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*

Pić jak wyżej.

Należy również stosować kąpiele w następującym zestawie:

1. *Septosan 100 g*

2. *Koszyczki arniki – Anth. Arnicae 100 g*

3. *Siano suche 500 g*

4. *Otręby pszenne 500 g*

Powyższe składniki zmieszać razem. Do każdej kąpielii wziąć pięć szklanek tej mieszanki, zalać 3 litrami wody i gotować 5 minut do wrzenia, odstawić na 30 minut i przecedzić wprost do gorącej wody w wannie. W tym roztworze kąpać się 15 minut co drugi dzień. W razie trudności ze zdobyciem siana, można kąpać się bez niego.

Dobrze jest nacierać się maceratem chrzanowym. Łyżkę rozartego chrzanu zalać szklanką przegotowanej, zimnej wody, odstawić na 2 godziny, lekko zmieszać, poczekać 5 minut i tą wodą nacierać miejsce zaatakowane.

Pęcherzyca pospolita Pemphigus Vulgaris

1. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*

2. Korzeń omanu – *Rd. Inulae*

3. Kłocze tataraku – *Rhiz. Calami*

4. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*

5. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*

6. Liść podbiatki – *Fol. Farfarae*

7. Owoc tróży – *Fr. Rosae*

8. Ziele serdecznika – *Hb. Leonuri*

9. Ziele krwawnika – *Hb. Millefolii*

Pić jak wyżej. Stosować również kąpiele w otrębach pszennych i sromie owsianej

Trądzik różowaty **Acne Rosacea**

Występuje na twarzy i na nosie. Powstaje głównie ze złego krążenia i przemrożenia oraz ze złej przemiany materii. Zwalczać go opalaniem się na słońcu. Spożywać dużo surówek.

1. Kwiat pierwiosnka – *Flos Primulae*
2. Kwiat stokrotki – *Flos Bellidis*
3. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
4. Liść jeżyny – *Fol. Rubi frut.*
5. Owoc róży – *Fr. Rosae*
6. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
7. Korzeń Lopianu – *Rd. Bardanae*
8. Ziele nawłoci – *Hb. Solidaginis*
9. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Violae tricol.*
10. Owoc jałowca – *Fr. Juniperi*
11. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*

Pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem. Jednocześnie należy stosować następujące kompresy:

1. Koszyczki arniki – *Anth. Arnicae*
2. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*
3. Kora wierzby – *Cort. Salicis po 50 g*

Składniki zmieszać. Wziąć 4 łyżki tej mieszanki, zalać litrem wody, gotować przez 5 minut do wrzenia, odstawić na 5 minut pod przykryciem, potem przecedzić. W tym odwarze umaczać czystą szmatkę i przykładać ją na chore miejsce, aż do wyczerpania odwaru.

Trądzik pospolity **Acne vulgaris**

Trądzik ten popularnie nazywa się trądzikiem młodzieżowym, ponieważ występuje przeważnie u młodzieży, zwłaszcza u chłopców w okresie dojrzewania. Objawia się w postaci pęcherzyków.

1. Ziele marzanki – *Hb. Asperulae*
2. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Violae tricol.*
3. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
4. Korzeń mniszka lekarskiego – *Rd. Taraxaci*
5. Korzeń łopianu – *Rd. Bardanae*
6. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
7. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*
8. Liść szatwii – *Fol. Salviae*
9. Kwiat nagietnika – *Flos Calendulae*
10. Kwiat bzu czarnego – *Flos Sambuci*

Pić jak wyżej. Dodatkowo zastosować następującą kąpiel:

1. Owoc jałowca – *Fr. Juniperi*
2. Pączki sosny – *Gemmae Pini*
3. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
4. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti po 50 g*

Składniki zmieszać razem. Wziąć 7 łyżek mieszanki, zalać 2 litrami wody, gotować przez 10 minut i potem przecedzić wprost do gorącej wody w wannie. Kąpać się 15 minut, co drugi dzień.

Rybia łuska pospolita **Ichthyosis Vulgaris**

Wszystkie choroby skórne są trudne do leczenia. Potrzeba na to wiele czasu i trzeba wypróbować

wiele metod.

1. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae piper.*
2. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
3. Ziele majeranku – *Hb. Majoranae*
4. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
5. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
6. Owoc jałowca – *Fr. Juniperi*
7. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Viola tricol.*
8. Ziele skrzypu polnego – *Hb. Equiseti*
9. Korzeń lukrecji – *Rd. Glycyrrhizae*

Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem. Poleca się równocześnie stosować następujące kąpiele: wziąć 5 szklanek otrębów pszennych, zalać 4 litrami wody, gotować 10 minut. Odstawić na krótko, potem odcedzić i do tego pszennego odwaru dolać 3 litry świeżej serwatki. Powstały roztwór wlać do gorącej wody w wannie i w tym się kąpać 20 minut co trzeci dzień.

Liszajec zaraźliwy Ipetygo Contagiosa

Przejawia się on wystąpieniem na ciele małych strupków koloru brązowego lub bladnoróżowego, zależnie od bakcyli, który spowodował chorobę tj. paciorkowca czy gronkowca. Wspaniałe wyniki w leczeniu tej choroby uzyskuje się przez plażowanie się na słońcu i kąpiel w morzu. Dodatkowo zastosować kurację ziołową:

1. Liść poziomki – *Fol. Fragariae*
 2. Liść orzecha włoskiego – *Fol. Juglandis*
 3. Liść bobrka – *Fol. Menyanthidis*
 4. Korzeń Lopianu – *Rd. Bardanae*
 5. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
 6. Kłącze perzu – *Rhiz. Agropyri*
 7. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
 8. Liść ruty – *Fol. Ruta*
 9. Pączki topoli – *Gemmae populi*
- Pić - jak wyżej

Liszaj czerwony płaski Lichen Ruber Planus

Większość schorzeń skórnych można wyleczyć przez plażowanie nad morzem, zwłaszcza nad Adriatykiem, oraz przez kąpiele w morzu.

1. Ziele majeranku – *Hb. Majoranae*
 2. Korzeń mniszka lekarskiego – *Rd. Taraxaci*
 3. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
 4. Liść melisy – *Fol. Melissa*
 5. Liść bobrka – *Fol. Menyanthidis*
 6. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae piper.*
 7. Kora kruszyny – *Cort. Frangulae*
 8. Owoc kolendry – *Fr. Coriandri*
 9. Kłącze pięciornika – *Rhiz. Tormentillae*
- Pić - jak wyżej

Piegi Ephelides

W okresie kuracji należy unikać słońca, zwłaszcza w lecie. Zastosować następujący sposób leczenia:

dojrzałe poziomki ugnieść na papkę i z niej zrobić maseczkę na twarz, tj. całą twarz obłożyć cienką warstewką tej papki na jedną godzinę. Potem, a najlepiej wieczorem, umyć twarz i miejsca pokryte piegami za pomocą świeżej maślanki lub serwatki. Nie należy wycierać się. Umyć się wodą dopiero po kilku godzinach. Równocześnie pić zióła w następującym składzie:

1. Kwiat stokrotki – *Flos Bellidis*
 2. Kwiatostan lipy – *Infl. Tiliae*
 3. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae piper.*
 4. Ziele serdecznika – Ziele serdecznika – *Hb. Leonuri*
 5. Ziele tymianku – *Hb. Thymi*
 6. Ziele krwawnika – *Hb. Mollefolli*
 7. Kłącze Pięciornika – *Rhiz. Tormentillae*
 8. Kora wierzby – *Cort. Salicis*
 9. Liść szałwii – *Fol. Salviae*
- Pić jedną szklankę, raz dziennie, przed snem.

Brodawki Verrucae

Ręce pokryte brodawkami potrzymać przez pewien czas w wodzie deszczowej lub wodzie ze stopionego śniegu, by brodawki rozmiękły i następnie wcierać w nie sok ze świeżego glistnika, czyli jaskótczego ziela. Po kilku dniach takiej kuracji brodawki powinny zginąć. Dodatkowo pić następujący napar:

1. Ziele glistnika – *Hb. Chelidonii*
2. Ziele drapacza – *Hb. Cnici bened.*
3. Ziele fiołka trójbarwnego – *Hb. Violae tricol.*
4. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*
5. Kłącze tataraku – *Rhiz. Calami*
6. Korzeń lukrecji – *Rd. Glycyrrhizae*
7. Liść brzozy – *Fol. Betulae*

Pić dwa razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem.

Choroby kobiece

Narząd kobiecy jest jakby otwartą furtką, przez którą wkraczają do wewnątrz ustroju liczne drobno-ustroje zakaźne i powodują różne choroby. Pomijam tu schorzenia weneryczne, które muszą być leczone antybiotykami. Chodzi tu tylko o takie choroby, które można wyleczyć ziołami. Do takich należą: zapalenie przydatków, nadżerki szyjki macicznej, zaburzenia menstruacyjne, niedobory hormonalne, a nawet bezpłodność.

Brak menstruacji Amenorrhoea

Wiadomo, że u dojrzałych płciowo kobiet zdrowych występuje co miesiąc, średnio w odstępach 25 dni, krwawienie z narządu rodniczego, trwające normalnie 3-4 dni. U niektórych kobiet okres międzymenstruacyjny może trwać nawet 40 dni. Nie byłoby jeszcze to, nic groźnego byle tylko ten czasokres regularnie się powtarzał.

Nierzadko, niestety, u wielu kobiet występują zaburzenia normalnego cyklu menstruacyjnego, całkowity brak krwawienia albo też nadmierne, wyniszczające wykrwawienia.

Na brak menstruacji poleca się następującą kurację ziołową:

1. Liść rozmarynu – *Fol. Rosmarini*
2. Liść melisy – *Fol. Melissa*
3. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*

4. Liść mięty pieprzowej – Fol. Menthae piper.

5. Kwiat nagietnika – Flos Calendulae

6. Kwiat jasnoty białej – Flos Lamii albi

7. Kwiat ślazu – Flos Malvae

8. Liść ruty – Fol. Rutae

9. Ziele krwawnika – Hb. Mollefolli

10. Kora wierzby – Cort. Salicis

11. Korzeń kozłka – Rd. Valerianae

Pić trzy razy dziennie po szklance, 20 minut przed posiłkiem.

Uwaga: Kobiętom w ciąży nie wolno stosować ziela ruty (Herba Rutae).

Przy złej przemianie materii stosuje się następującą mieszankę:

1. Kora wierzby – Cort. Salicis

2. Kora kruszyny – Cort. Frangulae

3. Kłącze tataraku – Rhiz. Calami

4. Korzeń arcydzięgla – Rd. Archangelicae

5. Korzeń kozłka – Rd. Levistici

6. Korzeń pietruszki – Rd. Petroselinii

7. Owoc jałowca – Fr. Juniperi

8. Ziele fiołka trójbarwnego – Hb. Violae tricol.

9. Ziele nawłoci – Hb. Solidaginis

10. Ziele skrzypu polnego – Hb. Equiseti

11. Liść brzozy – Fol. Betulae

Pić - jak wyżej.

Dla wywołania menstruacji często oprócz picia ziół dobre wyniki dają irygacje z Vagosanu. Wziąć 4 łyżki tych ziół, zalać litrem wody, gotować 5 minut, odstawić na 30 minut pod przykryciem, potem przecedzić. Tym odwarem robić wieczorem płukanie pochwy przy pomocy irygatora albo gumowej gruszki. Powtarzać tak codziennie przez 7 dni.

Przy zaburzeniach w krążeniu stosuje się inną odmianę ziół:

1. Ziele macierzanki – Hb. Serpylli

2. Ziele serdecznika – Hb. Leonuri

3. Ziele krwawnika – Hb. Mollefolli

4. Ziele dziurawca – Hb. Hyperici

5. Liść ruty – Fol. Rutae

6. Ziele srebrnika – Hb. Anserinae

7. Kwiatostan głogu – Infl. Crategi

8. Liść melisy – Fol. Melissae

9. Kora kruszyny – Cort. Frangulae Pić dwa razy dziennie po szklance przed posiłkiem.

Miesiączkowanie skąpe Oligomenorrhoea

1. Kłącze tataraku – Rhiz. Calami

2. Ziele przywrotnika – Hb. Alchemillae

3. Korzeń lubczyka – Rd. Levistici

4. Korzeń kozłka – Rd. Levistici

5. Ziele szanty – Hb. Marrubii

6. Koszyczki rumianku – Anth. Chamomillae

7. Liść ruty – Fol. Rutae

8. Liść mięty pieprzowej – Fol. Menthae piper.

9. Liść melisy – Fol. Melissae

Pić - jak wyżej.

Nadmierne krwawienie menstruacyjne Hypermonorrhoea

Zbyt obfite, a więc nienormalne krwawienie występuje w różnym czasie poza zwyczajnym cyklem, albo też bardzo przedłużającym się cyklu, na ogół regularnym. Najczęściej wycieka z pochwy krew nie w czystej postaci, lecz połączona z gęstymi zakrzepami, które sygnalizują poważną chorobę narządu rodowego. Takie zaburzenia menstruacji powstają najczęściej na tle zaburzeń hormonalnych albo zapalenia przydatków lub też wycieńczenia organizmu.

1. Ziele tasznika – Hb. *Bursae past.*
2. Ziele rdestu ptasiego – Hb. *Polygoni avicul.*
3. Ziele rdestu ostrogorzkiego – Hb. *Polygoni hydropip.*
4. Ziele jemioty – Hb. *Visci*
5. Ziele skrzyphu polnego – Hb. *Equiseti*
6. Liść pokrzywy – Fol. *Urticae*
7. Liść melisy – Fol. *Melissae*
8. Kwiat nagietnika – Flos *Calendulae*
9. Kłącze Pięciornika – Rhiz. *Tormentillae*
10. Korzeń omanu – Rd. *Inulae*
11. Korzeń kozłka – Rd. *Valerianae*

Pić - jak wyżej

Bolesne miesiączkowanie Dysmenorrhoea

1. Kwiat ślazu – Flos *Malvae*
2. Kwiat jasnoty białej – Flos *Lamii albi*
3. Liść mięty pieprzowej – Fol. *Menthae piper.*
4. Liść melisy – Fol. *Melissae*
5. Liść pokrzywy – Fol. *Urticae*
6. Kwiat wrzосу – Flos *Ericae (Callunae)*
7. Kwiat nagietnika – Flos *Calendulae*
8. Koszyczki rumianku – Anth. *Chamomillae*
9. Ziele krwawnika – Hb. *Mollefolli*
10. Ziele dziurawca – Hb. *Hyperici*
11. Liść szatwii – Fol. *Salviae*

Pić - jak wyżej

Menstruacja bolesna i skąpa Oligodysmenorrhoea

1. Ziele krwawnika – Hb. *Mollefolli*
2. Owoc kminku – Fr. *Carvi*
3. Ziele srebrnika – Hb. *Anserinae*
4. Liść melisy – Fol. *Melissae*
5. Korzeń kozłka – Rd. *Levistici*
6. Liść ruty – Fol. *Rutae*
7. Koszyczki rumianku – Anth. *Chamomillae*
8. Liść szatwii – Fol. *Salviae*
9. Kłącze tataraku – Rhiz. *Calami*

Pić trzy razy dziennie po szklance przed spodziewaną menstruacją oraz w czasie jej trwania, przez trzy

dni.

Menstruacja bolesna i obfita Hyperdysmenorrhoea

1. Kłącze Pięciornika – *Rhiz. Tormentillae*
2. Liść mięty pieprzowej – *Fol. Menthae piper.*
3. Liść melisy – *Fol. Melissa*
4. Korzeń kozłka – *Rd. Levistici*
5. Ziele jemioty – *Hb. Visci*
6. Ziele krwawnika – *Hb. Mollifolii*
7. Ziele tasznika – *Hb. Bursae past.*
8. Ziele srebrnika – *Hb. Anserinae*
9. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*

Pić - jak wyżej, tj. przez 3 dni, trzy razy dziennie po szklance przed spodziewaną menstruacją i w czasie jej trwania.

Alergia związana z menstruacją

U niektórych kobiet występują podczas normalnej menstruacji alergiczne objawy w postaci pokrzywek, podrażnień skóry, dychawicy oskrzelowej i migreny. W takich przypadkach często dobre wyniki przynosi kuracja ziołowa.

Mieszanka I

1. Korzeń kozłka – *Rd. Valerianae*
2. Korzeń arcydzięgla – *Rd. Archangelicae*
3. Korzeń lukrecji – *Rd. Glycyrrhizae*
4. Kwiat lawendy – *Flos Lavandulae*
5. Kwiat jasnoty białej – *Flos Lamii albi*
6. Ziele przywrotnika – *Hb. Alchemillae*
7. Ziele drapacza – *Hb. Cnici bened.*
8. Ziele krwawnika – *Hb. Millefolii*
9. Ziele dziurawca – *Hb. Hyperici*

Mieszanka II

1. Liść szatwii – *Fol. Salviae*
2. Liść brzozy – *Fol. Betulae*
3. Liść orzecha włoskiego – *Fol. Juglandis*
4. Ziele poziewnika – *Hb. Galeopsidis*
5. Ziele marzanki – *Hb. Asperulae*
6. Ziele przetacznika leśnego – *Hb. Veronicae*
7. Ziele tysiącznika – *Hb. Centaurii*
8. Ziele szanty – *Hb. Marrubii*
9. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*

Pić dwa razy dziennie po szklance przed posiłkiem.

Coitus bolesny Dyspareunia

Przypadłość ta powstaje najczęściej na podłożu urazów psychicznych. Polega ona na odczuwaniu bólu przez kobietę w trakcie stosunku, mimo zdrowych organów płciowych. Urazy te dają się często uleczyć drogą perswazji ze strony kogoś, kto cieszy się pełnym zaufaniem. Pomaga również własna autosugestia. w ostateczności można posłużyć się hipnozą. Środkiem pomocniczym jest kuracja ziołowa.

1. Kwiat nagietka – *Flos Calendulae*
2. Kwiat lawendy – *Flos Lavendulae*
3. Liść szatwii – *Fol. Salviae*
4. Liść melisy – *Fol. Melissae*
5. Liść orzecha włoskiego – *Fol. Juglandis*
6. Ziele krwawnika – *Hb. Millefolii*
7. Ziele dziurawca – *Hb. Hypericici*
8. Korzeń Lopianu – *Rd. Bardanae*
9. Koorzeń kozłka – *Rd. Valerianae*

Pić dwa razy dziennie po szklance, przed obiadem i przed kolacją.

Równocześnie należy zastosować irygację w następującym składzie.

1. Kora dębu – *Cort. Quercus*
2. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*
3. Liść melisy – *Fol. Mellissae*
4. Liść szatwii – *Fol. Salviae*
5. Ziele macierzanki – *Hb. Serpylli*

Powyzsze składniki mieszać razem. Wziąć trzy łyżki mieszanki, zalać litrem wody, gotować przez 10 minut do wrzenia, odstawić pod przykryciem na 30 minut i potem przecedzić. Tym odwarem robić wieczorem płukanie pochwy, co drugi dzień przez trzy tygodnie.

Zapalenie pochwy Colpitis

Tego rodzaju zapalenia prawie nigdy nie ograniczają się do samej pochwy, lecz obejmują część pochwową macicy i wargi sromowe. Przejawia się to ostrymi upławami, silnie piekącymi oraz świądem pochwy i warg sromowych. Schorzenie to zwalcza się stosowaniem irygacji oraz zakładaniem do pochwy tamponów.

1. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*
2. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
3. Liść szatwii – *Fol. Salviae*
4. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*
5. Kora dębu – *Cort. Quercus*

Zrobić odwar z 4 łyżek mieszanki na litr wody. Każdorazowo do odwaru dolać łyżeczkę soku z surowego czosnku. Irygację stosować w pierwszym tygodniu codziennie, w drugim i trzecim tygodniu co drugi dzień, w czwartym zaś i piątym tygodniu - co trzeci dzień. W sumie przez 5 tygodni. Z tego samego odwaru można również zrobić kompresy na narząd rodny.

Nadżerka części pochwowej macicy Erosio Uteri Partis Vaginali

We wszystkich wypadkach większych zaburzeń w narządach kobiecych gruntowne badanie powinien przeprowadzać lekarz ginekolog, aby można było ukierunkować leczenie.

Nadżerkę likwiduje się w przeciągu 15 dni maścią propolisową, prawidłowo spreparowaną. Ilość tej maści o objętości dojrzałej czereśni włożyć przed spaniem głęboko do pochwy i zabezpieczyć watą przed wyciekami na zewnątrz. Na drugi dzień zrobić irygację i znowu włożyć maść - i tak postępować aż do skutku.

W braku maści propolisowej można ją zastąpić tamponami nasyconymi Azulanem (wyciągiem z rumianku²). Wieczorem najpierw zrobić irygację pochwy, po czym założyć tampon, a rano go wyjąć. Taką praktykę prowadzić przez około 15 dni.

Skład mieszanki ziół do irygacji jest następujący:

1. Kwiat krwawnika – *Flos Millefolii*

2. Kwiat nagietnika – *Flos Calendulae*
3. Kłącze Pięciornika – *Rhiz. Tormentillae*
4. Kora dębu – *Cort. Quercus*
5. Ziele szantyl – *Hb. Marrubii*

Wziąć 4 łyżki powyższej mieszanki na litr wody. Stosować irygację w pierwszym tygodniu codziennie, w drugim i trzecim co drugi dzień.

Ostre swędzenie warg sromowych i przedsionka pochwy Pruritus Vaginalis Acutus

Przypadłości te występują przy zapaleniu pochwy, grzybicy i przy opryszczce sromu. Najlepsze wyniki w tych schorzeniach dają kompresy ziołowe, które się stosuje codziennie wieczorem aż do uzyskania całkowitej poprawy.

1. Kora dębu – *Cort. Quercus*
2. Liść szatwii – *Fol. Salviae*
3. Liść orzecha włoskiego – *Fol. Juglandis*
4. Ziele macierzanki – *Hb. Serpylli*
5. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*

Zioła zmieszać, wziąć 3 łyżki mieszanki, zalać litrem wody, gotować 5 minut, odstawić pod przykryciem, na 30 minut i przecedzić. Odwarem tym nasączyć czystą szmatkę i przykładać na narząd rodny, aż do wyczerpania odwaru.

Zapalenie przydatków Adnexitis

Pod nazwą przydatki rozumiemy jajniki i jajowody. Stan zapalny występuje najczęściej w jajowodach, a niekiedy równocześnie w jajnikach i jajowodach. Zapalenie przydatków może wystąpić w stanie ostrym lub przewlekłym. Zapalenie przewlekłe najczęściej jest przyczyną bezdzietności. Leczenie tych stanów zapalnych powinno się zacząć jak najwcześniej. Równocześnie z podawaniem pacjentce leków farmakologicznych trzeba stosować zioła.

1. Liść rozmarynu – *Fol. Rosmarini*
2. Liść mącznicy – *Fol. Uvae ursi*
3. Kwiat stokrotki – *Flos Bellidis*
4. Kwiat jasnoty białej – *Flos Lamii albi*
5. Kwiat tarniny – *Flos Pruni spin.*
6. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
7. Ziele rdestu ptasiego – *Hb. Polygoni avicul.*
8. Ziele przywrotnika – *Hb. Alchemillae*
9. Ziele drapacza – *Hb. Cnici bened.*
10. Korzeń mniszka lekarskiego – *Rd. Taraxaci*
11. Owoc róży – *Fr. Rosae*

Pić trzy razy dziennie przed posiłkiem.

Irygacja:

1. Kora dębu – *Cort. Quercus*
2. Liść pokrzywy – *Fol. Urticae*
3. Liść szatwii – *Fol. Salviae*
4. Koszyczki rumianku – *Anth. Chamomillae*
5. Koszyczki arniki – *Anth. Arnicae*
6. Ziele macierzanki – *Hb. Serpylli*

7. Ziele skrzypu polnego – Hb. Equiseti

Wziąć trzy łyżki powyższej mieszanki, zalać litrem wody, gotować 5 minut odstawić pod przykryciem na 30 minut i przecedzić. Odwarem tym robić irygację pochwy, w pierwszym tygodniu codziennie wieczorem a w drugim i trzecim - co drugi dzień. W sumie tylko przez trzy tygodnie.

Bezpłodność Sterilitas

Przyczyną bezpłodności są przeważnie zrosty pozapalne jajowodów. Niedorozwój narządu płciowego, niewydolność jajeczkowania, także midentyczność układu biegunów bioelektrycznych i popularyzacji u obu partnerów catkowicie zdrowych.

1. Szyszki chmielu – Strob. Lupuli
2. Ziele przywrotnika – Hb. Alchemillae
3. Ziele krwawnika – Hb. Mollefolli
4. Liść ruty – Fol. Rutae
5. Ziele nostrzyka – Hb. Melilotii
6. Kwiat lawendy – Flos Lavendulae
7. Kłącze tataraku – Rhiz. Calami
8. Kwiat nagietnika – Flos Calendulae
9. Owoc róży – Fr. Rosae

Pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem. Przed stosunkiem zrobić irygację Vagosanem.

Mięśniaki maciczne Myomata Uteri

Są to schorzenia nowotworowe o charakterze niezłośliwym. Występują przeważnie u kobiet bezdzietnych i niezamężnych. Objawem tej choroby są zbyt obfite krwawienia, trwające 8-14 dni, co mocno wycieńcza organizm kobiety.

Leczenie ziołowe w wielu przypadkach daje pozytywne rezultaty, a przynajmniej hamuje rozwój choroby.

1. Kłącze pięciornika – Rhiz. Tormentillae
2. Ziele jemioty – Hb. Visci
3. Ziele skrzypu polnego – Hb. Equiseti
4. Ziele tasznika – Hb. Bursae past.
5. Ziele rdestu ostrogorzkiego – Hb. Polygoni hydropip.
6. Kora kaliny koralowej – Cort. Virburni opuli
7. Kwiat kasztanowca – Flos Hippocastani
8. Liść borówki czernicy – Fol. Myrtylli
9. Liść brzozy – Fol. Betulae

Pić trzy razy dziennie po szklance przed posiłkiem. Irygację stosować taką samą, jak przy zapaleniu przydatków.

Gdyby leczenie ziołowe nie dało pożądaných wyników, należy się poddać operacji.